

INNHALDSFORTEGNELSE

side

DEL I RÅDETS ARBEID

1.	<i>Rådets sammensetning og vedtekter</i>	4
2.	<i>Rådets virksomhet mai 2000 - mai 2001</i>	4
3.	<i>Rådets forslag til kriterier for vurdering av allmennkringkasting</i>	5
3.1	<i>Bakgrunn</i>	5
3.2	<i>Kriterier for vurdering av allmennkringkasting</i>	6
4.	<i>Oppfølging etter Rådets rapport 1999</i>	8

DEL II MEDIEPOLITISKE PERSPEKTIV

5.	<i>Mediepolitiske utfordringer</i>	9
5.1	<i>Nasjonale perspektiv</i>	9
5.1.1	<i>Generelt</i>	9
5.1.2	<i>Teknologisk utvikling</i>	9
5.1.3	<i>Allmennkringkastingskravene</i>	9
5.1.4	<i>Kommersielle allmennkringkasteres rammevilkår</i>	10
5.1.5	<i>Allmennkringkastingsrådets rammevilkår</i>	10
5.2	<i>Internasjonale perspektiv</i>	11
5.2.1	<i>Allmennkringkasting i nordisk sammenheng</i>	11
5.2.2	<i>Allmennkringkasting i EU-sammenheng</i>	11
5.2.3	<i>Begivenheter av samfunnsmessig betydning</i>	13
5.2.4	<i>Beskyttelse av mindreårige seere</i>	13
5.3	<i>Høringer</i>	14

DEL II VURDERING AV RADIO- OG FJERNSYNSKANALENES PROGRAMVIRKSOMHET

6.	<i>Grunnlaget for vurderingene</i>	16
6.1	<i>Generelt</i>	16
6.2	<i>Programundersøkelser i regi av Allmennkringkastingsrådet</i>	16
6.2.1	<i>TV-nyhetene i norske allmennkringkastingskanaler</i>	16
6.2.2	<i>Radionyhetene i norske allmennkringkastingskanaler</i>	17
6.2.3	<i>Kulturdekningen i radio</i>	17
6.2.4	<i>Kulturdekning i TV</i>	17
6.2.5	<i>Allmennkringkasting for barnepublikummet</i>	17
6.2.6	<i>Debatten er demokratiets salt</i>	18
6.2.7	<i>Variasjon i eteren</i>	18
6.2.8	<i>Verden i norsk TV</i>	18
6.2.9	<i>Utlandet i norsk radio</i>	19
6.2.10	<i>Kulturdekningen i allmennkringkastingskanalene</i>	19
6.2.11	<i>Språklige og etniske minoriteter</i>	21
6.2.11.1	<i>Formelle rettigheter</i>	21
6.2.11.2	<i>Rådets høringer</i>	22
6.2.11.2.1	<i>Samer</i>	22
6.2.11.2.1.1	<i>Sametinget</i>	22
6.2.11.2.1.2	<i>Samisk medieundersøkelse</i>	25
6.2.11.2.1.3	<i>Samepolitisk seksjon - Kommunal- og regionaldepartementet</i>	26
6.2.11.2.2	<i>Kvener</i>	26
6.2.11.2.3	<i>Innvandrere</i>	26
6.2.11.3	<i>Undersøkelse av dekningen av etniske og språklige minoriteter i allmennkringkastingskanalene</i>	27
6.2.11.3.1	<i>Undersøkelsen – Bakgrunn</i>	27
6.2.11.3.2	<i>Undersøkelsen – Presentasjon</i>	27
6.2.11.3.3	<i>Undersøkelsen – Resultat</i>	29
7.	<i>Radiokanalene</i>	32
7.1	<i>NRK radio</i>	32
7.1.1	<i>NRK P1</i>	33
7.1.1.1	<i>Programprofil</i>	33
7.1.1.2	<i>Forholdet til allmennkringkastingskriteriene</i>	34
7.1.2	<i>NRK P2</i>	36
7.1.2.1	<i>Programprofil</i>	36
7.1.2.2	<i>Forholdet til allmennkringkastingskriteriene</i>	37
7.1.3	<i>NRK Petre</i>	39
7.1.3.1	<i>Programprofil</i>	39
7.1.3.2	<i>Forholdet til allmennkringkastingskriteriene</i>	40
7.2	<i>P4 Radio Hele Norge</i>	42
7.2.1	<i>Programprofil</i>	43
7.2.2	<i>Forholdet til allmennkringkastingskriteriene</i>	44

8.	<i>Fjernsynskanalene</i>	48
8.1	<i>NRK Fjernsynet</i>	48
8.1.1	<i>NRK 1</i>	49
8.1.1.1	<i>Programprofil</i>	49
8.1.1.2	<i>Forholdet til allmennkringkastingskriteriene</i>	50
8.1.2	<i>NRK 2</i>	53
8.1.2.1	<i>Programprofil</i>	53
8.1.2.2	<i>Forholdet til allmennkringkastingskriteriene</i>	53
8.2	<i>TV2</i>	58
8.2.1	<i>Programprofil</i>	59
8.2.2	<i>Forholdet til allmennkringkastingskriteriene</i>	
9.	<i>Allmennkringkastingstilbudet samlet</i>	65
	 <i>Litteraturliste</i>	 69

DEL I RÅDETS ARBEID

1. Rådets sammensetning og vedtekter

Allmennkringkastingsrådet har fra 1. januar 2000 følgende medlemmer:

1. Leder: lektor Linda Kjerstad, Ålesund
2. Informasjonsrådgiver Iwar Arnstad, Stjørdal
3. Lektor Anna Jorunn Avdem, Lærdal
4. Professor Einar Niemi, Tromsø
5. Professor Helge Rønning, Oslo
6. Førsteamanuensis Gro Shetelig Kruse, Oslo
7. Professor Bjørn Sørenssen, Trondheim

Medlemmene er oppnevnt av Kulturdepartementet for perioden fram til 31. desember 2003.

Rådets mandat lyder i sin helhet slik:

Rådet skal vurdere om programvirksomheten i NRK, TV2 og P4 Radio Hele Norge er i samsvar med prinsippene for allmennkringkasting slik disse fremkommer i TV2s og P4s konsesjonsvilkår og i de overordnede målsettinger som Stortinget har lagt til grunn for NRKs virksomhet. Som grunnlag for vurderingen utarbeider Kulturdepartementet i samråd med kringkasterne og rådet kriterier for evaluering av allmennkringkasting.

Rådet skal ikke vurdere enkeltprogram, men ta stilling til hvorvidt den samlede programprofil er i samsvar med prinsippene for allmennkringkasting. Som ledd i denne vurderingen kan likevel aspekter ved enkeltprogram trekkes inn til belysning av mer generelle forhold. I den forbindelse kan rådet overfor departementet peke på hvilke programkategorier som bør styrkes.

Rådets vurderinger skal legges frem for Kulturdepartementet i form av en årlig rapport innen 15. mai det påfølgende år.

2. Rådets virksomhet mai 2000 - mai 2001

Rådet har i 2000 hatt fem ordinære møter og to møter per telefon. Det er av budsjettmessige hensyn ikke gjennomført noen studietur i 2000. I november 2000 hadde Rådet møter med Norske Kveners Forening, Kommunal- og regionaldepartementets minoritetspolitiske avdeling og Kontaktutvalget mellom innvandrere og staten om kringkastingstilbudet for etniske minoriteter og innvandrere. Videre hadde Rådet i november 2000 møte med P4 og i januar 2001 møter med NRK og TV2. Hovedtemaet for disse møtene var kringkasternes forhold til allmennkringkastingskriteriene og oppfyllelsen av disse. Kringkasterne redegjorde i møtene for programtilbudet i 2000 og programplanene for 2001.

3. Rådets forslag til kriterier for vurdering av allmennkringkasting

3.1 Bakgrunn

Rådet har på bakgrunn av NRKs vedtekter, konsesjonsvilkårene for P4 og TV2 samt målsettinger Stortinget har nedfelt for allmennkringkasting gjennom behandlingen av ulike mediepolitiske dokument de seneste år utarbeidet et sett kriterier for vurdering av allmennkringkastingskanalene.

TV2 og P4 har tidligere kritisert en slik innfallsvinkel med henvisning til at det utelukkende er konsesjonsvilkårene som er bindende for dem. Rådets holdning til dette er at uansett innfallsvinkel til problemstillingen, er mandatets utvetydige pålegg om at det skal utarbeides kriterier for evaluering av allmennkringkasting en direkte instruks om å gå ut over konsesjonsvilkårenes ordlyd når det gjelder grunnlaget for vurderingene. Rådet opptrådte slik i samsvar med departementets pålegg da det i tråd med mandatets formulering vedtok et forslag til vurderingskriterier.

Når det gjelder kriterienes formelle status, har Rådet tidligere etterlyst en mer formalisert reaksjon fra Kulturdepartementets side. Rådet ønsker ikke lenger en slik formalisering. Hovedårsaken til dette, er ønsket om stor grad av fleksibilitet i forhold til endringer på mediefeltet. Rådet ser seg ikke tjent med rigide kriterier som skal legges til grunn nærmest uavhengig av omstillingsbehov i bransjen. Både kringkasterne, Rådet og Kulturdepartementet må etter Rådets vurdering være best tjent med et rådgivende organ som til enhver tid kan tilpasse sin virksomhet til den virkeligheten en står overfor.

Det synes nå som om kringkasterne har akseptert Rådets rolle og vurderingsgrunnlag. Den relativt sterke kritikken ved framleggelsen av tidligere års rapporter synes nå å ha falt bort. Dialogen mellom kringkasterne og Rådet fungerer godt. Den eneste kanalen som ennå ikke rapporterer etter forutsetningen er NRK Petre. Rådet forutsetter at NRK ved framleggelsen av neste års allmennkringkasterregnskap presenterer tilstrekkelig detaljerte opplysninger om denne kanalens programvirksomhet overfor Rådet.

Rådet har i sine vurderinger lagt til grunn at den enkelte allmennkringkastingskanal i prinsippet skal tilby bredden av program som faller under allmennkringkasterforpliktelsen, selv om en har akseptert en viss profilering av den enkelte kanal innen eksempelvis NRKs radiovirksomhet. Rådet har tidligere pekt på at de nye temakanalene/spesialkanalene NRK nå tilbyr ikke er å anse som allmennkringkasting i ordinær forstand. Med den teknologiske utviklingen en nå er inne i, vil mulighetene for kanaldifferensiering imidlertid bli så store, at det på sikt vil være behov for klargjøring av visse grunnleggende forutsetninger. Til tross for at digitaliseringen innen lydkringkastingen skjer raskt, har den i dag ikke kommet så langt at frekvenskapasiteten åpner for en sterk utvidelse av radiotilbudet i hele landet. Så lenge det er slik at spesialkanalene hovedsakelig kan mottas i de store byene, kan NRK Radio ikke se hele sin virksomhet under ett. De tre basiskanalene - P1, P2 og Petre - må derfor hver for seg danne grunnlag for Rådets vurderinger. Det kan ikke anses akseptabelt om NRK viser til at sentrale allmennkringkastingsforpliktelser ivaretas av en av spesialkanalene. Dersom spekteret av spesialkanaler skulle bli allment tilgjengelig for hele befolkningen, mener Rådet at det er grunnlag for å foreta en prinsipiell gjennomgang av de kriteriene som skal benyttes for evaluering av NRKs virksomhet. Foreløpig må spesialkanalene ses på nettopp som et spesialtilbud for avgrensede publikumsgrupper. Tilbudet i dem må derfor ikke gå ut over tilbudet i basiskanalene.

Selv om den teknologiske utviklingen på fjernsynssektoren ikke åpner opp for den samme situasjonen som innenfor radiovirksomheten, kan en forvente parallelle utviklingstrekk i årene framover. De ovenfor skisserte problemstillingene ble aktualisert i tilknytning til debatten om NRK2s programprofil. Med henvisning til Stortingets behandling av saken, konkluderte Rådet i fjorårets rapport med at bredden i NRK1s programtilbud må opprettholdes så lenge store deler av befolkningen ikke har tilgang til kanalen på samme vilkår som befolkningen for øvrig. I kulturminister Ellen Horns mediepolitiske redegjørelse for Stortinget 26. april 2001, ble dette standpunktet ytterligere forsterket, jf. punkt 4.

En tilgrensende problemstilling knytter seg til allmennkringkastingskanalenes internett-tilbud. Rådets prinsipielle standpunkt angående kanalenes valg av tekniske standarder for formidling av sendinger over Internett, er at allmennkringkasterens tilbud skal være allment tilgjengelig. Rådet tok dette opp med NRK og TV2 ved brev av 18. desember 2000. TV2 viser til at kanalens sendinger over Internett ikke er å anse som kringkasting etter kringkastingsloven, og dermed heller ikke omfattes av TV2s allmennkringkastingsforpliktelser.

Rådet deler TV2s vurdering av at Internett formelt ikke omfattes av TV2s allmennkringkastingsforpliktelser. Rådet mener imidlertid at dersom TV2 i sine ordinære sendinger henviser til Internett for fordypning, er det ikke like klart at internett-tilbudet ikke er en del av allmennkringkastertilbudet. Dersom internett-tilbudet av TV2 betraktes som et uavhengig tilbud, mener Rådet at dette må få konsekvenser for annonsering av tilbudet. Annonseringen vil da ikke kunne integreres i sendingene som egenreklame, men må presenteres i reklameblokkene.

Hvorvidt tilsvarende vurdering skal gjøres gjeldende for NRK, vil avhenge av om internett-tilbudet framstår som en integrert del av programvirksomheten, eller som et separat tilbud. Her viser vi for øvrig til punkt 5.2.2, der forhold omkring EUs regelverk på området behandles.

3.2 Kriterier for vurdering av allmennkringkasting

- 1. Sendingene skal kunne mottas av hele befolkningen.*
- 2. Sendingene skal inneholde en variert programmeny med program for såvel brede som smale lytter/seergrupper, herunder barn og unge, den samiske befolkningsgruppe, etniske og andre minoriteter.*
- 3. Det skal være daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt.*
- 4. Allmennkringkastingsprogrammene skal bidra til å styrke norsk språk, identitet og kultur.*
- 5. Allmennkringkastingskanalene skal ha redaksjonell selvstendighet.*

PRESISERINGER

Kriterium 1:

Dette kriteriet innebærer at full geografisk dekning skal være målet for alle kanaler. Allmennkringkasting skal være et tilbud til hele befolkningen. Graden av oppfyllelse av kravet framgår av faktisk dekningsprosent og eventuelle planer for økning av denne.

Kriterium 2:

Med “variert programmeny” siktes det til:

- (a) Genremangfold:* Programflatene skal være sammensatt av ulike *typer* programmer, eventuelt programinnslag. Rene musikkflater, med eller uten bilder, er for eksempel åpenbart ikke allmennkringkasting, heller ikke 24-timers nyhetssendinger. Det skal både i radio og TV veksles mellom nyheter, aktualiteter, musikk, underholdning, samtaleprogram, dokumentar/reportasje etc.
- (b) Tematisk mangfold:* Alt fra hverdagsnære til sentrale offentlige saker, kultur og livssynsspørsmål skal være representert.
- (c) Fordypning:* Analytiske, kritiske og fordypende perspektiv må være til stede.

Med “brede og smale seer/lyttergrupper” menes det:

- (a) Publikumshenvendelse:* En variasjon i publikumsorientering som ligger innbakt i genre- og temamangfoldet. Det innebærer et krav om veksling mellom programmer som i prinsippet er henvendt til alle eller de fleste over en viss alder og programmer som er vendt til spesielle alders- eller interessegrupper (i betydningen “med spesielle interesser”). De “brede” programmene tenkes som “brede” enten fordi de omhandler forhold man mener i prinsippet angår alle, eller fordi de har et innhold man ut fra formodninger og viten om kulturell smak mener vil falle i smak hos et flertall eller i alle fall en stor del av befolkningen. “Nisjeprogram” er sendinger/innslag der publikumspotensialet kan være begrenset.

(b) *Representasjon*: Det avgjørende er at det reelle sosiale og kulturelle mangfoldet i befolkningen er reflektert i rimelig grad, altså at retten til representasjon i offentligheten for diverse sosiale og kulturelle grupper, verdier og interesser er ivaretatt. Dette innebærer også et krav om sendinger med samisk språk.

For at kravene ovenfor skal være meningsfulle, må mangfoldet i programtyper og publikumsorienteringer også finnes innen henholdsvis radio- og TV-mediens sentrale sendetider.

Kriterium 3:

Dette kravet innebærer en løpende grundig orientering og analyse av viktige samfunns- og kulturspørsmål, såvel nasjonale som internasjonale. Slik skal allmennkringkastingen bidra til at folk har et godt grunnlag for selvstendig tenkning og handling som samfunnsmedlemmer. Vurderingen av hvordan dette kravet tilfredsstilles har både kvantitative og kvalitative dimensjoner.

Kriterium 4:

(a) Styrking av norsk språk må først og fremst innebære at det tas videst mulig i bruk, i alle dets former: bokmål, nynorsk og dialekter - men også i ulike stil-leier. Det tradisjonelle kravet om 25 prosent nynorskandel i NRK er en påminnelse om nynorskens hevd på en rimelig representasjon. I henhold til kravet i punkt 2 skal det også være sendinger på samisk.

Klar og tydelig tale hos programmedarbeidere er et selvfølgelig krav til riksdekkende kringkasting.

(b) Å styrke norsk identitet må i stor grad dreie seg om å fremme bevisstheten om det mangfold av identiteter og livsformer Norge nå rommer. Dessuten er en bredest mulig dekning av internasjonale forhold med kulturimpulser fra ulike deler av verden viktig som bidrag til økt bevissthet om hva det vil si å være innbygger i Norge.

(c) Å styrke norsk kultur må primært dreie seg om å styrke kulturlivet i Norge ved å ta det i bruk i programvirksomheten. Allmennkringkastingskanalene skal samlet sett ta hele kulturlivet i bruk. Både høyt og lavt, lokalt og nasjonalt, etnisk norsk og "unorsk", og med åpning for varierte uttrykk. Her må det imidlertid være rom for ulik profilering av kanalene, for eksempel med hensyn til hovedtyngden i deres musikktilbud. Minst 50 prosent av førstegangssendingene skal være produsert i Norge, jf. punkt 6 i TV2s konsesjonsvilkår som stiller krav om 50 prosent norskprodusert stoff innen utløpet av konsesjonsperioden.

Kriterium 5:

Dette er først og fremst et krav om at kringkastingselskapenes redaksjoner innenfor allmennkringkastingsprinsippenes rammer skal arbeide fritt i forhold til andre mediebedrifter, eiere, offentlige eller private maktsentra.

Den redaksjonelle uavhengigheten er ønskelig av hensyn til ytringsfriheten og kritikk-funksjonene i den offentlige samtalen, altså til grunnleggende demokratiske, journalistiske og medieetiske idealer, som allmennkringkasterne forventes å bestrebe seg på å leve opp til.

4. Oppfølging etter Rådets rapport 1999

Rådets rapport 1999 ble framlagt i mai 2000. Rådet rettet i rapporten kritikk til P4 for manglende vilje til kommunikasjon med Rådet i form av innrapportering av statistisk materiale. I løpet av 2000 har Rådet etablert en konstruktiv dialog med P4. Muntlige orienteringer om programvirksomheten er gitt Rådet, og statistisk materiale basert på EBU's klassifikasjonssystem er levert etter forutsetningene.

Rådets rolle som rådgivende organ for Kulturdepartementet synes godt ivaretatt. I kulturministerens mediepolitiske redegjørelse for Stortinget 16. mai 2000 ble Rådets vurderinger lagt til grunn for statsrådets uttalelser omkring allmennkringkasting.

Her heter det:

Jeg konstaterer at NRKs tre riksdekkende radiokanaler samlet gir et tilfredsstillende allmennkringkastingstilbud. En innvending fra Allmennkringkastingsrådet er imidlertid at det ikke tilbys sendinger på minoritetsspråk på riksnettet. Også NRKs fjernsynstilbud fyller i hovedsak kravene om allmennkringkasting. Rådet uttaler imidlertid at NRK må være varsom med utstrakt programmessig deling mellom de to fjernsynskanalene så lenge dekningsgraden for NRK2 er lav i deler av landet. Når det gjelder nynorskandelen, mener rådet at den er for lav i NRK1, P1 og P2. Dette vil jeg ta opp med NRK.

Etter rådets oppfatning er P4s virksomhet ikke forenlig med de kravene som bør stilles til en allmennkringkaster. Rådet viser her blant annet til manglende bredde i programtilbudet. Kanalen har nå etterkommet kravet om program på samisk, men rådet finner det ikke tilfredsstillende at kanalen bare har programtilbud for barn i helgene. Jeg har allerede bedt om en redegjørelse fra P4 for hvordan man vil tilpasse programpolitikken til de kravene som er nedfelt i konsesjonen.

TV2 ser nå ut til å ta sine allmennkringkastingsforpliktelser noe mer alvorlig. Barneprogrammene har økt, og det samme gjelder tilbudet til den samiske befolkningen. Rådet påpeker imidlertid at det fortsatt er behov for å styrke flere programkategorier.”

Som nevnt foran, forsterket statsråden sine uttalelser vedrørende NRK2 i sin redegjørelse for Stortinget om virksomheten i NRK 26. april 2001. Her heter det:

“Jeg legger (...) til grunn at inntil digitaliseringen er gjennomført og NRK2 kan mottas av hele befolkningen, må kanalen være en reell avlastningskanal. Dette betyr at NRK først må sende de mest attraktive programmene i NRK1. Jeg har allerede bedt NRKs styre raskt gå gjennom Stortingets forutsetninger - og vurdere dagens balanse mellom de to kanalene.” (s. 14).

DEL II MEDIEPOLITISKE PERSPEKTIV

5. Mediepolitiske utfordringer

5.1 Nasjonale perspektiv

5.1.1 Generelt

Rammevilkårene for de nasjonale allmennkringkasterne er i stadig endring. Tidligere stabile og forutsigbare tekniske omgivelser erstattes av uforutsigbare og dynamiske rammer. Internasjonalisering og kommersialisering representerer store utfordringer for alle kanaler med allmennkringkasterforpliktelser.

5.1.2 Teknologisk utvikling

Utbredelsen av ny digital kommunikasjonsteknologi vil endre rammene for de nasjonale allmennkringkasternes virksomhet. Den sterke veksten av kommersielle kringkastingstjenester vil øke behovet for å opprettholde et allmennkringkastingstilbud som blant annet omfatter kulturpolitisk viktige områder som markedet ikke finner det interessant å dekke.

Også kulturminister Ellen Horn understreket i sin mediepolitiske redegjørelse for Stortinget 26. april 2001 at norske allmennkringkastere må sikres tilstrekkelig gode rammevilkår til å utvikle og formidle programvirksomhet i et bakkenett for digitalt fjernsyn.

Rådet har særlig understreket betydningen av at det også i fremtiden finnes et allmennkringkastingstilbud som er allment tilgjengelig. Når den digitale teknologien introduseres, vil man i en overgangsfase måtte sende både analogt og digitalt. Selv om dette er kostbart, er det vesentlig at de analoge sendingene ikke stenges av før en stor andel av befolkningen har skaffet seg digitalt mottakerutstyr. Rådet mener derfor at stans i de analoge sendingene først må skje når en viss andel av befolkningen har digitalt mottakerutstyr tilgjengelig snarere enn ved en bestemt dato. Problematikken omkring en mulig utestenging av en stor del av publikum må stå sentralt ved planleggingen av overgangen fra analoge til digitale sendinger.

Rådet mener det er viktig at alle åpne sendinger, og da særlig allmennkringkasterne, fortsatt vil bli tilgjengelig over alle distribusjonsplattformer. Videre anser Rådet det viktig å sikre at de norske allmennkringkasterne får en godt synlig plass i framtidens elektroniske programguider.

Statsråden understreker også i sin redegjørelse at det framtidige digitale bakkenettet skal være landsdekkende, og at NRK i en overgangsfase må operere med parallell distribusjon av analoge og digitale sendinger. Det legges til grunn at selskapet ikke vil kunne skru av de analoge sendingene før størsteparten av befolkningen kan ta inn de digitale sendingene. På grunn av de betydelige merkostnadene dette påfører selskapet, forutsettes det at overgangsfasen blir så kort som mulig. Statsråden opplyser at hun ved konsesjonstildelinger tar sikte på å velge en fremgangsmåte som ivaretar dette hensynet.

5.1.3 Allmennkringkastingskravene

Historisk har prinsippene for norsk allmennkringkasting vært med på å sikre ytringsfrihet og mangfold innen kringkastingsmediene. Ytringsfrihetskommisjonen konkluderte også med at kravet om programforpliktelser er forenlig med forbudet mot forhåndskontroll så lenge kringkasterne må gjøre bruk av teknologisk knappe ressurser.

Når den digitale teknologien medfører at distribusjonskapasiteten blir så stor at det ikke lenger er knapphet på frekvenser, vil det imidlertid ikke være rimelig å pålegge kommersielle kringkastingsselskaper programforpliktelser knyttet til konsesjoner. Likevel er det Rådets oppfatning at det i overskuelig framtid vil være knapphet på frekvenser i jordbundet kringkasting i Norge, og at så lenge digitaliseringen ikke fjerner frekvensknappheten, vil det være nødvendig med fortsatt konsesjonering.

Ytringsfrihetskommisjonens innstilling inneholder følgende viktige presisering: ”*Samtidig vil generelle innholdskrav rettet mot enhver tilbyder av ytringer innenfor et marked uten etableringskontroll, ikke kunne oppfattes som forhåndskontroll (...)*”. Dette må ses som ledd i de kulturpolitiske overveielserne i innstillingen som angår mangfold og åpenhet i offentligheten. Det legges til grunn at det bør finnes et bredest mulig utbud av ytringer, der flest mulige synspunkter og grupper får komme til orde. Dette mener Allmennkringkastingsrådet må ses i sammenheng med det sjette ledd i kommisjonens forslag til ny grunnlovsparagraf: ”*Det paaligger Statens Myndigheter at legge forholdene til rette for en åben og oplyst offentlig samtale.*” Særlig relevant er dette i forhold til opprettholdelse og styrking av de kravene som stilles til allmennkringkasterne når det gjelder minoritetsgruppers ytringsfrihet.

Utviklingstendensene på mediesektoren medfører etter Rådets mening et klart behov for styrking av den offentlige allmennkringkasteren, samt regulerings- og stimulerings tiltak som sikrer mangfold innenfor kringkastingsmediene. Generelt sett vil allmennkringkastingsprinsippene ikke bli uaktuelle verken i den umiddelbare eller noe fjernere framtid. Tvertimot, disse prinsippene vil nettopp være med på å sikre den reelle ytringsfrihet, og gi adgang til offentligheten for flest mulig grupper og synspunkter. Derfor vil Rådet gjenta sitt standpunkt om at NRKs allmennkringkasteroppdrag bør formuleres eksplisitt i et offentlig dokument.

I den mediepolitiske redegjørelsen 26. april 2001 tok kulturministeren, med henvisning til EØS-regelverket, opp nettopp behovet for en nærmere presisering av hvilke aktiviteter kringkastingslisensen skal finansiere. Her heter det (s. 12):

“Jeg vil ... sette i gang et arbeid med å avgrense og definere allmennkringkasteroppdraget nærmere, slik at det blir klarere hvilke programkategorier og -tjenester NRK skal tilby hele befolkningen og på hvilke sendeplattformer. Det er selvsagt ikke snakk om å gripe inn i redaksjonelle programprioriteringer. Et slikt arbeid må nødvendigvis skje i nært samarbeid med NRK, men jeg vil også benytte meg av den kompetanse Allmennkringkastingsrådet har. Dette er et arbeid som bør ha høy prioritet, og jeg vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte når det foreligger et mer konkret opplegg.”

5.1.4 Kommersielle allmennkringkasteres rammevilkår

Særlig P4 har overfor Rådet pekt på forhold omkring den konkurransesituasjonen kanalen er i. Spesielt er ledelsen opptatt av de konkurransemessige fortrinnene reklamefinansierte konkurrenter har, i og med at de ikke er underlagt de samme programforpliktelsene. Det vises særlig til Radio 2 Digital og visse nærradioer.

Legitimeringen av P4s allmennkringkasterforpliktelser er knyttet til kanalens enerett til riksdekkende reklamefinansiert radiovirksomhet. Dersom kjededannelsene innen nærkringkasting blir omfattende, mener Rådet at myndighetene må vurdere en presisering av, og rutiner for kontroll med, programforpliktelsene som skal stilles til nærkringkasterne. Når det gjelder Radio 2 Digital legges det til grunn at denne kanalen skal pålegges visse allmennkringkasterforpliktelser når 50% av befolkningen kan motta disse sendingene.

5.1.5 Allmennkringkastingsrådets rammevilkår

Kringkastingsrådet er den mest sentrale arenaen for prinsippdiskusjoner om NRKs rolle som allmennkringkaster. Ved opprettelsen av Allmennkringkastingsrådet var Rådet representert både i Kringkastingsrådet og de nå avviklede programrådene for TV2 og P4. Etersom Allmennkringkastingsrådet opererer utifra relativt generelle rammer, har Rådet tidligere pekt på behov for re-etablering av disse programrådene for å sikre kontinuitet i dialogen med de kommersielle allmennkringkasterne. Rådet har nå etablert relativt gode rutiner for kommunikasjon med TV2 og P4, og ønsker ikke å ta opp dette spørsmålet påny. Rådet mener det imidlertid er nødvendig, i dagens omskiftelige kringkastingsvirkelighet, med en nærmere kontakt med NRK-systemet. Dersom Rådet skal innfri sitt mandat, er det en fordel at Rådet gis en form for representasjon i Kringkastingsrådet.

5.2 Internasjonale perspektiv

5.2.1 Allmennkringkasting i nordisk sammenheng

På det nordiske kulturministermøtet i København i februar 2000 ble det vedtatt å utrede rammebetingelsene for allmennkringkasterne i Norden. Hensikten med utredningen er dels å presentere en samlet framstilling av "public service"-regulering i Norden, og dels å identifisere visse utviklingstrekk og problemstillinger som kan danne basis for videre drøftinger og samarbeid om "public service"-spørsmål på nordisk nivå. Utredningen foreligger nå i form av to delrapporter.

Delrapport én gjør rede for reguleringen av "public service"-kringkasting i de nordiske landene, herunder regler for programinnhold og regler for finansiering av virksomheten. Rapporten tar for seg både radio og fjernsyn, men har noe større fokus på sistnevnte. De i hovedsak lisensfinansierte nasjonale allmennkringkasterne - Rundradioen AB, Danmarks Radio, Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB, Sveriges Utbildningsradio AB, Norsk Rikskringkasting AS og Islands Radio - er viet størst oppmerksomhet. De i hovedsak kommersielle selskapene med "public service"-forpliktelser - TV2 i Danmark, TV 4 AB i Sverige, TV 2 AS og Radio Hele Norge AS (P4) i Norge - er mindre grundig behandlet.

Delrapport to inneholder en beskrivelse av utviklingstendenser innenfor radio- og TV-området, en kartlegging av aktuelle problemstillinger "public service"-virksomheten står overfor, og en redegjørelse for nåværende samarbeid mellom de nordiske "public service"-selskapene. Av utviklingstendenser med betydning for "public service"-kringkasterne fokuserer rapporten på den teknologiske utviklingen, økt internasjonalisering, økt konkurranse og økt kommersialisering. I tillegg peker rapporten på at en rekke spørsmål på det audiovisuelle området som har blitt aktuelle i EU-sammenheng, hvorav noen direkte angår "public service". Rapporten beskriver også de nordiske "public service"-selskaperes samarbeid innen EBU, Nordvision, Den nordiska TV-samarbetsfonden, Nordmagi AS, Scandinavian Channel og ERN-N.

Nordisk Råd skal diskutere rapportene ved en eller flere temasesjoner. Styringsgruppen for Nordisk Kultur- og Massemediesamarbeid, som har skrevet rapportene, skal også stå for oppfølgingen av disse. Oppfølgingen vil først og fremst bestå i å forberede drøfting av særlig aktuelle problemstillinger i rapport II ved kommende kulturministermøter i Nordisk Ministerråds regi.

5.2.2 Allmennkringkasting i EU-sammenheng

Allmennkringkastingsrådet har i rapportene for 1998 og 1999 beskrevet hvordan EUs kringkastingspolitikk er preget av spenningen mellom kulturpolitiske hensyn på den ene siden, og hensynet til konkurranse på den andre siden. Denne spenningen har blitt synliggjort ved at flere private reklamefinansierte kringkastingselskaper har klaget lisensfinansierte selskaper inn for Generaldirektoratet for konkurranse under henvisning til at lisensfinansieringen er i strid med statsstøttereglene i EUs konkurranseretts.

I Allmennkringkastingsrådets rapport for 1999 ble det vist til en sak om Portugals finansieringssystem for allmennkringkasting som var til behandling ved EF-domstolens førsteinstans. Saken var brakt inn for domstolen av det kommersielle portugisiske TV-selskapet SIC etter at kommisjonen i 1996 godkjente det offentlig finansieringssystemet av Portugals statseide TV-selskap RTP.

Dom i saken falt 10. mai 2000. Domstolens første instans fant da at allmennkringkasteren RTP har hatt ulovlige fordeler av den offentlige støtte kringkasteren har mottatt, og annullerte som en følge av dette EU-kommisjonens beslutning fra 1996. RTP har, i likhet med mange andre europeiske allmennkringkastere, sine inntekter dels fra reklame og dels fra offentlige midler. Rettspraksis fra denne saken kan derfor komme til å få betydning for den framtidige finansieringen av en rekke europeiske allmennkringkastere.

Denne dommen, og andre lignende saker som er under behandling i EU-systemet, har satt fokus på om og hvordan EUs konkurranseregler skal anvendes på "public service"-kringkasting. I juli 2000 arrangerte det franske formannskapet i EU et seminar i Lille om denne problematikken. Her ble det foreslått at EU-

kommisjonen i samarbeid med medlemslandene skal klargjøre hvordan konkurransereglene skal anvendes og hvilke fullmakter EU-kommisjonen og medlemslandene har i sammenhengen. Videre ble det foreslått at det gjøres presiseringer om "public service"- kringkasting i EUs regler for tjenester i allmennhetens interesser (services of general interest).

I juli 2000 gjorde Kommisjonen visse endringer i direktivet om åpenhet (Transparency Directive). Endringene medfører større innsyn i økonomiske disposisjoner hos selskap som både har "offentlige oppgaver", får særlig kompensasjon for dette, og som samtidig driver vanlig konkurranseutsatt kommersiell virksomhet. Hensikten er bedre å synliggjøre kostnadene ved "public service"- virksomheten og dermed gi Kommisjonen bedre grunnlag for å vurdere saker om påstått overkompensering for "public service"- kostnader og kryss-subsidiering av kommersielle aktiviteter. Direktivet virker horisontalt og har ikke spesielle sektorer som målgruppe. Det er imidlertid klart at kringkasting omfattes av direktivet. Medlemslandene har frist til 31. juli 2001 med å implementere direktivet i nasjonal rett, mens de berørte selskapene må tilpasse seg fra 1. januar 2002.

I september 2000 opplyste Kommisjonen at egne retningslinjer for finansiering av "public service"- kringkasting er under utarbeidelse, og at det vurderes å sette en grense på 20 prosent reklameinntekter for blandingsfinansierte "public service"- kringkastere. Forslaget resulterte i sterke protester siden mange "public service"- selskap ligger over denne grensen.

20. september 2000 presenterte Kommisjonen en meddelelse om tjenester i allmennhetens tjeneste (Services of General Interest). Her beskrives det hvordan EUs indre marked- og konkurranseregler skal anvendes på Services of General Interest som "public service"- kringkasting kan regnes som en del av. I meddelelsen beskriver Kommisjonen kringkastingsrolle slik (DOC/00/25 s. 28):

"The broadcast media play a central role in the functioning of modern democratic societies, in particular in the development and transmission of social values. Therefore, the broadcasting sector has, since its inception, been subject to specific regulation in the general interest. This regulation has been based on common values, such as freedom of expression and the right of reply, pluralism, protection of copyright, promotion of cultural and linguistic diversity, protection of minors and of human dignity, consumer protection."

Videre heter det om regulering av kringkasting i EU:

"Regulation to ensure that these values are respected is enacted first and foremost by the Member States in conformity with EC law. The Protocol on the system of public broadcasting in the Member States, which was annexed to the Treaty establishing the European Community by the Treaty of Amsterdam, recognises the role and the importance of "public service"- broadcasting and confirms that the Member States are competent to define and organise the "public service"- remit and its financing, provided that this does not affect the trading conditions and competition in the community to an extent which would be contrary to the common interest, while the realisation of the "public service"- remit shall be taken into account."

Det er altså opp til det enkelte medlemsland selv å avgjøre om det vil etablere et system for "public service"- kringkasting. Medlemsland som velger å etablere et slikt system har ikke bare en rett, men også en plikt, til å definere innholdet i "public service"- oppdraget. Finansieringsformen kan også bestemmes av medlemslandene, men det er en forutsetning at eventuell statsstøtte er proporsjonal, det vil si at slik støtte kun må gå til å dekke kostnadene for å oppfylle "public service"- oppdraget. Det er imidlertid Kommisjonens plikt å overvåke at de nasjonale ordningene er i tråd med fellesskapsretten.

Kommisjonens meddelelse er således en bekreftelse av regelverket slik det har vært forstått etter vedtagelsen av Amsterdam-protokollen i 1998, men innebærer også en presisering av dette på noen områder.

Det knytter seg imidlertid fortsatt usikkerhet til hvilke finansieringsordninger for "public service"- kringkastere som vil kunne aksepteres av EU.

Det er ellers grunn til å legge merke til at Kommissjonen mener at den digitale revolusjonen innen kringkasting ikke gir grunn til å revurdere målsettingene for den audiovisuelle politikken. I Kommissjonens meddelelse om Services of General Interest (s. 29) sies det om dette:

“The Commission considers that the digital revolution does not call into question the need for audio-visual policy to identify relevant general interests and, where necessary, to protect them through the regulatory process. Technological developments, however, call for ongoing evaluation of the means and methods used, in order to ensure that they continue to be proportionate to the objectives to be achieved.”

5.2.3 Begivenheter av samfunnsmessig betydning

EU vedtok i 1997 endringer i fjernsynsdirektivet med sikte på å sikre allmennheten tilgang på fjernsynssendinger fra viktige begivenheter. Dette direktivet skal gi EU- og EØS-land mulighetene til å sikre at begivenheter av stor samfunnsmessig betydning vises vederlagsfritt for seerne på riksdekkende nasjonale TV-kanaler. Direktivet gir hvert medlemsland

anledning til å utarbeide en liste over viktige begivenheter som skal sikres slik distribusjon. Hvert enkelt lands lister må godkjennes av Europakommisjonen eller EFTAs overvåkingsorgan. Kulturdepartementet sendte 30. mai 2000 på høring et forslag til norske "listebegebenheter" som skal tas inn i kringkastingsforskriften. De norske "listebegebenhetene" er foreløpig ikke endelig vedtatt, og følgelig heller ikke beskyttet av regelverket.

Det knytter seg også usikkerhet til praktiseringen av regelverket innen EU. I en sak kjøpte britiskbaserte TV-Danmark rettighetene til en dansk VM-kvalifikasjonskamp i fotball som var ført opp på den danske listen over viktige begivenheter. Danske myndigheter tok dermed kontakt med det britiske reguleringsorganet ITC med krav om at dette påla TV-Danmark å tilby kampen til en dansk allmennkringkaster. Dette gjorde ITC, men saken ble brakt inn

for High Court i London som satte til side ITCs pålegg. ITC har anket High Courts kjennelse inn for Overhuset (House of Lords) og saken vil bli hørt senere i år. Rådet er ikke kjent med at andre saker som angår "listebegebenheter" har vært prøvd for domstolene etter denne, og det er derfor inntil videre uklart om EU-direktivet om viktige begivenheter fungerer etter hensikten med dagens reguleringsregime.

5.2.4 Beskyttelse av mindreårige seere

EUs fjernsynsdirektiv har bestemmelser om beskyttelse av mindreårige seere.

Disse skal implementeres i norsk rett, og Kulturdepartementet har foreslått å fastsette et forbud mot å sende program som kan være til alvorlig skade for mindreårige seere i ny § 2-5 i kringkastingsforskriften. Det er også foreslått å fastsette det såkalte "vannskilleprinsippet" i ny § 2-6. Forslagene skal gis med hjemmel i kringkastingslovens § 2-7. Endringene i forskriften har vært på høring, men er ikke vedtatt per mai 2001.

5.3 Høringer

5.3.1 Endringer i forskrift av 28. februar 1997 om kringkasting som følge av endringer i EØS-avtalens TV-direktiv.

Allmennkringkastingsrådet behandlet saken i møte den 8. september 2000 og ga følgende uttalelse:

”Rådet ønsker å knytte noen kommentarer til regelverket for kringkasting av særskilte begivenheter. Rådet ser positivt på at det legges til rette for at begivenheter av vesentlig samfunnsmessig betydning skal kunne kringkastes vederlagsfritt for fjernsynsseerne. Rådet ønsker imidlertid å peke på at prisen for overdragelse av rettighetene til slike begivenheter vil være avgjørende for om systemet vil ha den ønskede effekten. I utkast til ny forskrift

§ 5-1 tredje ledd heter det at en eventuell overdragelse av fjernsynsrettighet skal skje ”*på rimelige markedsvilkår*”. Etter rådets oppfatning kan dette ikke tolkes i retning av at kjøper skal betale den prisen en enerett i et uregulert marked normalt ville koste. I motsatt fall vil bestemmelsen ha liten verdi som middel for å sikre allmennheten tilgang til de aktuelle begivenhetene.

I forskriftsutkastets § 5-2 er en betydelig del av befolkningen definert som 90 prosent av fjernsynsseerne. Uttrykket ”fjernsynsseerne” vil rådet foreslå erstattes med ”befolkningen” som er et mer entydig begrep. I tillegg vil dette gjøre at kravet til sendingenes utbredelse utvides noe, hvilket må anses positivt ut fra et allmennkringkastingshensyn.

Forvaltningen av bestemmelsene om særskilte begivenheter vil kunne involvere myndigheter og aktører fra flere europeiske land. Rådet vil i den forbindelse understreke viktigheten av at de involverte organene og aktørene innen EU/EØS-området snarlig etablerer en felles forståelse av regelverket og felles rutiner for håndtering av saker etter dette.

Rådet ønsker å peke på at kringkasting av samfunnsmessig viktige begivenheter er et svært relevant område i forhold til Allmennkringkastingsrådets virkefelt. Det hører under rådets mandat å vurdere allmennkringkasternes tilbud også av såkalte ”listed events”. Rådet vil derfor i sin årlige rapport foreta en vurdering av allmennkringkasternes tilbud også på dette området. Rådet ønsker i den forbindelse å peke på at det synes å være behov for mer permanent tilsyn og oppfølging av allmennkringkasternes programvirksomhet enn hva som er tilfelle i dag, ikke minst gjelder dette oppfølging av nytt europeisk regelverk på området.

Dagens ordning med årlig rapportering fra Allmennkringkastingsrådet bør etter rådets oppfatning vurderes utvidet til en mer permanent tilsynsordning der allmennkringkasterne og myndighetene, eventuelt Rådet, har hyppigere kontakt om programprofil og innhold. Dette vil gjøre at evalueringen av allmennkringkastingstilbudet vil kunne bli et mer effektivt middel for å sikre at programvirksomheten hos allmennkringkasterne utvikler seg etter forutsetningene.

Allmennkringkastingsrådet er positivt til at vannskilleprinsippet nå forskriftsfestes, og at det tas inn et forbud i kringkastingsforskriften mot programinnhold som kan skade mindreårige seere.

Rådet har ingen øvrige merknader til høringsnotatet.”

5.3.2 Spørsmål om utvidet forbud mot rasistiske ytringer og forbud mot rasistiske organisasjoner.

Allmennkringkastingsrådet drøftet innstillingen fra Justisdepartementets arbeidsgruppe som har utredet spørsmål om utvidet forbud mot rasistiske ytringer og forbud mot rasistiske organisasjoner mv. i møte den 21. mai 2001 og ga følgende uttalelse:

”Rådet mener at det problemkompleks som tas opp i innstillingen i liten grad angår Rådets egentlige virksomhet. Likevel vil vi peke på at det er viktig at bekymringen for en økning i rasistiske ytringer og nynazistiske organisasjoner ikke må føre til innsnevring av ytringsfriheten. Generelt mener Rådet at man skal være svært forsiktig med å begrense ytringsfriheten på noen måte, og at det er bedre å møte de ytringer man finner krenkende og avskyelige med åpen debatt enn med forbud.

Særlig er dette viktig i forhold til den rolle mediene skal spille når det gjelder å informere om viktige og kontroversielle hendelser i samfunnet. I denne sammenheng kan det være et problem dersom kringkastingsmedier som rapporterer fra demonstrasjoner eller dekker hendelser der rasistiske ytringer forekommer, kan bli gjort medansvarlig for spredning av slike ytringer.

Rådet slutter seg ikke til de framlagte forslag.”

DEL III VURDERING AV RADIO- OG FJERNSYNSKANALENES PROGRAMVIRKSOMHET.

6. Grunnlaget for vurderingene

6.1 Generelt

På bakgrunn av at Rådet hvert år har etterlyst adekvat statistisk materiale fra kringkasterne, informerte Kulturdepartementet overfor Rådet ved brev av 17. desember 1999 at de på egnet måte ville anmode kringkasterne om å benytte ensartet statistikk i henhold til EBU's klassifisering. Med unntak av NRK Petre har alle kanalene nå rettet seg etter denne anmodningen.

Rådet har tidligere år gitt forskningsinstitusjoner i oppdrag å foreta mer dyptgående analyser av kringkasternes dekning av særskilte program- og innholdskategorier. Hensikten har vært å kartlegge avgrensede programområder uavhengig av kringkasternes egen rapportering, og foreta en mer dyptgående analyse av virksomheten.

I tilknytning til årets rapport har Marius Oseland ved Universitetet i Bergen foretatt en undersøkelse av minoritetsdekningen i radio og fjernsyn. Årsaken til at en har ønsket å se nærmere på denne typen programvirksomhet er både knyttet til det direkte kravet om program for ulike minoriteter som stilles i TV2 og P4s konsesjonsvilkår, og til Rådets allmennkringkastingskriterier, som fungerer utfyllende i forhold til kravet i konsesjonsvilkårene. Nedenfor følger først en presentasjon av hovedfunnene i tidligere års undersøkelser, og en mer omfattende gjennomgang av problemstillinger knyttet til minoritetsundersøkelsen. Rådet presenterer også formelle forutsetninger for medias minoritetsdekning, samt informasjon gitt av representanter for ulike minoritetsgrupperinger i høringer arrangert av Rådet 30. - 31. november 2000.

6.2 Programundersøkelser i regi av Allmennkringkastingsrådet

I 1996 ønsket Rådet å undersøke forskjellige sider ved programvirksomheten samme dag, 27. november 1996. De fem første rapportene omhandler dette.

6.2.1 TV-nyhetene i norske allmennkringkastingskanaler

Michael Bruun Andersen fikk i oppdrag å undersøke og sammenligne TV-nyhetene på NRK og TV2. Undersøkelsen viste at NRK sendte nyheter i 75 minutter fordelt på fem utsendinger, tre på NRK1 og to på NRKTO. Sendingene omfattet åtte forskjellige nyheter. TV2 sendte nyheter i 138 minutter, fordelt på ni utsendinger. Sendingene i TV2 inneholdt 23 forskjellige innslag. Det vil si at TV2 sendte nesten tre ganger så mange forskjellige nyheter på nesten dobbelt så lang tid. På den annen side: NRK kunne gjennomsnittlig regne med tre ganger så lang tid til hvert innslag som TV2, og var derfor i prinsippet grundigere i sin behandling.

Begge stasjoner, men særlig TV2, brukte de samme nyhetene flere ganger. TV 2 benyttet ressurser til omredigering av innslagene i stedet for å bruke ressursene på en bredere dekning.

Spredningen var stort sett den samme i TV2 og NRK. Det var imidlertid flere utenlandsnyheter uten norsk vinkling på NRK. Det var noen flere norske aktører på TV2 enn på NRK. Til en viss grad hang dette sammen med TV2s prioritering av en norsk vinkling.

NRK viste langt større interesse for det politiske området enn TV2.

Voksne menn dominerte nyhetsbildet på aktørsiden. Overraskende mange "alminnelige" mennesker forekom i nyhetene på begge kanaler. Private forhold dominerte TV2, mens offentlige forhold preget NRK.

NRKs holdninger, særlig negative, til handlinger og aktører ble uttrykt i større grad enn i TV2, som var mer nøktern i sin nyhetsdekning. Enkeltinnslag tydet på at TV2 valgte en annen vinkling av forholdet mellom allmennheten og myndighetene enn NRK. TV2 fokuserte i større grad på konsumentenes rettigheter, mens NRK hadde mer fokus på statsborgerens plikter.

På bakgrunn av undersøkelsen kunne vi ikke trekke slutninger om NRK oppfylte allmennkringkastingsbetingelsene bedre enn TV2 eller omvendt.

6.2.2 Radionyheterne i norske allmennkringkastingskanaler

Helge Østbye undersøkte og sammenlignet nyhetsdekningen i radio. Østbye understreket at materialet var for begrenset til å trekke bastante konklusjoner, men antydte en del trekk:

P2 sendte mest nyheter, 241 minutter i løpet av døgnet. Petre sendte 147 minutter, Petre og P4 henholdsvis 89 og 99 minutter. Alle kanaler oppfylte konsesjonsvilkårenes krav om daglige nyhetssendinger. NRK samsendte svært mange av nyhetssendingene. Med tanke på svært ulik målgruppe for de ulike kanalene, var det overraskende at NRK ikke hadde gitt Petres nyheter en klarere profil. I det begrensede materialet som ble analysert, var det ikke noe som tydet på at P4 skilte seg vesentlig fra NRKs kanaler når det gjaldt de korte nyhetssendingene (antall sendinger, utvalget av nyheter og presentasjon). Derimot virket det som om P4 prioriterte dybdenyheter lavere enn NRK (særlig P2).

6.2.3 Kulturdekningen i radio

Marit Bakke gikk gjennom kulturdekningen i radiokanalene. Undersøkelsen viste at kulturdekningen var ganske mangelfull og tynn i tre av de fire radiokanalene, bare P2 hadde tilnærmet tilfredsstillende dekning.

Rapporten konkluderte med at bare P1 hadde et bredt genremangfold, bare P2 hadde et bredt tematisk mangfold. P2 tilfredsstilte også, i en viss grad, kravet til at kanalen skal styrke norsk språk, identitet og kultur. Når det gjaldt punktet "brede og smale lyttergrupper" nådde P1, Petre og P4 bredt ut. P2 nådde ut til smale lyttergrupper.

6.2.4 Kulturdekning i TV

Peter Larsen undersøkte kulturdekningen i TV. Den aktuelle dagen var det fem program i de to kanalene som omhandlet kulturlivet eller som formidlet kultur til publikum. Larsen understreket, ut fra vurderingene av de fem programmene, at det ikke var mulig å konkludere hvordan de tre kanalene i allminnelighet dekket "kulturlivet". Larsen mente imidlertid at det ikke var grunn til å skjule at observasjonene stort sett svarte til det generelle bildet av forholdet mellom de tre kanalene. Av de fem kulturprogrammene som ble sendt, lå de fleste på NRK2, ett ble sendt på NRK, mens TV2 markerte seg med en 20 minutters reprise etter midnatt.

6.2.5 Allmennkringkasting for barnepublikummet

Kathrine Skretting gikk igjennom programtilbudet for barn. Det eneste radioprogrammet var den tradisjonsrike "Barnetimen for de minste" (P2). Sendingen varte i 20 minutter. På fjernsynet startet dagen med "God morgen, Norge" (TV2). Programmet inneholdt en tegnefilm på fem minutter, rettet mot de yngste seere. NRK-fjernsynet sendte to programposter rettet mot barn, "NRQ-sport" og "Barne-TV".

Skretting konkluderte med at allmennkringkasternes tilbud til yngre barn den 27. november 1996 ikke var særlig omfattende. Tilbudene befant seg innenfor veletablerte barnegenre, og noen av programmene eksemplifiserte også det beste innenfor disse gruppene.

6.2.6 Debatten er demokratiets salt

I forbindelse med rapporten for 1997 fikk Hilde Bachmann og Ilmi Willbergh i oppgave å undersøke representasjonen i debattprogrammene på norsk TV.

Undersøkelsen viste blant annet at debattprogrammene domineres av menn i aldersgruppen 35-55 år og at kvinneandelen sank med stigende alder. NRK1 representerte grupper fra politikk og næringsliv i større grad enn de andre kanalene, og vektla aktører i maktposisjon. NRK2 representerte grupper fra kultur og akademia i større grad enn de andre kanalene, og vektla kunnskap, mens TV2 prioriterte private, enkeltmennesker i større grad enn de andre kanalene.

Den samiske befolkningen var ikke representert, mens innvandrerbefolkningen hadde en representasjon som tilsvarte denne gruppens andel av totalbefolkningen. Imidlertid var de praktisk talt ikke representert når andre temaer enn innvandring ble debattert.

Høyre og Sosialistisk Venstreparti var klart sterkest representert i debattprogrammene, sett i forhold til den parlamentariske situasjon, og debattprogrammene syntes å være tilpasset en tradisjonell politisk flanketenkning, noe som favoriserte partiene som plasserer seg i endene av høyre/venstre-aksen.

6.2.7 Variasjon i eteren

I tilknytning til rapporten for 1997 utførte Eigil Odland en analyse av P1 og P4s morgen- og ettermiddagssendinger. Analysen viste at i spørsmålet om genremangfold var det to klare tendenser som skilte kanalene. Analysen viste at P4 brukte 47% av sendeflaten til musikk. Når i tillegg 10% av programflaten ble belagt av reklame, var det begrenset tid til verbalinnslag (43% mot 70% i P1). Denne prioriteringen gjør at P4 lå farlig nær betegnelsen "musikkradio".

Reportasjegenren ble anvendt forskjellig i P1 og P4. I løpet av seks dagers morgen- og formiddagssendinger hadde P1 formidlet 4,5 ganger mer reportasjetid enn P4. På dette punktet viste P4 liten formatmessig variasjon.

Undersøkelsen viste at P4s prioritering av musikk forsterket forskjeller i behandlingen av ulike tema, kort og godt fordi det ikke var tid til overs. Analysen viste at P4 sendte mindre om politikk- og samfunnsliv, kunst/kultur og forbrukerstoff. P4 sendte mer om tema som underholdning, religion/filosofi og flere barneprogrammer. Det var ingen grunn til å fastslå at noen av kanalene presenterte et ensidig programtilbud. Begge kanaler viste bredde i valg av tema for sine innslag. Unntakene for P1 var at kanalen ikke sendte innslag for barn og ungdom i perioden. Ingen av kanalene laget innslag om eller for den samiske befolkningen i Norge.

Analysen viste at P4 hadde enn mer musikk- og underholdningsorientert profil enn P1, mens P1 på sin side var tyngre på samfunns-, kultur- og forbrukerstoff.

6.2.8 Verden i norsk TV

I 1998 gikk Hilde Bachmann gjennom utenriksdekningen i NRK og TV2. Bachmann sammenliknet også utenriksdekningen i norske og svenske allmennkanaler.

Undersøkelsen viste blant annet at NRK1 og NRK2 hadde en langt mer omfattende utenriksdekning enn TV2, ut fra antall programmer. Hverdagsliv, politikk og kunst/kultur utgjorde tyngdepunktet for NRK1s utenriksdekning. Hverdagsliv, kunst/kultur og reise/opplevelse hadde de største andelene av NRK2s utenriksstoff, mens mesteparten av TV2s utenriksstoff falt inn under kategoriene politikk og populærkultur. NRKs utenriksstoff fordelte seg langt jevnere på de forskjellige temakategoriene enn TV2.

Hovedtyngden av utenriksstoffet på NRK-kanalene var hentet fra Norden og resten av EU-området. Også Asia og Afrika var godt representert. Mesteparten av TV2s utenriksstoff omhandlet Nord-Amerika (USA) eller internasjonale forhold, sett med nordamerikanske øyne. Norden og Vest-Europa var overraskende lite representert, og resten av verden hadde knapt nok oppmerksomhet.

NRK2 prioriterte utenriksstoffet høyest når man ser på sendetidspunktene. NRK1 kom i en mellomposisjon, mens hovedtyngden av TV2s utenriksprogrammer ble sendt på ugunstige tidspunkter.

Norsk og svensk allmennfjernsyn kom likt ut med hensyn til antall programmer og antall nasjoner. De norske kanalene sendte noen flere utenriksprogrammer og lavere repriseandel enn de svenske. De norske kanalenes programprofil var svært lik de svenske allmennkanalene. De svenske kanalene prioriterte imidlertid Norden og Øst-Europa noe høyere enn de norske, mens de norske viste flere programmer om Afrika og Asia.

De norske kanalene formidlet en større andel av utenriksstoffet i beste sendetid enn de svenske kanalene. De svenske kanalene sendte imidlertid tunge utenriksprogrammer i beste sendetid fredag og lørdag kveld.

6.2.9 Utlandet i norsk radio

I forbindelse med rapporten for 1998 kartla Arild Eide Johansen og Peter Klasson utenlandsdekningen i norsk riksdekkende radio.

Generelt viste undersøkelsen at utenlandsdekningen var variert. Imidlertid sendte radiokanalene begrenset med innslag om fjerntliggende land, når vi ser bort fra "harde nyheter" som politikk, krig og økonomi i nyhetssendinger. Ellers kan det være kortere innslag om kuriøse hendelser. Det er ikke registrert noen innslag om utenlandske forhold som retter seg mot barn i undersøkelsen.

I P1 og P2 var politikk og næringsliv dominerende, særlig fra Europa, Russland og Asia. Petre og P4 fokuserte vesentlig på kultur. Petres kulturdekning ble konsentrert om Nord-Amerika, Norden, Midtøsten og Europa. Vi noterte her at Russland, Asia og Latin-Amerika ikke var representert. På P4 var fordelingen enda tydeligere. Her forekom kun kulturinnslag fra Nord-Amerika og Europa, mens de øvrige land og verdensdeler ikke fikk utslag.

Når det gjaldt kategoriene "Samfunn" og "Livsstil", sendte P1 en god andel om "Samfunn" i Norden og Europa. På "Livsstil" var det kun innslag fra Russland. P2 viste en forholdsvis god geografisk bredde i sin presentasjon om "Samfunn" og "Livsstil". Det forekom imidlertid lite om "Livsstil" fra Latin-Amerika, Asia og Australia. På Petre var det generelt lavt på "Samfunn" og "Livsstil", bortsett fra Midtøsten som var godt representert på "Samfunn". P4 viste knapt utslag på noen av disse, bare en liten andel av "Samfunn" på Europa.

Undersøkelsen viste at enkelte landområder og tema ble representert på grunn av "ytre omstendigheter". Dekningen av afrikanske land var for eksempel preget av president Clintons rundreise til flere afrikanske land.

6.2.10 Kulturdekningen i allmennkringkastingskanalene

I 1999 undersøkte Liv Braathen kulturdekningen i norske allmennkringkastingskanaler.

Undersøkelsens utvalg bestod av kanalenes sendeflater ukene 12 (mars) og 38 (september) i 1999.

Kodingen av materialet var for NRK1, NRK2, P1 og P2 gjort på programnivå. All koding av P4 og TV2 ble gjort på innslagsnivå.

Finkultur - populærkultur

Et gjennomgående trekk ved det undersøkte materialet var hvordan skillet mellom "fin" og "populær" kultur i stor grad ble opprettholdt på kanalene, og syntes brukt til å profilere kanalenes kulturdekning. Alle de lisensfinansierte kanalene syntes å opprettholde denne dikotome forståelsen av kulturlivet, både i forhold til sin egen profil, og i forhold til det at de unnlater å fokusere på kunstformer som det ikke er like lett å "sette i bås", for eksempel konvergerende kunst. NRK1 og NRK2 hadde eksempelvis en overvekt av såkalt fin kultur (bildende kunst, teater, kunstmusikk) i sin kulturdekning. I NRK Radios trekanalsystem var skillet mellom fin- og populærkultur og denne inndelingens funksjon som kanalprofilering svært tydelig, da hele 90 prosent av P1s og 95 prosent av Petres generelle kulturdekning var populærmusikk, mens kulturkanalen P2 hadde en enorm overvekt av finkultur.

De reklamefinansierte kanalene, TV2 og P4, la mest vekt på populærmusikk og film, mer allment tilgjengelige tema. Når disse kanalene tok opp “finkulturelle” tema, ble dette ofte presentert på “populærkulturelle” måter.

Kultur som tema, nyheter og vare

Et annet trekk som belyste forskjellen mellom kanalene, var hvordan kulturstoffet ble formidlet, og hvilket perspektiv som ble anlagt på kulturen. Den kvalitative analysen viste at TV2s program “God Morgen, Norge!” og “God Kveld, Norge!” og de fleste av P4s kulturinnslag framfor alt legger vekt på hvorvidt kulturen er aktuell. Stoffet ble også overveiende presentert i korte, forutsigbare nyhetsinnslag og fungerte ofte som reklame eller promovring av et kulturprodukt. På NRK1 og NRK2 var det også en del vekt på aktualitet, samt en del program som kunne tolkes som promovring, men det var også mer rom for fordypning, historikk og nytenkning i form og innhold, og kulturlivet ble i stor grad framstilt som tema. P2s kulturformidling sto i en særklasse når det gjaldt å sette kulturtemaene i fordypende sammenhenger. P1 og Petre befant seg i en mellomposisjon, da P1s kulturdekning minnet svært mye om P4s brede og nyhetslignende kulturdekning, mens Petres kulturdekning var liten, men til dels nyskapende og overraskende gjennom programmet “Mamarazzi”.

TV2 og P4 la mest vekt på kulturen som nyheter eller som vare, mens NRK1, NRK2 og P2 la større vekt på kulturen som et tema som skal fordypes.

Lokalisering av kultur

Hvor i sendeflaten kulturen befant seg, og hvor lett/vanskelig det er for det kulturinteresserte publikum å finne det, representerte det tredje overgripende trekket ved kulturformidlingen. NRK2 var den av fjernsynskanalene som prioriterte kulturlivet høyest, sett i forhold til plassering i sendeflaten, og i forhold til lokalisering. NRK1 befant seg i en mellomposisjon, med en høy andel kulturprogram i ukurant sendetid, men like fullt mye og lett lokalisert kultur. TV2s kulturdekning befant seg overveiende i ukurant sendetid, og var vanskelig å lokalisere for det kulturinteresserte publikum. P4s kulturdekning minnet mye om TV2. Kanalens kulturlivsinnslag var riktignok jevnt fordelt over de tre sendetidskategoriene som ble lagt til grunn, men var så å si helt tilfeldig plassert i de brede, generelle flatene, og dermed vanskelig å lokalisere.

Det ble i undersøkelsen pekt på at NRK Radios trekanalsystem er problematisk i forhold til lokalisering. Det at P2 totalt har blitt kulturalibiet gjør at NRK Radios kulturdekning risikerer å treffe kun det allerede kulturinteresserte publikum.

Tematisk fokus

De største stoffområdene på NRK1 og NRK2 var finkulturelle områder som bildende kunst og kunstmusikk, og overlappende områder som film og litteratur. TV2s “God Morgen, Norge!” hadde en god bredde i stoffområder, fra populærmusikk til teater. Kanalens brede profil ble tydeligere i “God Kveld, Norge!”s totale fokus på populærmusikk og film. De tematiske hovedområdene på NRKs tre radiokanaler viste en ekstrem målgruppeinndeling, med svært mye generell populærmusikk på P1, kunstmusikk og finkulturelle områder på P2, og rockemusikk/spesiell populærmusikk på Petre. P4s kulturinnslag fokuserte overveiende på generell populærmusikk, men hadde også noen finkulturelle innslag (teater, opera) samt noe film og litteratur. Neglisjerte eller svært lite synlige stoffområder på alle kanaler var tegneserier/popkunst, reklame, nye medier, kringkasting/mediestoff, konvergerende kunst og samtidsmusikk. Man savnet “kulturmøtene”, eller et større fokus på hvordan kunstformer blandes og utvikler seg inn i nye former.

Det var en overvekt av norskprodusert stoff på alle kanaler. Likeledes var det mye etnisk norsk innhold i alle kanalers kulturdekning, og norsk kulturliv innenfor de respektive stoffområdene var forholdsvis godt ivaretatt på alle kanaler. Nest største geografiske områder som ble ivaretatt var USA og England, spesielt i forhold til de populærkulturelle stoffområdene. Det var overveiende lite stoff fra andre land. NRK1, NRK2 og P2 hadde noe vesteuropeisk stoff fra Frankrike og Tyskland, men det europeiske kulturrommet ble overveiende svært lite problematisert, spesielt på TV2 og P4. Ikke-vestlig europeisk stoff samt stoff fra andre verdensdeler ble kun ivaretatt på regulær basis av P2, gjennom kanalens program om verdensmusikk. Dette stoffet hadde imidlertid ofte et norsk perspektiv.

Et gjennomgående trekk for alle kanaler var at ikke-etnisk norsk stoff og samisk stoff ikke ble dekket i den alminnelige kulturdekningen. P4 hadde i utvalgsperioden ett samisk kulturlivsinnslag, mens P2 som eneste kanal hadde en sak om ikke-etnisk norsk kultur. Denne delen av norsk kultur synes å bli segregert inn i egne program. NRKs kanaler har egne samiske magasiner og et eget ukentlig fjernsynsprogram, "Migrapolis", som tar opp ikke-etnisk norsk stoff.

Målgrupper, format, perspektiv og henvendelsesform

Magasinformatet var det mest brukte programformatet på de fleste kanalene. TV2 og P4 hadde kun kulturdekning i magasinformat. NRK1, NRK2 og P2 hadde alle en god bredde i formater, og kulturlivet ble her formidlet både gjennom dokumentarer, debattprogram, overføring av forestillinger og i mer generelle magasin.

En allment rettet kulturformidling dominerte på alle kanaler unntatt NRK2 og P2, hvor nisjepublikum fikk mye stoff. NRK1 hadde den beste bredden i målgrupper, med egne kulturprogram også for barn. På TV2 og P4 var det ingen innslag/program beregnet på nisjepublikum. Målgruppetenkningen i kanalene var også godt synlig i kulturdekningens henvendelsesform og perspektiv. Ideen om den implisitte seer/lytter syntes tydelig på NRK1 og NRK2, hvor det var mange innforståtte program. De to kanalene henvendte seg imidlertid i stor grad til et uopplyst publikum, gjennom en høy andel såkalt belærende program. Den høye andelen av fordypende program, hvor videre perspektiv som kulturpolitikk og -historikk trekkes inn, viste hvordan de to kanalene tar kulturen på alvor og har en klar ide om sitt publikum.

NRK Radios trekanalsystem viste hvordan målgruppetenkningen gjennomsyret kulturformidlingen. De tre kanalene hadde alle en høy andel innforståtte program som henvendte seg til det antatte publikummet. P1s brede målgruppe var synlig i den høye andelen refererende program, hvor henvendelsen var så jevn og bred som mulig for ikke å støte noen fra seg. P2 henvendte seg klart til en kulturinteressert gruppe, med en overvekt av fordypende og innforståtte program. Petre på sin side fokuserte på det unge publikummet, noe som var synlig i "Mamarazzi"s originale tilnærming samt i den innforståtte henvendelsen i de andre programmene. TV2 og P4 har begge en svært bred målgruppe.

6.2.11 Språklige og etniske minoriteter

6.2.11.1 Formelle rettigheter

Generelt bygger det internasjonale minoritetsvernet på ikke-diskrimineringsprinsippet og prinsippet om likebehandling. Statene er forpliktet til å arbeide for å sikre at minoritetene blir likestilt med majoritetsbefolkningen, både formelt og i praksis. Prinsippene om likebehandling og ikke-diskriminering er nedfelt både i de generelle menneskerettskonvensjonene og i særkonvensjoner som FNs rasediskrimineringskonvensjon.

Mest grunnleggende i det internasjonale minoritetsvernet er artikkel 27 i FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. Her slås det fast at personer som tilhører etniske, religiøse eller språklige minoriteter har rett til, sammen med andre medlemmer av sin gruppe, å dyrke sin egen kultur, vedkjenne seg til og utøve sin egen religion eller bruke sitt eget språk. Når det gjelder samene som urfolk er ILO-konvensjon nr. 169 (1989) et særlig forpliktende dokument.

St. meld. nr. 15 for 2000-2001 Nasjonale minoriteter i Norge - Om statleg politikk overfor jødar, kvener, rom, romanifolket og skogfinnar ble fremmet av Kommunal- og regionaldepartementet 8. desember 2000 og godkjent i statsråd samme dag. Denne meldingen er en oppfølging av at Norge i 1999 ratifiserte Europarådets rammekonvensjon om vern av nasjonale minoriteter. Konvensjonen inneholder til dels minimumsnormer for statenes politikk overfor nasjonale minoriteter, og dels mål statene forplikter seg til å arbeide for å nå. Statene skal blant annet legge forholdene til rette for at personer som tilhører nasjonale minoriteter skal kunne gi uttrykk for, opprettholde og utvikle sin egen identitet, sitt eget språk og sin egen kultur, samtidig med at de skal ha rett til full og effektiv deltagelse i samfunnet.

Europarådet har også vedtatt Den europeiske pakten for vern av regions- og minoritetsspråk. De statene som har ratifisert pakten, deriblant Norge, har påtatt seg en plikt til å iverksette særlige tiltak for å verne og styrke minoritetsspråk.

Med henvisning blant annet til artikkel 7 og 9 i Rammekonvensjonen uttalte Ytringsfrihetskommisjonen i NOU 1999:27 at minoritetenes vilkår kan sies å være en "test case" på ytringsfrihetens vilkår i samfunnet. Kommisjonen mente det var behov for å styrke ytringsfriheten for minoritetene, både ved lovgivning og støttepolitikk. Ifølge kommisjonen må minoritetene blant annet få komme til orde og være synlige i medietilbudet i storsamfunnet. Dette gjelder for minoriteter generelt, men kommisjonen framhever særlig behovene til kvenene og visse innvandrergupper. I St. meld. nr. 15 for 2000-2001 kommenteres dette slik:

"Regjeringa meiner at ei aktiv støtte til ytringsfriedom og høve til å ytre seg for minoritetane er eit viktig politisk tiltak i eit kulturelt mangfaldig samfunn." (s.55)

Videre heter det at regjeringen stiller seg bak målsettingen om at Norge ikke bør nøye seg med å legge seg opp mot minstekravene i de internasjonale menneskerettskonvensjonene.

Forut for stortingsmeldingen har det ikke eksistert en samlet oversikt over den politikken som gjelder eller er særlig relevant for nasjonale minoriteter. Meldingen representerer den første helhetlige gjennomgangen av de prinsippene som skal ligge til grunn for statens politikk overfor jøder, kvener, rom (sigøynere), romanifolket (taterne/de reisende) og skogfinner.

6.2.11.2 Rådets høringer

I forbindelse med Rådets fokus på ulike språklige og etniske minoritetsgrupperinger i årets rapport, inviterte Rådet til en høring i Oslo 30.-31. november 2000, der representanter for en rekke grupperinger deltok. Rådet vil i dette avsnittet presentere grupperingenes synspunkt. Rådets eventuelle standpunkt framgår i tilknytning til gjennomgangen av de ulike allmennkringkasternes programvirksomhet.

6.2.11.2.1 Samer

6.2.11.2.1.1 Sametinget

Sametingets representanter var forhindret fra å møte Rådet. Sametingsrådet behandlet imidlertid spørsmål vedrørende samisk allmennkringkasting i møte 12.-15. desember 2000. Rådets vedtak i sak R 147/00 presenteres nedenfor. I oversendelse av 17. januar 2001 opplyses det at Sametingsrådet vil fremme forslag om overordnede mål og prinsipp for samisk mediepolitikk for Sametingets plenum i mai 2001.

Sametingsrådet fattet følgende vedtak:

“ Generelt

De siste årene har det vært debatt omkring allmennkringkasternes mulighet til å oppfylle kravene i forhold til den samiske befolkningen, og Allmennkringkastingsrådet har tidligere foreslått å redusere kravet for samisk-språklige sendinger. Dette forslaget har ikke fått støtte, verken i Stortinget eller i Sametinget.

Det finnes i dag ingen grunn til å redusere allmennkringkasternes forpliktelser i forhold til den samiske befolkningen i Norge. Denne høstens debatt om budsjettkutt i NRK og NRK Sami Radio viser at det samiske medietilbudet er skjørt og må styrkes. Derfor er det nødvendig å revidere kriteriene som Allmennkringkastingsrådet baserer sine vurderinger på. Hensikten med en slik revisjon er å understreke ytterligere *forpliktelser* allmennkringkasterne har overfor den samiske befolkningen.

Allmennkringkastingsrådets forslag til kriterium 2 slår fast at de norske allmennkringkasterne skal ha et tilbud til den samiske befolkningen. Kriteriene sier imidlertid ingenting om omfanget av forpliktelsene. Begrunnelsen for kravet om kringkastingstilbud for den samiske befolkningen er forankret i de siste tiårs utvikling innen nasjonal og internasjonal politikk overfor urfolk. En politikk som har munnet ut i en grunnlovsbestemmelse (§ 110a) om Norges ansvar overfor den samiske befolkningen.:

“Det paaligger Statens Myndigheter at lægge Forholdene til Rette for at den samiske Folkegruppe kan sikre og udvikle sit Sprog, sin Kultur og sit Samfundsliv.”

I kriteriene for allmennkringkasting bør derfor begrunnelsen for kravet om kringkastingstilbud til den samiske befolkningen understrekes. Kriterium 4 bør derfor endres, slik at de overordnede målsettingene for allmennkringkasting også gjelder for samisk språk, identitet og kultur.

Dette vil, slik Sametinget ser det, ikke innebære en utvidelse av forpliktelsene, men en presisering av dem.

En slik presisering vil synliggjøre likeverdet mellom norsk og samisk kultur, og gi tydeligere signaler om hvilket ansvar allmennkringkasterne har i forhold til den samiske befolkningen. Sametinget understreker at samene som urfolk og folk i Norge er i en annen situasjon enn andre minoriteter. Samenes rettigheter som folk kommer klart frem av norsk og internasjonal rett, og de siste tiårs samepolitikk.

Norge har som nasjon mange medier som fungerer som kulturelt forsvarverk for norsk språk, identitet og kultur. Samisk språk, identitet og kultur er i dag direkte truet som følge av århundrelang fornorskningsspolitikk, og har svært få medier som ivaretar de samiske interessene. Norges urfolksrettslige og politiske forpliktelser må derfor også gis et konkret innhold i forhold til mediene.

Selvstyre/redaksjonell frihet

Debatten omkring innsparingene i NRK/NRK Sami Radio viste til fulle hvor sårbar de samiske mediene er, og hvor lett en statlig allmennkringkaster ser på sine forpliktelser overfor den samiske befolkningen. Sametinget ønsker derfor belyst hvordan NRK Sami Radios redaksjonelle og økonomiske selvstendighet best kan ivaretas i fremtiden. En fortsatt formell tilhørighet til NRK synes i dag som en fornuftig og fremtidsrettet løsning for NRK Sami Radio, forutsatt at den redaksjonelle og økonomiske friheten styrkes.

Sametinget vil derfor be Kulturdepartementet og NRK vurdere hvordan forholdet mellom NRK Sami Radio og NRK kan endres, slik at NRK Sami Radios redaksjonelle og økonomiske frihet kan styrkes. En forutsetning for dette arbeidet må være at det samiske medietilbudet skal styrkes, og ikke svekkes. Dagens organisering av NRK gjør imidlertid at den samiske kringkasteren kan pålegges innsparinger og redaksjonelle disposisjoner, uten at det samiske samfunnet har innflytelse på beslutningene som fattes. Sametingets prinsipielle holdning er at det samiske samfunnet selv skal ha avgjørende innflytelse på spørsmål som angår den samiske befolkningen.

Det er urimelig at den eneste samiske kringkasteren i Norge kan risikere å bli salderingspost for det øvrige norske kringkastingstilbudet. Øremerket finansiering og eget styre for NRK Sami Radio bør derfor inngå som en del av vurderingene.

Vurdering av økt redaksjonell frihet bør omhandle økning av egne sendetider, representasjon av samisk stoff i NRKs øvrige programmer, og egne kanaler som følge av digital teknologi. Sametinget forventer også at Kulturdepartementet tar initiativ til endring i sammensetningen av Allmennkringkastingsrådet, slik at Sametinget gis anledning til oppnevning av ett av medlemmene.

Digitalisering

Digitaliseringen av lyd- og bildekringkastingen har ennå ikke kommet så langt at det åpner for en betydelig utvidelse av kanaltilbudet på landsbasis.

Men Sametinget er svært bekymret for at allmennkringkasterne på sikt vil marginalisere det samiske/samiskspråklige tilbudet ved å plassere det på egne, dedikerte kanaler og samtidig fjerne det fra de brede “folkekanalene”. Riktignok er det slik at den digitale teknologien vil gjøre det lettere å etablere egne samiske/samiskspråklige kringkastingstilbud, også på tvers av de nordiske landegrensene.

Det er utvilsomt en fordel for det samiske samfunnet. Men det vil ikke være et udelt gode dersom denne utviklingen også medfører at samisk stoff/samiske saker og samiskspråklige tilbud fjernes fra de allmenne kanalene.

Mangfold “på samisk”

Mens Allmennkringkastingsrådet i stor grad differensierer og detaljvurderer det norskspråklige kringkastingstilbudet, nøyer Rådet seg med å vurdere det samiske/samiskspråklige tilbudet på generelt grunnlag. Årsaken til Rådets praksis skyldes trolig at det ikke er konkretisert hvilket ansvar allmennkringkasterne har overfor den samiske befolkningen utover at “det skal være program for den samiske befolkningen”. Sametinget understreker at det samiske folket har like stort krav på allment kringkastingstilbud som det norske folk.

NRK Sami Radio fremstår i dag som den eneste samiske “allmennkringkasteren”, og i den forbindelse vil det i fremtiden bli aktuelt å se nærmere på hvilket tilbud NRK Sami Radio tilbyr de samiske lytterne. Det vil være uheldig dersom store magasinflater overtar for fordypning og sjangerprogrammer. Allerede nå synes det at variasjonen i sendeflatene er små. Sametinget understreker at alle norske allmennkringkasterne har et ansvar for det samlede kringkastingstilbudet til den samiske befolkningen, både innholdsmessig, sjangermessig og språklig.

Språk, identitet, kultur

Undersøkelser viser med tydelighet at det samiske språket er truet. Sametinget mener at språksituasjonen er så dramatisk at det er helt nødvendig å øke statusen til samisk språk. Det viktigste virkemiddelet er å gjøre samisk til et mediaspråk. Det er nødvendig at den samiske befolkningen “utsettes” for samisk språk dersom språket skal øke sin status og overleve på sikt. Det samiskspråklige tilbudet i mediene må derfor styrkes betydelig. Samiskspråklige medietilbud innebærer en stimulans til læring og bruk av språket. Samisk i mediene innebærer en alminneliggjøring og synliggjøring - både i forhold til samene selv og den øvrige befolkningen i landet.

Å styrke samisk identitet handler om å vise mangfoldet i det samiske samfunnet og gjøre det lettere for samer i Norge å føle tilhørighet til både det samiske samfunn og den samiske kulturen. Århundrelang fornorskingspolitikk har gjort spørsmålet om etnisk og kulturell identitet svært vanskelig for mange samer. Et styrket medietilbud med samisk språk, samisk innhold og samisk perspektiv vil derfor bidra positivt til å gjøre den samiske kulturen til en naturlig og synlig del av kulturmangfoldet i Norge.

Å styrke samisk kultur dreier seg i stor grad om å synliggjøre en urfolkskultur som uten aktiv støtte ellers ikke har store sjanser for å nå frem i majoritetskulturens ordskifte og mediefokus. Det samiske kulturmangfoldet bør speiles, med mulighet for varierte uttrykk og fokus i de forskjellige kanalene - både på norsk og samisk. Allmennkringkasterne viser liten reservasjon, både i nyheter og reportasjer, mot engelskspråklige innslag. Det burde derfor være mulig å bruke samiskspråklige innslag i magasinprogrammene både i NRK1, NRK2 og TV2 i større grad.

Teksting (av norskspråklige programmer) til samisk vil i betydelig grad bidra til å synliggjøre det samiske språket, og øke dets status. Allmennkringkastingsrådet har oppfordret TV2 til mer bruk av teksting til samisk. Det er en oppfordring som også bør kunne følges opp i NRKs kanaler.

Allmennkringkasternes eventuelle samiskspråklige tilbud fritar ikke selskapene fra ansvaret om å synliggjøre det samiske samfunn og samisk kunst og kulturliv i sine norskspråklige sendinger/programmer/programflater. Det samiske samfunnet bør derfor i større grad gjøres til gjenstand for journalistisk behandling, både i nyhets- og aktualitetsprogrammer, kulturprogrammer og underholdning. Sametinget vil generelt advare mot usynliggjøring av alle minoritetskulturer i kanalenes allmenne programtilbud, og segmentere denne type stoff til kun spesielt dedikerte programmer. Samfunns- og kulturdekningen av Norge må også vise de verdier som minoritetskulturene representerer.

Barn og unge

Generelt sett er medietilbud til barn og unge prioritert lavt av alle allmennkringkasterne, med unntak av NRK. Men også i NRK er andelen program for barn redusert. For samiskspråklige barn er situasjonen dramatisk og uakseptabel. En vitalisering av samisk språk forutsetter et godt kringkastingstilbud overfor samiske barn og unge. Positive holdninger til samisk språk må etableres tidlig dersom det samiske språket skal overleve på sikt. Daglig samisk barne-tv må derfor prioriteres.

Heller ikke NRK og NRK Sami Radio tilfredsstillende allmennkringkastingskriteriene overfor samiske barn og unge. NRK Sami Radio har et spesielt ansvar for kringkastingstilbud overfor samiske barn og unge, og omkring 50 prosent av Sami Radios fjernsynsproduksjon er barne-tv. Sametinget konstaterer imidlertid at det ikke er tilstrekkelig. NRK Sami Radio bør ha et mål om daglig samisk barne-tv, og faste barneprogram på radio. At barneprogrammer nå er fjernet fra sendeskjemaet på radio er ikke akseptabelt. (Allmennkringkasterregnskapet 1998/SkoGERbø 2000)

NRK Sami Radios spesielle ansvar som samisk allmennkringkaster fritar ikke de øvrige allmennkringkasterne for sitt ansvar. Sametinget understreker at medietilbudet til samiske barn og unge er svært begrenset, og må prioriteres av *alle* allmennkringkasterne.”

6.2.11.2.1.2 Samisk medieundersøkelse

Eli SkoGERbø ved Institutt for Medier og Kommunikasjon ved Universitetet i Oslo la i juni 2000 fram rapporten “Samiske medier - Innhold, bruk og rammevilkår”. Undersøkelsen har blitt til på oppdrag fra Sametinget og er finansiert av Kulturdepartementet. Mandatet for undersøkelsen var å lage en definisjon av samiske medier, og å undersøke innholdet i medier som har samene som målgruppe videre. Å undersøke dekningen av samiske forhold i andre medier, og å undersøke rammevilkårene for samiske medier. De delene av undersøkelsen som var mest relevant utifra et allmennkringkastingsperspektiv presenterte SkoGERbø for Rådet i møte 30. november 2000.

Etter innholdsanalyser av de mest brukte samiske nyhetsmedia, blant annet NRK Sami Radio, karakteriserer SkoGERbø denne kanalen som kraftsenteret i den samiske mediestrukturen. Radioen skal i prinsippet dekke alle grupper i den samiske befolkningen. Radioen sender derfor på flere språk, hovedsakelig nordsamisk, men også lule- og sørsamisk, i tillegg til at det produseres et magasinprogram på norsk hver uke. Nordsamisk dominerer, mens tilbudet på andre språk ifølge undersøkelsen framstår som supplement.

Undersøkelsen viste at NRK Sami Radio var preget av de samme utviklingstrekk som andre radiokanaler: Økt sendetid har gitt opphav til en mindre differensiert programmeny enn tidligere, fordi programtilbudet samles i mange og lange magasinprogram. Radioen har imidlertid et tilbud som appellerer både til spesielle målgrupper og et bredt publikum, men tilbudet på andre språk enn nordsamisk er lite sammenlignet med det totale tilbudet.

Det viste seg videre at medietilbudet til samiske barn og unge var lite og sporadisk, bortsett fra NRK1s “Manaid-TV”. Dette gjelder tilbud som både språklig og på andre måter henvender seg til samiske barn og unge i dag.

Undersøkelsen viste at situasjonen for samiske mediebrukere var best i Finnmark. Dette blant annet fordi de samiskspråklige mediene har sin base og sitt dekningsområde i indre Finnmark. Samer utenfor Finnmark viste seg å ha få eller ingen informasjonskilder om samiske forhold. Blant annet NRKs distriktsnyheter spiller mindre rolle som kilder dess lenger sør en kommer. Dette fordi det bare er distriktsnyhetene i Finnmark og deler av Nord-Norge som rutinemessig dekker samiske saker.

Når det gjelder framstillingen av samisk kultur og samfunnsliv i norske medier, viser undersøkelsen framfor alt stor forskjell mellom Finnmark og andre regioner. Det er videre konflikten om samiske rettigheter og andre politiske saker som fører til oppslag både i finnmarksavisene og andre steder. Utover dette var det lite i mediebildet som tydet på at samisk kultur og samfunnsliv er en selvsagt del av det norske mediebildet. “Inntrykket vi sitter igjen med, er heller at mediene deknning og mangel på deknning, reflekterer nettopp kontroversielle og uløste spørsmål i forholdet mellom det norske flertallet og den samiske minoriteten.” (s. 110-11)

Undersøkelsen konkluderer med at utfordringen for en framtidig mediepolitikk blir så langt mulig å bidra til at ulikhetene blir mindre, både mellom den samiske og den norske befolkningen, og innad i den samiske befolkningen.

6.2.11.2.1.3 Samepolitisk seksjon - Kommunal- og regionaldepartementet

Under Rådets høring deltok også representanter fra Samepolitisk avdeling i Kommunal- og regionaldepartementet. Det ble her pekt på at internasjonale forpliktelser i liten grad har påvirket utviklingen av Sameradioen. Videre var representantene opptatt av at det spesifikke eller litt negative ofte fokuseres i samiske sendinger. Med unntak av noe mangelfullt tilbud på små samiske dialekter, var holdningen at kringkastingstilbudet på samisk ble ansett for å være generelt bra.

6.2.11.2.2 Kvener

Reidun Mellem (leder) og Anitta Viinikka-Kallinen (styremedlem) i Norske Kveners Forening representerte det kvenske miljøet under Rådets høring. De orienterte om kringkastingstilbudet til kvener i Norge, og om hvilke ønsker Foreningen hadde til forbedringer av det. Det ble vist til at NRK for 30 år siden begynte med fem minutters ukentlige sendinger på kvensk i regionalnettet for deler av Nord-Norge. I dag er tilbudet 12 minutter hver onsdag formiddag. Norske Kveners Forening har bedt om at programmet sendes i reprise på kveldstid, men ønsket har ikke blitt tatt til følge.

Det finnes ikke sendinger på kvensk over riksdekkende radio eller fjernsyn i Norge. Sendingene er også i hovedsak regionalt avgrenset til Troms og Finnmark i tematikk. Foreningen har ellers rettet mange henvendelser angående kringkastingstilbudet til offentlige råd, utvalg og institusjoner uten positiv respons. Foreningen har imidlertid fått et positivt brev fra Kringkastingsrådet, uten at dette er blitt fulgt opp med handling.

Ifølge representantene tåler ikke tilbudet på minoritetsspråk i Norge sammenligning med Sverige og Finland, som har et atskillig bedre tilbud enn Norge. I dag bor det også mange kvener utenfor det tradisjonelle kjerneområdet Nord-Troms og Finnmark, dertil er det mange finnlendere i Norge som har flyttet til landet etter krigen. En fjerdedel av befolkningen i Finnmark regner seg som kvener. Det vil si at det finnes 20 000 kvener der. I dag lærer ca 1200 elever i Finnmark og Troms finsk i grunnskolen. Anslagsvis 10-15 000 mennesker i Norge snakker eller forstår finsk.

Kvensk regnes av enkelte som et eget språk, mens andre regner kvensk som en dialekt. Personer som har kvensk som morsmål forstår også moderne finsk. Det ble understreket at selv om det er viktig med sendinger på kvensk språk, er det også et behov for sendinger som tar for seg kvensk miljø, identitet og kultur på norsk språk.

NRK har hatt planer om å kjøpe inn program fra Nord-Finland. Dette ble oppfattet som interessant, men måtte være å anse som et supplement til norskproduserte program. De finske programmene er i stor grad lokale i sin karakter, og vil derfor behandle tema som ikke er direkte relevante for kvener i Norge. Norske kvener ønsker altså først og fremst tilgang på egne produksjoner over norske sendenet.

Foreningens ønske er tre timers radiosendinger på kvensk ukentlig i NRK, fortrinnsvis over riksnettet. Foreningen ønsker seg også tv-sendinger, men ser det som mest realistisk at det i første omgang skjer en utvidelse av radiotilbudet.

Representantene fra Norske Kveners Forening viste på generelt grunnlag til de forpliktelsene som følger av Norges aksept av Europarådets rammekonvensjon for vern av nasjonale minoriteter.

Norges generelle forpliktelser som følge av denne konvensjonen ble også tatt opp og understreket i Rådets møte med en representant fra Minoritetspolitisk seksjon i Kommunal- og regionaldepartementet.

6.2.11.2.3 Innvandrere

Under Rådets høring var innvandremiljøene representert med Steven Meglitsch fra Kontaktutvalget mellom innvandrere og myndighetene. Det ble opplyst at Kontaktutvalget arrangerte et seminar om minoriteter og media for tre år siden, og at organet jevnlig mottar tilbakemeldinger om kanalers programvirksomhet. Det ble i den forbindelse nevnt at NRKs "Migrapolis" ble ansett for å være et eksempel på et program som har blitt positivt mottatt blant innvandrere og etniske og språklige minoriteter, og som direkte tar opp problemstillinger som er relevante for minoriteter.

Det ble opplyst at minoriteter som mediebrukere generelt ikke føler seg mer prioritert i dag enn tidligere. Det ble imidlertid pekt på at det har vært betydelig framgang med hensyn til rekruttering av personer med minoritetsbakgrunn til mediene.

Kontaktutvalget ønsker generelt en alminneliggjøring av stoffet om innvandrere og minoriteter, men ser også nødvendigheten av smalere og mer målrettede tilbud, særlig rettet mot nyere innvandrergreper som ikke kan norsk. Kringkastingstilbudet på innvandrerspråk er ellers generelt for lite. Det ble videre opplyst at mediene tenderer til alltid å bruke de samme intervjuobjektene når innvandrings- og minoritetspolitikk behandles. Dette ble ansett for å være en problematisk praksis.

6.2.11.3 *Undersøkelse av deknningen av etniske og språklige minoriteter i allmennkringkastingskanalene*

6.2.11.3.1 *Undersøkelsen - Bakgrunn*

Allmennkringkastingsrådet inngikk høsten 2000 en avtale med Marius Oseland, Universitetet i Bergen, om å foreta en undersøkelse av programtilbudet for og om språklige og etniske minoriteter i allmennkringkastingskanalene. Undersøkelsens mandat var todelt:

1. Vise det språklige og tematiske programtilbudet for nasjonale/etniske/språklige minoriteter.
2. Kartlegge i hvilket omfang og på hvilke måter etniske/språklige minoriteter representeres i program/innslag som har en bredere målgruppe.

Oselands samtaler med ulike minoritetsmiljø etterlot inntrykk av at særlig mengden av representasjon og måten minoriteter representeres på i program som har en bredere målgruppe var særlig viktig å få kartlagt. I samråd med Allmennkringkastingsrådet ble derfor denne problemstillingen, som knytter seg til punkt 2 i mandatet, fokusert i undersøkelsen.

6.2.11.3.2 *Undersøkelsen - presentasjon*

Undersøkelsen består av to deler:

1. En kvantitativ og delvis kvalitativ gjennomgang av ei konstruert uke med allmennkringkastingskanalenes sendinger i år 2000.
2. En undersøkelse i mindre omfang av hvordan den såkalte bønnerop-saken ble dekket av allmennkringkastingen år 2000, samt en dokumentasjon av representasjonen av kvener i de samme medier samme år.

Undersøkelsens utvalg bestod av NRKs to fjernsynskanaler og tre radiokanaler samt TV2 og P4s sendinger. Spesialkanaler som NRK Alltid klassisk, NRK Alltid Nyheter og NRK Metro faller utenfor undersøkelsen. Distriktssendingene er imidlertid en del av den helheten man får presentert i P1. NRKs distriktskontor for Østlandet - Østlandssendingen radio - er derfor inkludert i utvalget. Motivet for valget er at Oslo er den mest flerkulturelle byen i Norge, noe som bør gjenspeiles i sendingene. Østlandssendingen produserer for øvrig også de ukentlige programmene "Migranytt" og "Migrapolis" for NRK Fjernsynet.

Utvalget ble, med ett unntak, gjort i månedene januar til og med september. Månedene oktober - desember ble valgt bort fordi det er et etterslep i kanalene med hensyn til å levere opptak til Nasjonalbiblioteket i Rana. Unntaket er Petre, der arkivet manglet en av dagene i perioden, nemlig tirsdag 15. februar. Denne ble erstattet med tirsdag 3. oktober. Sommermånedene juni og juli ble valgt bort fordi dette er spesielt svake mediemåneder.

Det er ved utvelgelsen av datamateriale lagt vekt på å få med typiske mainstream-programmer - programmer som henvender seg til et bredt publikum. Dette er gjerne programmer i magasinformat.

Undersøkelsen registrerer ikke nyhets- og sportsbulletiner, fiksjon generelt, reklame og egenreklame, været, jingler, trafikkmeldinger, jackpot-konkurranse på P4, og musikk. Med hensyn til nyheter er det registrert kortnyheter for enkelte kanaler enkelte dager, i den grad det var mangel på lengre nyhetssendinger. Det er av tidsmessige grunner ikke registrert fiksjon og musikk, men begge deler er ellers viktig for representasjon/identifikasjon.

Følgende programgenre og program inngår i undersøkelsen:

1. **Nyheter:** Dagsnytt, kortnyheter, Nyhetsmorgen (siste nytt).
Ikke representert: P3
2. **Aktualitetsmagasin:** Aktuelt, Her og Nå, Dagsnytt Atten, Sytten Tretti, Søndagsavisen, Sentrum, Holmgang, Rett på debatt, Verden på lørdag, Politikk i kveld, Redaksjon 21, Lørdagskommentaren, Migrapolis, Umag.
Ikke representert: P3, Østlands-TV.
3. **Pratemagasin:** P4s radiofrokost, P4s Helgefrokost, Lang Lunch, Reiseradioen/Nitimen, Norgesglasset, Karate, Mamarazzi, Fem Høns, Tors dag, Knut i bygget, Helgestart, Endelig, Bare Are, Andys Katapult, Morgennytt, God morgen Norge, Ettermiddags-tv.
Ikke representert: P2, NRK2, Østlands-TV.
4. **Fritid/Livsstil/Religion:** Sånn er livet, Verdibørsen, Fashion File, Smørøyet, V3.
Ikke representert: P1, P3, P4, TV 2, Østlandssendingen radio og TV.
5. **Reiseprogrammer:** Rundt i verden, Lonely Planet, Karavane, Ut på tur,
Ikke representert: P3, TV 2, Østlandssendingen radio og TV.
6. **Fordypning/Kultur:** Norge Rundt, Kulturbeitet, WOK, Storbymagasin, Kulturekko, Kulturby 2000, Mediefokus, Bokbadet.
Ikke representert: P1, P3, TV 2, Østlandssendingen radio og TV.
7. **Humor/Satire:** HumorXtra, Egentlig, KLM i krigen, Copacabana, Nytt på nytt, Jerry Seinfeld Live, Miss Teen USA, Synnøves Beste.
Ikke representert: P3, P4, Østlandssendingen radio og TV.
8. **Forbrukertips:** Forbrukerinspektørene, TV 2 hjelper deg.
Ikke representert: P1, P3, P4, NRK2, Østlandssendingen radio og TV.
9. **Dokumentar:** Radiodokumentaren, Korrespondentbrevet, 60 minutes, Brennpunkt, Visjoner og illusjoner, Dokumentar, Galskapens USA, Flekke United.
Ikke representert: P1, P3, P4, Østlandssendingen radio og TV.

NRK1 er representert i alle kategorier, mens P3 og Østlandssendingen TV bare er representert med henholdsvis prateprogrammer og nyheter.

Det er kodet på innslagsnivå uansett om programmet bare omhandler ett tema (bare har ett innslag).

Undersøkelsen definerer følgende som "etniske innslag":

1. Saker som handler om etniske og språklige minoriteter i Norge.
2. Saker som handler om etniske minoriteter i utlandet.
3. Innslag som har handling fra den ikke-vestlige del av verden.

De etniske innslagene er registrert etter hvorvidt de utgjør hoved- eller bitema i sendingen. Registreringen er gjort skjønnsmessig med utgangspunkt i a) forhåndsannonsering av innslaget, b) innslagets lengde i forhold til programmets varighet.

De etniske innslagene er vurdert etter hvordan de er vinklet - negativt eller positivt. Som positiv vinkling regnes også saker der man tilstreber en løsning. Som negativ vinkling regnes a) tilfeller der etniske minoriteter anses som problemet, og b) tilfeller der etniske minoriteter fremstilles som en umælende gruppe som ikke selv er i stand til å handle, men må overlate problemløsningen til eksperter og politikere.

Undersøkelsen vurderer også aktørenes handlekraft. Dette er gjort avhengig av hvilken av de tre typene etniske innslag det dreier seg om. For innslag med handling i den ikke-vestlige del av verden, vil 'passive aktører' bety at man som seer eller lytter etterlates et inntrykk av at de det gjelder ikke klarer å ordne opp i uføret selv, men trenger hjelp fra Vesten. Handler det om etniske minoriteter i Norge eller utlandet vil 'passive aktører' innebære at minoritetsgruppene presenteres som prisgitt majoriteten, for eksempel myndighetene, på et eller annet nivå.

6.2.11.3.3 Undersøkelsen - resultat

P1:

Etnisk representasjon i ulike programgenre:

22 av 29 etniske innslag er i nyheter eller aktualitetsmagasin. 17 av 22 innslag er utenlandske. Pratemagasinerne, som har flest innslag og mest tid, har ingen representasjon av norske minoriteter. Det er ingen representasjon av nasjonale minoriteter. Måten man representerer minoriteter på er overfladisk. Med unntak av "Radio Yalla" i *Ukeslutt* handler det om norske aktører som kommenterer diskriminering og rasisme.

Etnisk representasjon i ulike tema-kategorier:

Her, som i de fleste kanalene, utgjør kategorien politikk/krim/næring en stor del av innslagene. Vi ser at Øst-Europa og andre ikke-vestlige land stort sett er representert i denne kategorien. Andelen etnisk er svært lav i de tre andre samlekategoriene - helse og sosial, kultur/religion/vitenskap og livsstil/kuriosa etc..

Vinkling av innslag og framstilling av etniske aktører:

P1 har en overvekt av positivt vinklede innslag fra ikke-vestlige land, men samtidig er også alle de negativt vinklede fra den ikke-vestlige delen av verden.

P2:

Etnisk representasjon i ulike programgenre:

70% av de etniske innslagene er nyheter. 83% av disse er nyheter fra utlandet. De norske etniske innslagene er spredd over flere programgenre. De utenlandske finnes omtrent utelukkende i nyheter og aktualitetsmagasin. Kun ett innslag dreier seg om nasjonale minoriteter. Dette er et innslag om Læstadius og læstadianismen, som har hatt betydning for folk på Nordkalotten - deriblant samene.

Etnisk representasjon i ulike tema-kategorier:

P2 har en stor kulturandel både totalt og etnisk. Det kunne vært mer etnisk i kategoriene helse og sosial og livsstil/kuriosa (bare 5%). 9 av 12 kulturinnslag er fra Norge. 22 av 25 ikke-vestlige innslag finnes i politikk-kategorien. Det er for øvrig også i denne kategorien at gjennomsnittstiden på innslagene er kortest.

Petre:

Etnisk representasjon i ulike programgenre:

Petre er bare representert med pratemagasin i utvalget. Måten man presenterer minoriteter på kan sies å være omtalende. I Petre dekker den overveiende humoristiske måten å behandle temaer på ikke etniske minoriteter. Mamarazzi har i perioden ingen representasjon av minoriteter i Norge.

Etnisk representasjon i ulike tema-kategorier:

76 av 89 innslag totalt er i livsstil/kuriosa-kategorien, men her er bare 0.7% etnisk. I en utgave av programmet "Bare Are" finner vi fire av de sju etniske innslagene i perioden.

P4:

Etnisk representasjon i ulike programgenre:

7 av 11 norske etniske innslag finnes i kortnyhetsform, liksom over halvparten av de utenlandske innslagene. Totalt utgjør det etniske stoffet bare 1.5% av den målte tiden. Det er ett innslag om nasjonale minoriteter i Norge, og det handler egentlig om reinen som beiter ned Finnmarksvidda. Den ikke-vestlige representasjonen utenom kortnyhetene er reservert kuriosahistorier.

Etnisk representasjon i ulike tema-kategorier:

I den største enkeltkategorien, livsstil/kuriosa, er det ingen etniske innslag. I den nest største kategorien, helse og sosial, er andelen 1,5%. Sammen med krim og rett utgjør rasisme og asyl/innvandring 9 av 11 norske etniske innslag. Ser vi bort fra Øst-Europa finnes kun 5 av 163 innslag med handling fra den ikke-vestlige del av verden - forøvrig samme andel som hos P3.

NRK1:

Etnisk representasjon i ulike programgenre:

Morgennytt og Ettermiddags-TV har enkelte minoritetsinnslag. Mainstream-programmenes representasjon av minoriteter kunne likevel vært bedre - et program som *Norge Rundt* mangler helt et slikt perspektiv. NRK1 har noen få programmer med representasjon av minoriteter - ikke minst gjelder det dokumentaren *Flekk United*. Vi finner ellers etnisk representasjon også i satireprogrammer som *Nytt på nytt* og *Copacabana*. Det er fire innslag med representasjon av nasjonale minoriteter, alle relatert til samer. På flere måter er NRK1 best også i måten å dekke minoriteter på. Det er registrert at *Ukeslutts* "Radio Yalla" nå opptrer i Lørdagsrevyen som "Radio Yalla TV".

Etnisk representasjon i ulike tema-kategorier:

Politikk/krim/næring utgjør i innslag den største enkeltandelen totalt og for etniske saker. Etniske saker er ellers ganske godt representert i kategoriene kultur/religion/vitenskap og livsstil/kuriosa. Isolerer vi kunst/kultur fra religion og vitenskap ser vi likevel at alle sju kunst/kultur-innslagene har handling i Norge. Geografisk handler det meste som presenteres fra den ikke-vestlige del av verden om politikk i en eller annen form.

Vinkling av innslag og framstilling av etniske aktører:

NRK1 har en overvekt av handlekraftige aktører i sine innslag fra Øst-Europa.

NRK2:

Etnisk representasjon i ulike programgenre:

NRK2 har god etnisk representasjon over et bredt spekter - men kanalen savner typiske mainstream-programmer. Minoritetsstoffet isoleres i spesialprogrammer. Ungdomsprogrammene *Smørøyet* og *U* utmerker seg med en flerkulturell profil, og her er aktører med annen etnisk opprinnelse også aktive aktører i innslagene. Det representerer et unntak i representasjonen av minoriteter på de undersøkte kanalene. NRK2 har ett innslag der samisk identitet blir tatt opp.

Etnisk representasjon i ulike tema-kategorier:

Det etniske stoffet er jevnt fordelt på de kategoriene som er størst også i totalmengde. Det er god tematisk spredning for de norske innslagene.

Vinkling av innslag og framstilling av etniske aktører:

NRK2 har 67% positive vinklinger og ingen negative framstillinger av den ikke-vestlige del av verden. I denne kategorien er det også en stor prosent handlekraftige aktører, for eksempel i to av tre innslag fra Øst-Europa.

TV 2:

Etnisk representasjon i ulike programgenre:

17 av 23 innslag finnes i nyhetene, og 6 i pratemagasin. Det amerikanske dokumentarprogrammet *60 minutes* gir TV 2 etnisk representasjon med tre innslag i dokumentargenren. To innslag har representasjon av samer.

Etnisk representasjon i ulike tema-kategorier:

70% av det etniske stoffet finnes i kategorien politikk/krim/næring. I Norge handler sju av ni innslag om enten krim og rett, politikk, rasisme eller asyl/innvandring.

Vinkling av innslag og framstilling av etniske aktører:

TV 2 har stort sett en negativ vinkling på sine ikke-vestlige blikk på verden, men samtidig har 67% av innslagene en framstilling av handlekraftige aktører.

Østlandssendingen radio og TV:

Etnisk representasjon i ulike programgenre:

Kanalen har svak etnisk representasjon, særlig i pratemagasinet *Lang Lunch*. Nasjonale minoriteter er ikke representert. De etniske aktørene er gjenstand for andre aktørers handlinger - politiet, politikere, eller andre offentlige instanser.

Etnisk representasjon i ulike tema-kategorier:

Det er god tematisk spredning for den totale mengden innslag, med helse og sosial en del foran, målt i tid. Etnisk er det tynt over hele linja.

Også radio- og tv-vertens tilsynelatende etniske opprinnelse og hvorvidt minoritetssaker var hoved- eller bitema, ble undersøkt. Det viste seg her at NRK1 og NRK2 har enkelte innslag av etnisk ikke-norske reportere/programledere. Men dette gjelder særlig et program som Migrapolis. Ellers er det også en viss representasjon i Østlandssendingen - som jo også er ansvarlig for Migrapolis. P2 har også ett innslag.

Rangering etter andel av hovedsaker, viste at også her var NRK2 og P2 på de to første plassene, mens P1 har skjøvet NRK1 en plass ned i forhold til de tidligere rangeringene. NRK1 har imidlertid nesten dobbelt så mange innslag som P1. TV 2 og P4 kommer lavt på tabellen, men rangeringen forteller ikke hele sannheten. TV 2 har 44% hovedsaker, mens P4 på ett lavere trinn bare har 5%. Østlandssendingen totalt ville scoret mye lavere om radio og tv var slått sammen. Det er kun to innslag, hvorav ett bitema og ett hovedtema, som bringer Østlands-TV høyt opp på listen.

Bitemaene i NRK2 stammer særlig fra "U". Dokumentarene, kulturbyprogrammet og reiseprogrammene er hele programmer som automatisk blir hovedsaker. Sett i forhold til programprofilen er det derfor ikke rart at det omtrent er like mange hovedsaker som bitemaer. Prate- og nyhetsprogrammene på andre kanaler bidrar mye til den ofte høye prosenten med bitemaer.

7. RADIOKANALENE

I følge NRKs allmennkringkasterregnskap for 2000 hørte gjennomsnittlig 70 prosent av befolkningen på radio på hverdager i 2000. Dette er en økning på en prosent fra i fjor. P4 hadde en daglig oppslutning på 25 prosent, det samme som i 1999. 50 prosent av befolkningen hørte daglig på NRK, en økning på 2 prosent fra 1999. Økningen skyldes hovedsakelig lytting på NRKs utvidede radiotilbud, de digitale kanalene Alltid Klassisk, Alltid Nyheter, NRK Metro, mPetre og NRKs nyhetssendinger over lokalradioene ("Bynettet"). NRK P1 økte lytteroppslutningen med en prosent, til 38 prosent. P2 var stabil på 6 prosent, mens Petre gikk ned en prosent til i underkant av 10 prosent, noe som ifølge NRK kan tyde på at de yngste lytterne gikk over til mPetre.

I 2000 lyttet folk på radio i gjennomsnitt 2 timer og 25 minutter på en vanlig ukedag. Dette er en nedgang på 7 minutter fra 1999. P4 hadde en nedgang på 2 minutter daglig, til 44 minutter, mens lyttetiden for NRK samlet var på 89 minutter, en nedgang på 2 minutter fra 1999. Lyttetiden fordelte seg med 70 minutter på P1, 6 minutter på P2 og 12 minutter for Petre.

På NRK P1 var 58 prosent av lytterne over 50 år i 2000. P2 hadde en noe yngre aldersprofil, med 52 prosent av lytterne over 50 år. Blant NRKs radiokanaler skilte Petre seg klart ut ettersom 67 prosent av lytterne var under 30 år. 18 prosent av lytterne på P4 var over 50 år.

I 2000 hadde NRK Radio samlet en markedsandel på 59 prosent. Dette fordelte seg med 46 prosent på P1, en økning på 5 prosent fra 1999, 4 prosent på P2, som året før og 8 prosent på Petre, en nedgang på en prosent. P4 hadde en markedsandel på 29 prosent, en nedgang på 6 prosent fra 1999.

7.1 NRK Radio

NRK Radio sendte 22 764 timer i 2000 fordelt på de tre riksdekkende kanalene. Da er P1s 17 regionale sendinger med til sammen 22 152 timer holdt utenfor. NRK Alltid Nyheter sendte 8 760 timer, og NRK Alltid Klassisk sendte 5 475 timer. Sami Radio sendte 1 537 timer, Europakanalen 8 760 timer, Utenlandssendingen 5 132 og mPetre 3 768 timer. Sami Radios digitale kanal sendte 2 424 timer. Hvis man ser bort fra de nye kanalene, var radiotilbudet for de riksdekkende kanalene omlag det samme som i 1999.

NRKs 11 radiokanaler ble i 2000 tilgjengelig i det som i følge NRK er Europas største radiotilbud på internett - NRK Nettradio, som startet sine sendinger 21. august 2000. I fjerde kvartal 2000 var 236 000 internettbrukere ukentlig innom NRK.no. Dette er en økning på nesten 100 prosent fra samme periode i 1999.

7.1.1 NRK P1

7.1.1.1 Programprofil

Nedenfor følger en statistisk oversikt over NRK P1s programvirksomhet i 2000. Tallene oppgis i prosent av sendetiden.

Programkategori	1997	1998	1999	2000
Underholdning	15,4		20	16
Drama	0,7	1	1	1
Musikk				42
- lett, pop, rock	20,2	21	34	36
- seriøs	2,2	3	2	2
- div.	3,2	2	3	3
Religion, livsfilosofi	2,7	3	2	2
Nyheter	15,4	15	17	13
Sport	5,6	6	4	4
Samfunnsspørsmål	6,7	7	4,4	5
Hjem, fritid	2,8	3	1,7	2
Natur, vitenskap	0,6	1	0,5	1
Kunst, kultur, medier	0,2	0	0	0
Programinformasjon	1,3	1	0,9	0
Annet	22,9	19	9	14

NRK opplyser at i kategorien “Annet” ligger program med lange flater, eksempelvis “Norgesglasset” og “Kveldsåpent”. Igjen finner Rådet grunn til å etterlyse en mer presis kategorisering av programtilbudet. Kategorien “Annet” utgjør hele 14 prosent av totalen.

1999 representerte et klart skille når det gjelder den overordnede programprofilen i P1. Av det totale programtilbudet utgjorde kategoriene “Underholdning” og “Musikk-lett,pop,rock” hele 54 prosent. Denne tendensen er ytterligere forsterket i 2000. Disse kategoriene utgjør nå 58 prosent av totalen. Fra 1997 har de lettere musikkgenrene økt med hele 16 prosent. Nyhets-tilbudet ble også svekket i 2000, fra 17 til 13 prosent. Øvrige kategorier har holdt seg stabile fra i fjor. Det generelle inntrykket av P1 som en svært allmenn kanal med fokus på nyheter, lett musikk og underholdning står fast. Kanalen har nå fått en atskillige klarere profilering enn tidligere. Dette framgikk også av Rådets undersøkelse av kulturprogrammene i kanalene. Hele 81 prosent av programmene i undersøkelsesperioden i 1999 var rettet mot en allmenn målgruppe, og kulturen ble generelt sett formidlet på en bred og forutsigbar måte.

Kategorien “Religion, livsfilosofi” er relativt lavt representert. Den generelt økte oppmerksomheten omkring det flerkulturelle/flerreligiøse Norge skulle tilsi at andre religioner enn den kristne samt ulike filosofiske perspektiv ble reflektert i NRKs programtilbud. I P1s programtilbud synes det imidlertid som om de kristent forankrede programmene fortsatt dominerer, med “Andakten” alle hverdager, “Gudstjenesten” søndager, “På kirkebakken” og lignende. Selv om det også er tilløp til mer generelle livssyns/religionsdrøftelser, mener Rådet at NRK generelt burde ha en bredere fokus på dette området.

7.1.1.2 Forholdet til allmennkringkastingskriteriene

1. Dekningsgrad

Den tekniske distribusjonen til P1 var i 2000 på 99 prosent.

2. Variert programmeny for brede og smale publikumsgrupper

2.1 Variert programmeny

a) Genremangfold

Rådet finner ikke grunnlag for å betvile at et mangfold av genre er representert i kanalen. Det er likevel grunn til å peke på at den klart brede målgruppeorienteringen en ser i P1 representerer en tendens i retning av format og genre som er lett tilgjengelige. Det er viktig at målgruppeorienteringen ikke skjer på bekostning av genremangfoldet.

b) Tematisk mangfold

Som nevnt ovenfor representerer 2000 en ytterligere svekkelse av bredden i programkategorier. Magasinformatets stadig sterkere posisjon, og en svært høy prosentandel program som faller under kategorien "Annet", medfører problem med klarlegging av den tematiske bredden. Rådet vil som tidligere år oppfordre NRK om å sørge for statistikk som bedre reflekterer de sammensatte programflatenes reelle innholdsmessige sammensetning.

c) Forekomst av analytiske, kritiske og fordypende perspektiv

I 1999 ble det samlet sendt 1042 timer nyheter og 471 timer informasjons- og samfunnsprogram på P1. I 2000 ble imidlertid kategorien svekket med 4 prosent. Kategorien "Samfunnsspørsmål" samt andre kategorier av tilsvarende art har hatt en klar nedgang de siste årene. Rådet har tidligere lagt til grunn det store omfanget av denne typen program i sine konklusjoner omkring forekomsten av analytiske perspektiv. Blant annet på grunn av den forholdsvis sterke fokuset på denne typen program i distriktssendingene, finner Rådet ikke grunnlag for å betvile at kanalen fortsatt tilfredsstillende oppfyller kravene på dette området. Kulturundersøkelsen viste eksempelvis at 32 prosent av disse programmene hadde et slikt perspektiv. Imidlertid innebærer den sterke økningen av musikk innen lettere genre i seg selv et lavere potensiale for omfanget av fordypende perspektiv. På sikt kan de tendensene vi nå registrerer være med på å svekke omfanget av analytiske og fordypende perspektiv i programmene. Det vil i tilfelle medføre en klar svekkelse av P1s funksjon som sentral allmennkringkaster på radiosiden.

2.2 Program for brede og smale publikumsgrupper

a) Publikumshenvendelse

Profileringen av NRKs radiokanaler har ført til at særlig ungdomsprogrammene i stor grad er kanalisert over i Petre. Barneprogrammene ble i 2000 sendt på P2. Rådet er av den klare oppfatning at en bred allmennkanal av P1s type burde ha et tilbud til disse publikumsgruppene.

Gjennom programmet "Rapport fra Sameland" og innslag om samiske forhold i nyhetsendinger og samfunnsprogram, mener Rådet at P1 bidrar til å styrke fokuset på samiske forhold. For øvrig vises spesielt til omfanget av sendinger i "Sami Radio".

Norge ratifiserte i 1997 Europarådets rammekonvensjon for nasjonale minoriteter, noe som medfører betydelige forpliktelser overfor de minoritetene som er omfattet av konvensjonen, deriblant kvenene, som fortsatt har kvensk/finsk som et levende språk i behold. Det eneste språklige tilbudet som i dag gis er NRKs ukentlige 12 minutters radiosendinger for Nord-Troms og Finnmark. Rådet mener NRK bør vurdere å utvide sendetiden samt gjøre sendingene riksdekkende.

b) Representasjon

Minoritetsundersøkelsen viste at magasin-programmene ikke hadde representasjon av norske minoriteter generelt eller nasjonale minoriteter. Med unntak av "Radio Yalla" i "Ukeslutt" handlet de få etnisk registrerte innslagene om norske aktører som kommenterte diskriminering og rasisme. Kanalen hadde en overvekt av positivt vinklede innslag fra ikke-vestlige land, men samtidig var også alle de negativt vinklede fra den ikke-vestlige del av verden.

Kanalens relativt omfattende nyhetsdekning av samfunnsprospørsmål utifra ulike tema og perspektiv er generelt med på å styrke kanalens representativitet.

3. Daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturprospørsmål, nasjonalt og internasjonalt

P1 har i all hovedsak god bredde i sin nyhetsdekning. Dagsnyttssendingene, distriktsnyheter hver time på hverdager, "Her og nå" og program som "Ukeslutt" bidrar til dette. Rådet vil imidlertid minne om resultatene fra tidligere års undersøkelse, som viste at den internasjonale dekningen var på et lavere nivå enn ønskelig.

Når det derimot gjelder øvrig dekning av samfunns- og kulturprospørsmål, er Rådet kritisk til den utviklingstendensen som i år forsterkes. Det har vært en markert nedgang generelt når det gjelder program om samfunnsprospørsmål. Kulturprogrammene har også i år et så lite omfang at de ikke fanges prosentuellt. Når fjorårets kulturundersøkelse i tillegg viste en konsentrasjon omkring anglo-amerikansk populærmusikk, er det grunn til å stille spørsmål ved P1s innfrielse av aspekt ved dette kravet. Det er under enhver omstendighet grunnlag for å minne om soliditetskravet Rådet her mener kanalen bør være underlagt.

4. Styrking av norsk språk, identitet og kultur

a) Språk

P1s sendinger fordelte seg i 2000 med 85 prosent bokmål og 15 prosent nynorsk. Dette representerer en nedgang i nynorskandelen på fem prosentpoeng fra året før. Tallene for 2000 er imidlertid ikke direkte sammenlignbare med tidligere års, da programmene fra Distrikts- og Nyhetsdivisjonens avdelinger ikke er med i beregningsgrunnlaget. Dette representerer en generell svakhet ved rapporteringen. Nynorskandelen må uansett sies å være på et relativt lavt nivå.

b) Identitet

Distriktskontorene har en sentral funksjon i formidling og styrking av norske identiteter. Omfanget og oppslutningen disse sendingene har representerer en styrke for NRKs totale virksomhet, og bidrar i vesentlig grad til innfrielse av dette kravet.

c) Kultur

Den sterke økningen av tilbudet på underholdningsprogram og lettere musikk representerer i seg selv større vekt på kultur. Det er likevel grunn til på ny å understreke at musikktilbudet hovedsakelig dreier seg om lett pop og rock-genrene, og at fjorårets kulturundersøkelse viste at anglo-amerikansk populærmusikk klart var den største temakategorien. NRK opplyser ikke hvor stor andel av musikken i P1 som har norsk opprinnelse.

Generelt mener Rådet at det burde være rom for atskillig større variasjonsbredde i kanalens kulturtilbud. Det er likeledes ønskelig med større bredde i format, samt mer fordypende kulturformidling. Ifølge NRK sendes institusjonens kulturprogram hovedsakelig på P2 og NRK2. NRK2 hadde i 2000 en markedsandel på omlag tre prosent, mens P2 hadde en oppslutning på omlag seks prosent. Kulturtilbudene fanges følgelig av svært begrensede publikumsgrupper. Som Norges største radiokanal kan P1 med fordel satse mer på å inkorporere ikke-etnisk norsk og samisk kulturstoff som ligger utenfor kanalens profil i de eksisterende programmene.

5. Redaksjonell selvstendighet og medieetikk

Rådet har ikke grunn til å betvile at P1 innfrir dette kravet.

7.1.2 NRK P2

7.1.2.1 Programprofil

Nedenfor følger en statistisk oversikt over NRK P2s programvirksomhet i 2000. Tallene oppgis i prosent av sendetiden.

Programkategori	1997	1998	1999	2000
Undervisning	1,6	3	2	2
Barneprogram	4,7	5	4	4
Underholdning	3	4	2	2
Drama	3,1	4	2	3
Musikk			43	47
- seriøs	20,8	20	37	40
- lett, pop, rock	2,1	3	1	1
- folk, blues, jazz	5,4	6	7	5
- div.	1	0	0	0
Religion, livsfilosofi	2,4	2	2	2
Nyheter	19,2	19	16	12
Sport	0	0	0	0
Samfunnsspørsmål	14,4	13	10,2	11
Hjem, fritid	1	1	0,9	1
Natur, vitenskap	2,2	2	1,5	2
Kunst, kultur, medier	12,2	14	10	12
Programinformasjon	2,9	3	0,4	1
Annet	3,6	1	3,5	2

Som for P1 representerer programtilbudet i 2000 en styrket profilering av kanalen. Også for P2 er det musikktilbudet som har økt markert, fra en total prosentandel på 29 i 1998 til 47 prosent i 2000. Av dette består hele 40 prosent av kanalens samlede sendetid av såkalt seriøs musikk. Øvrige programkategorier hadde i 1999 generelt en svak nedgang, men er stabilisert i 2000. Rådet finner grunn til å peke på at det særlig er kategoriene "Nyheter" og "Samfunnsspørsmål" som samlet reduseres - med omlag tre prosent. Dette representerer på ingen måte en dramatisk nedgang, men framstår som en klar tendens over de siste årene.

7.1.2.2 Forholdet til allmennkringkastingskriteriene

1. Dekningsgrad

Den tekniske distribusjonen for P2 var i 2000 på 99 prosent.

2. Variert programmeny for brede og smale publikumsgrupper

2.1 Variert programmeny

a) Genremangfold

Rådet har ingen grunn til å betvile at genremangfoldet i kanalen er tilfredsstillende.

b) Temamangfold

Kanalens tematiske bredde er stor. Rådet gjentar imidlertid sin etterlysning av en systematisk dekning av idrett som samfunnsmessig sektor og kulturfenomen.

c) Analytiske, kritiske og fordypende perspektiv

Med unntak av ovenfor nevnte område framstår P2 på dette området som en svært solid kanal. "Dagsnytt 18", som sendes daglig, og tilbudene "Ukeslutt", "Verden på lørdag" samt "Søndagsavisen" er vesentlige bidrag i så måte. Fjorårets kulturundersøkelse viste at også på det området hadde hele 84 prosent av programmene et kritisk/analytisk perspektiv.

2.2 Program for brede og smale publikumsgrupper

a) Variert publikumshenvendelse

Rådet gjentar her tidligere års vurderinger av kanalen:

Kombinasjonen av verbalinnslag beregnet på mer eller mindre konsentrert tilegnelse og kanalens musikkprofil gjør at den i tråd med velkjente kultursosiologiske mønstre bare når et begrenset publikum. (Kulturundersøkelsen viste at hele 54 prosent av programmene var rettet mot et nisjepublikum.) Mange av kanalens engasjerende og faglig solide program kunne i seg selv gjerne nådd et bredt publikum, men styres utenom de store publikumsgruppene ved den klare målgruppeinnretningen av kanalen.

Det ble sendt 364 timer barneprogram på kanalen i 2000. "Barnetimen for de minste", "Snerk", "Pysj og pute" og "Lørdagsbarnetimen" utgjorde tilbudet til de yngste barna. Totalt sendte NRK Radio 593 timer barneprogram fordelt på P2 og Petre i 2000.

b) Representasjon

Den store tematiske bredden og relativt store andelen nyhets- og aktualitetsprogram samt program om samfunnsproblemer og kultur forøvrig, gir rimelig grunn til å anta at kanalen tilfredsstillende dette kravet. Minoritetsundersøkelsen viste at kanalen var blant de med best etnisk dekning, og at de norske etniske innslagene i kanalen var spredt over flere programgenrer. Kun ett av innslagene dreide seg imidlertid om nasjonale minoriteter. Sammen med NRK2 var P2 også den kanalen der etniske saker også ble behandlet som hovedsak i innslaget.

3. Daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt

Til tross for en viss reduksjon av omfanget av de mest relevante programkategoriene her, er det ikke tvil om at P2s programtilbud er svært tilfredsstillende på dette området. Både tidligere års undersøkelse av den internasjonale dekningen og fjorårets undersøkelse av kulturdekningen viste dette med all mulig tydelighet. Innenfor kategorien "Samfunnsspørsmål" sendte P2 over dobbelt så mange timer over året som P1.

Det er likevel grunn til å peke på resultatet fra kulturundersøkelsen, som konkluderte med at kanalen er fanget i "kultur er lik finkultur"-tradisjonen. Kanalen har ekstremt mye stoff om klassisk musikk, mens den fokuserer lite på nyere musikk. Når P2 promoterer seg selv som "kanalen for fordypning og utfordring", kan det stilles spørsmål ved at den i svært liten grad utfordrer det tradisjonelle skillet mellom finkultur og populærkultur. Man savner en større fokusering på nyskapende og grensesprengende kunst og kultur i P2.

"Kulturnytt", som er en del av P2s nyhetsmorgen og kulturmagasinet "Kulturbeitet - Herfra til halv ti" var viktige bidrag på kanalen.

4. Styrking av norsk språk, identitet og kultur

a) Språk

P2 utmerker seg med en svært høy bokmålsandel i sendingene, hele 86 prosent. Nynorskandelen var på 14 prosent, en nedgang på fem prosentpoeng fra 1999. Dette er en svært lav nynorskandel for en kanal som i så stor grad er orientert mot norsk kultur- og samfunnsliv.

Samisk språk er godt ivaretatt av kanalen gjennom nyheter og aktualitetsstoff på samisk alle hverdager. Sami Radio produserte 126 timer for P2 i 2000.

b) Identitet

Det er ingen tvil om at kanalens store tematiske bredde og orientering omkring kultur- og samfunnsforhold innebærer refleksjon av et mangfold av identiteter. Tidligere års undersøkelse understreket at dette gjaldt også det internasjonale perspektivet.

Tema fra samisk samfunns- og kulturliv er godt dekket av kanalen. P2 er den radiokanalen som i størst grad dekker også minoritetskulturelle områder, selv om dekningen av de nasjonale minoritetene er svært beskjeden.

c) Kultur

P2 profileres klart som NRKs kulturkanal. Det er ingen tvil om at omfanget særlig av musikk er stort i kanalen. Totalt utgjør musikken som nevnt hele 47 prosent av kanalens sendetid. Av dette er 40 prosent såkalt seriøs musikk, 5 prosent folk/blues/jazz, mens populærmusikken utgjør bare 1 prosent. Når som kulturundersøkelsen viste også programmene om kulturlivet hadde hovedfokus på den seriøse musikken, er det grunn til å stille spørsmål ved bredden i det musikklivet P2 beskjeftiger seg med. Rådet registrerer med undring den tilsynelatende mangelen på fokus på det eksperimentelle og grensesprengende som kan finnes i møter mellom ulike genre.

I "P2-teatret" ble det sendt avsluttede norske og utenlandske drama, fra klassikere av Ibsen til ny norsk dramatik, som "Blikkfløyten" av Torhild Brekke, et program som vant 2. pris i Prix Italia 2000 i kategorien radiodrama. Den nyskapende radio-operaen "Bokken Lasson-sensibel suksess" vant førstepris i kategorien musikk i samme konkurranse.

Generelt mener Rådet at musikken har en svært dominerende posisjon i kanalen, og at det bør være større rom for andre kulturformer.

5. Redaksjonell selvstendighet og medieetikk

Rådet har ikke grunnlag for å betvile at P2 tilfredsstiller dette kravet.

7.1.3 NRK Petre

7.1.3.1 Programprofil

Nedenfor følger en statistisk oversikt over NRK Petres programvirksomhet i 2000. Ettersom klassifiseringen er endret i 2000, gjengis fjorårets oversikt for sammenligningens skyld.

Tallene oppgis i prosent av sendetiden.

Programkategori	1997	1998	1999
Ungdom – musikk	48,5	54	41
Ungdom – annet	40,6	33	36
Nyheter	6,1	5	7
Annet	0,7	3	15

Programkategori	1999	2000
Barne- og ungdomsprogram	78	93
- Barneprogram	0	4
- Ungdom/musikk	41	39
- Ungdom/underholdning	0	31
- Ungdom/samfunnsspørsmål	0	10
- Ungdom/annet	36	9
Nyheter	7	4
Andre program	15	3

Som oversikten viser, er årets statistikk ikke direkte sammenlignbar med fjorårets. Det eneste området hvor tallene kan sammenlignes er for kategorien "Musikk". Her har det vært en marginal nedgang fra 41 prosent i 1999 til 39 prosent i 2000. Som for de øvrige radiokanalene til NRK, er musikken den mest dominerende programkategorien. Til forskjell fra de øvrige kanalene er "Underholdning" svært sterkt profilert i Petre, med hele 31 prosent. NRK bringer ikke data om den genremessige fordelingen av musikktilbudet. Rådet har imidlertid ikke grunn til å anta at det har vært store endringer fra i fjor. Dette innebærer at lettere musikk og underholdning samlet utgjør omlag 70 prosent av kanalens tilbud.

Selv om årets rapportering representerer en bedring av Rådets vurderingsgrunnlag, forventes det at NRKs kategorisering av programvirksomheten i Petre i 2001 er gjort etter samme kriterier som de to andre kanalene.

7.1.3.2 Forholdet til allmennkringkastingskriteriene

1. Dekningsgrad

Den tekniske distribusjonen for Petre var også i 2000 på 96 prosent.

2. Variert programmeny for brede og smale publikumsgrupper

2.1 Variert programmeny

a) Genremangfold

Rådet har ikke grunnlag for å foreta de nødvendige vurderingene av hvorvidt genrebredde i programtilbudet er tilstrekkelig. Rådet finner likevel på ny grunn til å gjenta at Petre utmerker seg når det gjelder eksperimentell bruk av radiomediet.

b) Tematisk mangfold

Ettersom Rådet ikke har mottatt statistikk som reelt viser programmenes tematiske forankring, har ikke Rådet grunnlag for holdbare vurderinger på dette området. “Nyheter” og “Samfunnsspørsmål” er imidlertid registrert, og utgjør samlet 14 prosent av sendetiden. Når det gjelder kulturdekningen har Rådet data fra fjorårets undersøkelse å støtte seg til. Her framgikk det at populærmusikk og film var de mest sentrale temakategoriene. Rådet finner grunn til å gjenta tidligere års generelle vurderinger av virksomheten i Petre:

- * Nyhetssendingen Petre 16 viser muligheten av å lage nyhets- og aktualitetsprogram i en form som er tilpasset ungdomskanalens typiske uttrykk.
- * Det kan med fordel utvikles flere tematisk sammenhengende program på områder som er av særlig interesse for ungdom.
- * Tidligere års undersøkelse av kanalenes internasjonale dekning viste at dette stoffområdet gjerne kan få større plass.
- * Undersøkelsen av kanalenes kulturtilbud viste at kategoriene populærmusikk og film dominerer i Petre. Det bør klart være rom for en større bredde i kanalen.
- * Både den internasjonale undersøkelsen og NRKs musikkstatistikk i fjor viste at anglo-amerikansk populærkultur dominerer. Dette må klart anses å være en utfordring for kanalen.

c) Analytiske, kritiske og fordypende perspektiv

Rådet vil særlig peke på programmet “Mamarazzi” som et godt eksempel på at analyse og fordypning er mulig også i en ungdomskanal. Rådet mener Petre må påta seg et særlig ansvar for å sikre tilgang på samfunns- og kulturprogram med analytiske og fordypende perspektiv for ungdomsgruppen.

2.2 Programmer for brede og smale publikumsgrupper

a) Variert publikumshenvendelse

Dette kriteriet må ses i lys av kanalens innretning på ungdom. Kanalen synes å nå brede grupper med sentrale deler av programtilbudet. Rådet har ikke grunnlag for å vurdere om kanalen i sin virksomhet retter seg mot bredden av ungdom og ivaretar grupper med særlige interesser. Det er heller ikke sannsynliggjort at ulike språklige minoriteter kjenner seg tilstrekkelig tiltalt av kanalen. Når det gjelder tilbudet til barn, var dette på fire prosent i 2000.

b) Representasjon

Minoritetsundersøkelsen viste at bare 8 prosent av innslagene behandlet flerkulturelle tema. Norske etniske innslag utgjorde ikke mer enn 2 prosent. Måten kanalen presenterer minoriteter på karakteriseres som "omtalande". I Petre dekker den overveiende humoristiske måten å behandle tema på ikke etniske minoriteter. 76 av 89 innslag totalt er i livsstil/kuriosa-kategorien. Av dette er bare 0,7 prosent etnisk. I en utgave av programmet "Bare Are" finnes 4 av de 7 etniske innslagene i perioden. Rådet mener at en ungdomskanal som Petre må påta seg et særlig ansvar for å synliggjøre minoritetsperspektivet og sikre personer med minoritetsbakgrunn representasjon i kanalen.

For øvrig vil kanalens målgruppeinnretning begrense representasjonen. Vi viser her til merknadene ovenfor.

3. Daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt

Petre hadde nyhetssendinger spesielt rettet mot ungdom gjennom programmene "Petre13" og "Petre16". I tillegg utgjorde program som tok opp samfunnsspørsmål 10 prosent av sendetiden. Rådet ser svært positivt på denne typen tilbud til ungdomsgruppen, og håper det er publikumsgrunnlag for ytterligere å styrke denne programvirksomheten innen programformat tilpasset målgruppen.

4. Styrking av norsk språk, identitet og kultur

a) Språk

Nynorskprosenten i Petre var i 2000 på 26 prosent. Dette representerer en økning på to prosentpoeng fra 1999.

Rådet har ikke mottatt opplysninger som tilsier at det i 2000 var sendinger på samisk eller andre minoritetsspråk i Petre.

b) Identitet

Petre bidrar uten tvil til utviklingen av ungdomsidentitet i Norge. Det er derfor avgjørende hvilke identiteter kanalen domineres av. Som det statistiske materialet viser, domineres kanalen av musikk og underholdning. I 1999 var bare 12 prosent av musikken norsk. Musikk fra land store innvandrergupperinger har tilknytning til, var ikke i nevneverdig grad representert. Rådet har ikke kjennskap til om musikk med samisk opprinnelse forekommer i kanalen. Rådet finner det ikke sannsynliggjort at etniske minoriteter kjenner seg tilstrekkelig tiltalt og representert av kanalen.

c) Kultur

Undersøkelsen Rådet fikk utført om kulturdekningen i kanalene viste at i tillegg til en svært høy musikkandel, er det også populærmusikken ved siden av film som dominerer i dekningen av kulturlivet for øvrig.

Kanalen sendte imidlertid kulturprogrammet “Kaliber” i 2000, et program som ble kåret til årets beste radioprogram av nettavisen Panorama. Programserien “Karate” og “Holger Nielsens metode” presenterte underholdning der det eksperimentelle og kunstneriske stod i fokus. Rådet håper Petre videreutvikler og øker omfanget av denne typen program.

5. Redaksjonell uavhengighet og medieetikk

Rådet har ikke grunn til å betvile at Petre nå tilfredsstiller dette kravet.

7.2 P4 Radio Hele Norge

Rådet rettet i fjorårets rapport skarp kritikk til P4 for manglende vilje til kommunikasjon med Rådet i form av innrapportering av statistisk materiale. Ved oversendelsen av P4s allmennkringkasterregnskap for 2000 ved brev av 23. februar 2001, innleder P4 med følgende:

“P4 ønsker først å beklage den uheldige situasjonen som oppsto rundt rapporteringen til Allmennkringkastingsrådet for 1999, da P4 dessverre misoppfattet hvilken informasjon Rådet trenger i sitt arbeid. P4 har de to siste årene hatt betydelige utskiftninger i den redaksjonelle ledelsen, og den nåværende ledelsen var beklageligvis ikke godt nok informert om Rådets arbeidsmåte og hvilke måleverktøy som er nødvendig for at Rådet skal kunne utføre oppdraget fra Kulturdepartementet.

Det skal heretter ikke herske noen tvil om at P4 heretter vil framskaffe den informasjon Rådet trenger.”

I løpet av 2000 etablerte Rådet en konstruktiv dialog med P4. Muntlige orienteringer om programvirksomheten er gitt Rådet, og statistisk materiale basert på EBU's klassifikasjonsskjema er levert etter forutsetningene.

I fjorårets rapport konkluderte Rådet videre med at P4s virksomhet ikke var å anse forenlig med de kravene som bør stilles til en allmennkringkaster. Rådet registrerer nå en markert holdningsendring til P4s forpliktelser som allmennkringkaster.

De programområdene Rådet har etterlyst eller pekt på som mangelfulle, har ledelsen nå presentert konkrete planer for. Mange av de nye programtilbudene ble imidlertid ikke igangsatt før i andre halvdel av 2000, og vil følgelig ikke gi fullt statistisk utslag før neste driftsår.

I sin redegjørelse for Rådet peker P4 på ny på forhold omkring kanalens rammevilkår sett i forhold til hovedkonkurrentens - NRK. Det vises til at NRK dekker sine allmennkringkasterforpliktelser ved å spre programmene på tre forskjellige kanaler. NRK får dermed fordelen av å kunne rendyrke tre forskjellige format, mens P4 må oppfylle alle kravene på en kanal.

Til dette er å bemerke at Rådet i sine vurderinger av NRKs radiokanaler legger til grunn at den enkelte kanal i prinsippet skal fungere som en fullverdig allmennkringkaster. I likhet med vurderingene av P4 har Rådet imidlertid akseptert en viss målgruppeinnretning for den enkelte NRK-kanal.

7.2.1 Programprofil

Ukene 20 og 44 er lagt til grunn for P4s kartlegging av programvirksomheten.

Nedenfor følger først en oversikt der verbalinnslagene i kanalen kategoriseres separat. Ettersom det er denne presentasjonsformen P4 tidligere har benyttet, er dette gjort for å synliggjøre utviklingstendenser. Deretter vil en oversikt som viser kanalens samlede programvirksomhet presenteres.

Tabell 1: Verbalinnslag

Programkategori	1997	1998	1999	2000
Samfunnsspørsmål	8	8,6	9,9	9,3
Kultur	7,7	4,4	5,3	8,1
Hjem/fritid	10,8	6,9	14,8	16,5
Sport	8,1	19,5	9,5	10,3
Underholdning	16,5	18,1	10,2	8,5
Natur/vitenskap	0	0	1,3	2,2
Nyheter	15,3	16,3	16,2	15,6
Programinformasjon	3,6	8	2,8	1,3
Religion/livsfilosofi	1,3	1,1	1,4	2
Barneprogram	5	6,2	5	7,8
Reklame	19,8	19,8	22,5	17,2
Jingler/annet	4,1	4,2	1	
Drama				0,4

Tabell 2: Musikk og verbale innslag totalt

Klassifiseringskategorier	Prosent
Underholdning	3,75
Drama	0,19
Musikk - lett, pop, rock	51,21
Musikk - seriøs	0,21
Musikk - diverse	4,72
Religion, livsfilosofi	0,89
Nyheter	6,85
Sport	4,54
Samfunnsspørsmål	4,08
Hjem/fritid	7,24
Natur/vitenskap	0,98
Kultur	3,56
Programinformasjon	0,58
Samiske nyheter	0,23
Barneprogram	3,43
Reklame	7,55
Sum	100

To nye programkategorier "oppstår" i 2000 - "Drama" og "Samiske nyheter". Av andre endringer registreres en fortsatt nedgang i kategorien "Underholdning", mens "Religion, livsfilosofi" og "Natur/Vitenskap" har en klar økning. Dette gjelder også kategoriene "Kultur" og "Barneprogram". Kategorien "Hjem/fritid" har totalt hatt den sterkeste økningen fra 1998. Når det gjelder "Reklame" og "Programinformasjon", må det sies å være en markert nedgang de siste årene.

7.2.2 Forholdet til allmennkringkastingskriteriene

1. Dekningsgrad

Dekningsgraden er tidligere oppgitt til 94 prosent. Rådet har ikke mottatt opplysninger om endringer her.

2. Variert programmeny for brede og smale publikumsgrupper

2.1 Variert programmeny

a) Genremangfold

Rådet har akseptert P4s dominans av sendinger med lange, sammensatte flater så lenge P4 kartlegger virksomheten på innslagsnivå. Rådet har tidligere vært i dialog med P4 når det gjelder kravet om genremessig mangfold.

Til tross for positive tendenser i 2000, opprettholder Rådet sin etterlysning av større genremessig variasjon i sendingene.

b) Tematisk mangfold

Rådet pekte i fjorårets rapport på at verbalinnslagene utgjorde en ekstremt lav andel av det totale programtilbudet i kanalen. I 2000 utgjorde musikkinnslagene 56 prosent, mens det var verbale innslag i 44 prosent av sendetiden. Omlag åtte prosent av verbalinnslagen besto av reklame og programinformasjon. Den reelle verbale programproduksjonen utgjorde med andre ord 36 prosent av kanalens totale sendetid.

Rådet registrerer kun marginale endringer når det gjelder den prosentvise fordelingen mellom verbalinnslag og musikk/reklame/programinformasjon. Det faktum at P4 selv peker på at reklamemengden sannsynligvis er underrapportert på grunn av "sesongmessige" forhold, forsterker dette generelle inntrykket.

Rådet registrerer imidlertid klare indikasjoner på endringer i positiv retning når det gjelder fordelingen mellom de verbale programkategoriene. En av de programkategoriene P4 har styrket i 2000, er "Barneprogram". Etter nedgang fra 6,2 prosent i 1998 til 5 prosent i 1999, økte andelen til 7,8 prosent i 2000. Rådet ser dette som et resultat av en bevisst satsing fra P4s side, med etablering av et halvtimes barneprogram, "Badeanda", daglig fra mandag til torsdag. Programmet tar ifølge P4 opp tema som opptar barn på barns premisser. Programmet inneholder også kulturelle innslag i form av opplesning og egne såkalte teater-figurer.

P4 har også startet et eget program rettet mot ungdomsgruppen. Dette er et timelangt program som sendes hver mandag og torsdag. Det fokuserer på framtidsplaner og yrkesveiledning samt rapporter fra ungdomsmiljø over hele landet. Kanalen har knyttet til seg fem folkehøgskoler som produserer ulike typer innslag. Programmene har også kulturinnslag.

Et annet område P4 har styrket i 2000, er programkategorien "Religion/livssyn". Livssynsmagasinet "Tro og utro" sendes søndager, og legger ifølge P4 vekt på å presentere ulike religioner samt livsfilosofi, hverdagsfilosofi og etikk.

Også kulturprogrammernes posisjon er styrket i 2000. Fra desember ble det timeslange "Landet Rundt - lokalt kulturblick" sendt. Her samarbeides det med 20 ulike lokalradioer om formidling av kulturbegivenheter og kulturpersonligheter fra hele landet. For øvrig har P4 i 2000 sendt "Stormagasinet", et to-timers ukentlig kulturprogram. "Klikk" er et nytt portrettprogram med norske kulturpersonligheter.

Et annet område P4 nå vier større oppmerksomhet, er utenriksstoffet. Fra desember ble utenriksmagasinet "Jorden Rundt" sendt ukentlig. Programmet skal gi tilbakeblikk på ukens viktigste utenriksaker samt hendelser som ikke får stor oppmerksomhet ellers. Målet er dybdeinformasjon og analyse. Det baseres på eksperter i studio og rapporter fra korrespondenter. En har her knyttet til seg flere for å styrke bredden.

P4 beveger seg med de ovenfor nevnte programprosjektene klart i positiv retning i forhold til de manglene Rådet pekte på i fjorårets rapport.

c) Forekomsten av analytiske, kritiske og fordypende perspektiv.

P4 har tidligere forholdt seg negativ til dette kravet, med henvisning til at moderne radio ikke er et fordypningsmedium. Rådet hevdet i sin rapport for 1998 at kriteriet om forekomst av analytiske, kritiske og fordypende perspektiv henger direkte sammen med allmennkringkastingens generelle demokratiske funksjoner, og at publikums bruk av radio som "fordypningsmedium" bestemmes av i hvilken grad kanalene faktisk tilbyr fordypning, og i hvilken form dette tilbudet gis.

Rådet fastholder at P4 byr på de etterspurte perspektivene i sine utvidede nyhetssendinger om morgenen og ettermiddagen. Det er forekomsten av slike innslag utenom disse programflatene tilpasset kanalens generelle profil Rådet har etterlyst. Fjorårets kulturundersøkelse viste at kritisk/analytiske perspektiv ikke benyttes i nevneverdig grad på dette stoffområdet.

Rådet registrerer nå en positiv tendens til målsetting om analyse og fordypning innen flere programkategorier, også kulturprogram. Rådet ser svært positivt på de tiltakene P4 nå igangsetter for å bevege visse programformat i mer analytisk og fordypende retning.

2.2 Programmer for brede og smale publikumsgrupper

a) Variert publikumshenvendelse

P4 har tidligere framført argumenter om at radiosendinger på samisk (og innvandrerspråk) er egnet til å irritere store deler av det øvrige publikum, som effektivt utestenges fra de aktuelle innslagene. Det blir hevdet at snarere enn å støtte en integrasjonsprosess ved økt toleranse, vil sendingene kunne styrke negative, avvisende holdninger til minoritetene og deres interesser.

På bakgrunn av den offentlige debatten omkring saken, og høringer Rådet hadde med representanter fra de samiske miljøene, konkluderte Rådet i rapporten for 1999 med å foreslå en oppmykning av kravet om sendinger på samisk språk i riksdekkende radio, og la til grunn at det ikke burde stilles et generelt krav om sendinger på samisk. Rådet understreket samtidig at en oppmykning av kravet om språklig representasjon økte betydningen av den tematiske representasjonen av de aktuelle gruppene.

Daværende statsråd Lahnstein behandlet spørsmålet i sin mediepolitiske redegjørelse for Stortinget 28.mai 1999, der hun blant annet uttalte følgende:

"Når det gjelder P4-Radio Hele Norge forutsetter jeg at kanalen, i tråd med de forpliktelsene som følger av konsesjonen som allmennkringkaster, vil sørge for sendinger til den samiske befolkningen og minoritetsgrupper. Det er ikke aktuelt å svekke denne forpliktelsen. Hvordan den skal gjennomføres er P4s ansvar."

I debatten om redegjørelsen i Stortinget 4.juni 1999 framkom det ikke innsigelser mot dette.

Kulturdepartementet forutsatte følgelig i brev til P4 av 20.august 1999 at P4 følger opp konsesjonsvilkårenes krav om sendinger for den samiske befolkningsgruppen.

I P4s brev til Rådet av 3.februar 2000 ble det opplyst at kanalen 1.desember 1999 inngikk en avtale med Kautokeino nærradio om å levere daglige nyhetssendinger på samisk samt produsere reportasjer om samisk kultur og politikk. Nyhetene sendes i aktualitetsmagasinet "Syttentretti" (rett før kl.18.00), og er ifølge P4 en blanding av rikssaker og saker av spesiell interesse for den samisktalende befolkningen. I brev til Rådet hevder P4: "Vi vil understreke at P4 tar en betydelig risiko i forhold til lyttertallene våre ved å innføre samiske nyheter. Disse sendingene ekskluderer hele vår øvrige lytterskare... Vi regner med store fall i lyttertallene i perioden de samiske nyhetene pågår. Dermed får vi en møysommelig jobb med å bygge opp igjen lyttertallene utover kvelden. Dette viser vår sårbarhet når vi benytter et språk kun en liten gruppe forstår."

Rådet registrerer at P4 fortsatt sender de samiske nyhetsinnslagene i beste sendetid. For det samisktalende publikum kan en neppe tenke seg et gunstigere sendetidspunkt enn det P4 nå tilbyr. Det er å håpe at denne nyhetssendingen kan opprettholdes i sentral sendetid.

Rådet håper at nyhetsinnslagene og reportasjene fra Kautokeino Nærradio om samiske tema vil være med på å synliggjøre de samiske befolkningsgrupper i forhold til kultur- og samfunnsniv generelt.

Det er grunn til å understreke at andre etniske minoriteter ikke forsøkes nådd som særskilt publikumsgruppe av P4, selv om en viss positiv utvikling kan forventes gjennom større fokus på ulike religioner og livssyn. Med et så klart krav som konsesjonsvilkårene stiller når det gjelder program for etniske minoriteter, mener Rådet at også andre aspekt ved minoriteters livsvilkår må vies oppmerksomhet. Rådet ser derfor svært positivt på at P4 for 2001 planlegger et nytt program om og med etniske minoriteter.

Rådet viste i fjorårets rapport til at spesielle ungdomsprogram mangler i kanalen, og at barneprogram kun sendes i helgene. I brev til Rådet opplyste P4 at barneprogram fortsatt ville være begrenset til en times sending lørdag, søndag og andre helligdager. Utover disse faste sendetidene, ville det bare svært sporadisk bli produsert program for barn. På direkte spørsmål fra Rådet i møte 3. februar 2000 kunne P4s ledelse opplyse at kanalen ikke hadde planer om utvidelse av omfanget av regulære sendinger for barn framover. Rådet uttalte på dette grunnlag følgende i fjorårets rapport: *“Når barn er eksplisitt nevnt i P4s konsesjonsvilkår som en av de publikumsgrupper kanalen skal lage sendinger for, reagerer rådet sterkt på en slik holdning fra P4s side. Når kanalen etter flere års drift har et så mangelfullt tilbud til en viktig publikumsgruppe, og heller ikke engang viser vilje til utvidelse av tilbudet, vil rådet anbefale at kravene overfor P4 skjerpes.”* P4 har tatt Rådets kritikk til følge. Som nevnt ovenfor er tilbudet til barn utvidet til også å omfatte hverdager, og bredden i tilbudet er styrket.

Også ungdomsgruppen henvender P4 seg til nå gjennom et særskilt program, selv om regulariteten her ikke er den samme som for barneprogrammene. Denne gruppen kan P4 fortsatt fokusere mer på.

b) Representasjon

Rådet viser til bemerkningene om publikumshenvendelse ovenfor, særlig avsnittene om barne- og ungdomsgruppen og de religiøse og etniske minoritetene. Minoritetsundersøkelsen viste at det etniske stoffet totalt bare utgjorde 1,5 prosent av den målte tiden. Det var ett innslag om nasjonale minoriteter i Norge. Den ikke-vestlige representasjonen utenom kort-nyhetene var viet kuriosahistorier. Sammen med “krim og rett” utgjør “rasisme og asyl/innvandring” 9 av 11 norske etniske innslag. Bortsett fra Øst-Europa var kun 5 av 163 innslag med handling fra den ikke-vestlige verden. I kun 5 prosent av de etniske innslagene var det etniske hovedtema. Rådet forutsetter at kanalens planer for år 2001 bidrar til endring på dette området.

3. Daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt.

P4s nyhetssendinger holder etter Rådets mening fortsatt et godt profesjonelt nivå. Når det gjelder soliditeten i deknningen av samfunns- og kulturspørsmål utenom de utvidede nyhetssendingene, vises det til bemerkningene ovenfor om forekomsten av analytiske, kritiske og fordypende perspektiv.

I undersøkelsen foretatt i tilknytning til framleggingen av 1998-rapporten, ble utenriksdekningen i program utenom nyhetsbulletinene, musikk og fiksjon kartlagt. For P4 utgjorde det internasjonale stoffet i innslagene kun 6 prosent av den totale sendetiden. Av disse innslagene dreide 31 prosent seg om europeiske forhold, mens 53 prosent i den kartlagte perioden hadde tilknytning til Nord-Amerika. Midtøsten, Afrika, Latin-Amerika og Australia var ikke representert. Det dreide seg i all hovedsak om amerikansk populærkultur - film, TV, musikk og aktørene der.

Fra desember 2000 har P4 sendt et ukentlig utenriksmagasin “Jorden Rundt”. Målsettingen her er analyse og fordypning i utenriks saker som har vært omtalt i nyhetssendinger tidligere i uka samt “hendelser som ikke får stor oppmerksomhet ellers”. Det opplyses at korrespondentnettet utvides i tilknytning til denne satsingen.

I 1999 kommenterte ikke P4 den tematiske konsentrasjonen i de internasjonale innslagene. Med utgangspunkt i allmennkringkastingskriteriene er dette minst like viktig som opprinnelsessted. Rådet legger til grunn at det nye utenriksmagasinet også vil bidra til større tematisk bredde i utenriksdekningen.

4. Styrking av norsk språk, identitet og kultur

a) Språk

Rådet har tidligere etterlyst språkstatistikk fra P4. Ved utarbeidelsen av fjorårets rapport opplyste P4 at kanalen ikke har prioritert dette, blant annet fordi konsesjonen ikke krever en viss fordeling mellom bokmål og nynorsk. Overfor Rådet understreker P4 nå at nynorsk skal ha en posisjon på kanalen, og at P4 ser det som en styrke for kanalen å ha en bredde i dialektgrunnlaget til programlederne og nyhetsmedarbeiderne. Videre heter det at P4 fokuserer på å ha en bred språkmessig fordeling på intervjuobjektene. P4 har tidligere uttalt at det ikke er noe mål med høyest mulig nynorskprosent, men snarere å reflektere de mange dialekter landet har å by på. Rådet kan ikke se at det er noe motsetningsforhold her. Når det gjelder spørsmålet om konsesjonsforpliktelser på dette området, er det spørsmål om fortolkning av hva som ligger i det å "styrke norsk språk". Rådet har tolket dette blant annet som et krav om å ta ulike varianter av språket i bruk, og respektere nynorskens tradisjonelle krav om hevd på en rimelig offentlig representasjon. Dette synes fortsatt å være en rimelig tolkning.

Som fjorårets materiale indikerte, har hovedtyngden av P4s medarbeidere - 85 prosent - et øst-norsk dialektgrunnlag. P4 begrunner dette med at kanalens hovedkontor ligger på Lillehammer, og at P4 har lagt størst vekt på kvalifikasjoner i rekrutteringen av medarbeidere, samt at en i 2000 har hatt fokus på å rekruttere kvinnelige medarbeidere. Rådet tar disse merknadene til orientering, og viser til vurderingene ovenfor.

b) Identitet

Slik dette kravet er presisert av Rådet, er oppfyllelsen bestemt av i hvilken grad mangfoldet i dagens Norge samt internasjonale forhold og kulturimpulser fra ulike deler av verden blir dekket i programvirksomheten. Det vises her til omtalen under øvrige punkt.

c) Kultur

Fjorårets kulturundersøkelse viste at P4 i sin behandling av kulturlivet la hovedvekten på aktuell kultur, eller kultur som nyheter. Populærmusikk var den klart største temakategorien, men film og litteratur var også representert. Videre var analytiske og fordypende perspektiv i liten grad til stede. Undersøkelsen pekte særlig på problemene med å lokalisere kulturinnslagene på grunn av den tilfeldige plasseringen i lengre flater.

Overfor Rådet har P4 nå presentert planer om og igangsatt flere separate kulturprogram, og har integrert kultur i andre programkategorier - blant annet barne- og ungdomsprogram. Blant kulturprogrammene kan nevnes "Klikk", et portrettprogram med norske kulturpersonligheter, "Stormagasinet", et to-timers ukentlig kulturprogram, og "På scenekanten", et to-timers ukentlig musikkprogram som er viet norsk musikk. I dette programmet vies en norsk artist eller et norsk band oppmerksomhet den første timen med fordypning og analyse. Programmets andre del er viet presentasjon av unge/nye norske, ukjente band, og et "kritikertorg" som anmelder nye norske produksjoner.

Rådet etterlyste i fjorårets rapport større fokus på norsk musikk samt større genremessig bredde og mangfold. P4 leverer ingen statistikk som viser norsk andel i 2000, men de igangsatte programmene samt planer om økt fokus på norsk musikk og norsk-språklige artister i 2001 indikerer en vilje til å ta den kritikken som har framkommet både fra Rådet, musikkbransjen og fra politisk hold seriøst. Rådet forventer at resultatet av den planlagte satsingen på norsk musikk framlegges for Rådet i form av statistisk dokumentasjon i 2001.

Ettersom P4 så klart har en musikkprofil (56 prosent av totalen), må det forventes at genrebredde og mangfoldet er stort. P4 opplyser at fordelingen på musikk-kategorier i ukene 22 og 44 var slik i 2000:

Lett, pop, rock	:	91,2%
Seriøs	:	0,3 %
Diverse	:	8,4 %

For det første gir ikke denne klassifiseringen spesielt dyp informasjon om musikktilbudet i P4. For det andre demonstrerer den til fulle en genremessig konsentrasjon omkring lettere musikkgenre. Rådet mener klart at P4 må påta seg en atskillig større forpliktelse til å formidle musikk innenfor et større spekter av musikkgenre

dersom musikk fortsatt skal profilere kanalen, og kanalen har et mål om å være allmennkringkaster. Rådet vil anta at kategorien "Lett, pop, rock" inneholder et relativt stort spekter av ulike genre. P4 kan derfor med fordel presentere en mer detaljert oversikt over musikktilbudet i kanalen.

5. Redaksjonell selvstendighet og medieetikk

Rådet har ikke grunn til å betvile at P4 arbeider redaksjonelt selvstendig og i overensstemmelse med grunnleggende medieetiske idealer.

8. FJERNSYNSKANALENE

I følge NRKs allmennkringkasterregnskap for 2000 økte den totale fjernsynsseingen fra 149 minutter daglig i 1999 til 163 minutter i 2000. Alle aldersgrupper under 65 år økte sin fjernsynsseing. Særlig var økningen blant 20-34-åringene sterk, med 39 minutter høyere seing totalt. Derimot var det et visst fall i seingen til de over 65 år.

8.1 NRK Fjernsynet

I 2000 økte NRK1 sin andel av fjernsynsseingen med to prosent i forhold til 1999. Markedsandelen økte fra 36 til 38 prosent. Dette er det første året siden TV2 startet sine sendinger at NRK1 har økt sine andeler av fjernsynsseingen. NRK1 befestet dermed sin posisjon som landets største tv-kanal, seks prosentpoeng foran TV2. NRK2 hadde en markedsandel på tre prosent, det samme som i 1999.

NRK1s markedsandeler økte i alle grupper over 35 år. Mest økte kanalen blant de over 55 år, med åtte prosent. Derimot tapte NRK1 andeler blant dem under 35 år, med en nedgang på tre prosent i forhold til 1999.

12-34-åringene så mellom tre og seks minutter mer på NRK1 i 2000 enn i 1999. Likevel falt NRK1s markedsandeler i denne gruppen, fordi tiden de så på andre kanaler økte mer enn tiden de brukte på NRK1. De yngre sviktet altså ikke NRK1 selv om de andre kanalene stod sterkere. På tross av at de yngste økte sin seing kraftig, var det fortsatt slik at tv-seing øker med alderen, og de over 65 år så fortsatt nesten dobbelt så mye fjernsyn som de mellom 12 og 19 år.

NRK1 og NRK2 hadde til sammen en sendetid på 7 779 timer i 2000, en økning på 491 timer fra 1999. Økningen var hovedsakelig i NRK1, og skyldes blant annet en satsing på flere program fra nyhetsavdelingen og faktaavdelingen. NRK1 sendte 5 456 timer og NRK2 sendte 2 323 timer i 2000.

NRKs distriktskontor produserte i tillegg 768 timer distriktsfjernsyn. NRK International, en kanal rettet mot nordmenn i utlandet og bestående stort sett av program fra NRK1 hadde en sendetid på 4 574 timer i 2000.

Av NRKs fjernsynsprogram var 58 prosent egenprodusert, mot 53 prosent i 1999

8.1.1 NRK1

8.1.1.1 Programprofil

Prosentvis fordeling på programkategorier var i NRK1 som følger:

Programkategori	1997	1998	1999	2000
Undervisning	2,2	3	2	2
Barn og unge	20	19	16	13
Underholdning	6	6	8	9
Drama	14,5	14	11	14
Kunst, kultur, medier	3,5	3	4	3
Musikk	1,7	2	3	3
Samfunnsspørsmål	13,4	12	12	15
Hjem, fritid	5	4	4,6	3
Natur, vitenskap	2,4	3	2,6	3
Nyheter	8,2	10	13	13
Religion, livsfilosofi	2,2	2	2	2
Sport	414,2	19	10	13
Dans	0	0	0,2	
Portretter	1,1	0	0,8	1
Annet	2,5	0	11,6	3
Programinformasjon				3

8.1.1.2 Forholdet til allmennkringkastingskriteriene

1. Dekningsgrad

Med en dekningsgrad på i overkant av 98 prosent, anses NRK1 å være riksdekkende.

2. Variert programmeny for brede og smale publikumsgrupper

2.1. Variert programmeny

a) Genremangfold

NRK1 har etter Rådets vurdering en tilfredsstillende genrebredde. Rådet vil likevel vise til punkt 8.1.2.2, der forholdet mellom programmeringen i NRK1 og NRK2 drøftes nærmere.

b) Tematisk mangfold

Generelt må det tematiske mangfoldet sies å være tilfredsstillende. Det er likevel grunn til å peke på en relativt sterk reduksjon av andelen program for barn og unge. Denne tendensen er ytterligere forsterket i 2000. Prosentatsen var her på 13 i 2000 mot 20 i 1997, en nedgang på 7 prosent. Rådet oppfatter ikke dette som en dramatisk endring, ettersom NRK1s tilbud til denne gruppen i utgangspunktet er svært godt, men vil likevel minne om NRKs særlige ansvar for kvalitetsproduksjoner til barn og unge. I en tid med store omlegginger innen kringkasting generelt, er det særlig viktig at kanalen opprettholder et stabilt og godt tilbud til denne gruppen.

Nyhetsstilbudet er stadig økende i kanalen, fra 8,2 prosent av totalen i 1997 til 13 prosent i 1999. Tilbudet er på samme nivå i 2000, men økningen av kategorien "Samfunnsspørsmål" fra 12 prosent i 1999 til 15 prosent i 2000,

styrker det totale inntrykket av fokus på program av samfunnsorienterende art. Rådet anser NRK1 som en sentral kvalitetsleverandør av nasjonale og internasjonale nyheter. Det er derfor viktig at tilbudet på dette området er godt i den ene kanalen som faktisk er riksdekkende. Så lenge store publikumsgrupper ikke kan motta NRK2, bør NRK være varsom med å flytte viktige nyhets- og aktualitetsprogram til denne kanalen.

Rådet stilte i 1998-rapporten spørsmålsteget ved den høye andelen sportsprogram. Andelen sport ble nærmest halvert fra 1998 til 1999. Dette hadde sammenheng med at det hverken var Olympiske leker eller Fotball-VM dette året. I 2000 var det OL i Sydney og EM i fotball, noe som medførte en viss økning av tilbudet. Omfanget av programkategorien er imidlertid langt fra nivået i 1998.

Formidling av kunnskap og vitenskap, teknologi, økonomi, helse og natur/miljø representerer viktige sider ved NRKs mandat som allmennkringkaster. Mandag til torsdag i tiden mellom 19:30 og 20:00 var NRK1s faktaflate. "Puls" satte søkelys på aktuelle problemstillinger knyttet til helsespørsmål. Vitenskapsmagasinet "Schrødingers katt" problematiserte vitenskapelige tema særlig innenfor teknologi. "Forbrukerinspektørene" fokuserte på forbrukerrettigheter. "Ut i naturen" sendte reportasjer om norsk og utenlandsk natur. For de unge fortsatte NRK1 å sende "Newton", et populærvitenskapelig program rettet mot de yngre seerne. Programmet hadde gjennomsnittlig 264 000 seere i 2000, mot 155 000 i 1999. Programmet vant for øvrig Gullruten i 2000.

c) Analytiske, kritiske og fordypende perspektiv

Rådet vil igjen peke på den høye andelen nyheter og samfunnsprogram generelt i NRK1. I 2000 er andelen igjen steget, til 28 prosent samlet. I tillegg til de faste nyhets- og aktualitetsprogrammene, bidro bredden av dokumentarprogram til å styrke dybden og det analytiske helhetsperspektivet. Eksempler her er serien "Brennpunkt", NRKs egenproduserte samfunnsdokumentar som ble sendt hver tirsdag. "Dok 22" var en paraplytittel på innkjøpte og egenproduserte dokumentarer som spente fra tema som det å leve med HIV-diagnosen til mer samfunnspolitiske og historiske spørsmål som menneskesmugling i Afrika. NRK sendte også en rekke dokumentarer av mer kulturell art, som serien "Fortellinger om oss". Det ble også sendt en rekke dokumentarer under U-vignetten, blant annet serien "V30", som handlet om hvordan dagens 30-åringer takler barn, karriere osv.. "Flekk United" og "Vi i Vål`enga" var blant de egenproduserte dokumentarene med et mer hverdagsdramatisk tilsnitt. Også i 2000 var "Fakta på lørdag" det mest populære dokumentarprogrammet. På det meste hadde programmet 767 000 seere.

Rådets oppfatning er at NRK1 stadig opprettholder analytiske, kritiske og fordypende perspektiv. Fjorårets kulturundersøkelse viste at også denne programkategorien i stor grad behandles utifra kritisk/analytiske perspektiv.

2.2. Programmer for brede og smale publikumsgrupper

a) Publikumshenvendelse

NRK1 er i beste sendetid åpenbart vendt mot brede publikumsgrupper. Kanalen balanserer likevel den brede appellen godt i forhold til det tilbudet som gis til spesifikke grupperinger.

Tilbudet til barn og unge utgjør 13 prosent av kanalens totale sendetid. Dette representerer en klart nedadgående tendens ettersom andelen i 1997 var på hele 20 prosent. Selv om NRK må sies å ha et godt tilbud til barnegruppen, mener Rådet kanalen må være særskilt varsom med å svekke dette tilbudet i åra framover.

Det synes imidlertid som om NRK1 i 2000 gjorde et framstøt i forhold til ungdomsgruppen. Blant annet kan programmet "Reser" nevnes som et positivt tilskudd. Her reiser programlederne rundt i Norge og møter ungdom på deres hjemmebane og behandler ulike aktuelle tema. Ifølge NRK medførte programmets originale form, hvor publikum blant annet fikk bestemme mye av innholdet, at det fikk en svært god mottakelse i målgruppen.

Blant andre sentrale egenproduserte program rettet mot yngre seere var "U-redaksjonen", en programserie som representerer svært spennende innfallsvinkler til ungdomstilværelsen.

NRKs distriktskontor sendte på hverdager regionale nyheter innenfor sine respektive dekningsområder fra 18:40 til 19:00.

Generelt er ulike minoritetsgrupperinger relativt godt ivaretatt i form av regelmessige program på samisk og program om/for innvandrergupper. "Samisk synsvinkel", "Samisk Barne-TV", "Samisk månedsmagasin" og "Kakaos: Sapmi by night", et underholdningsmagasin kan nevnes. Det ble også sendt samisk undervisningsprogram en formiddag i uka - serien "Goaikanasat Norgga Daiddahistorjjas". Når det gjelder tilbud til andre minoritetsgrupperinger, sendte kanalen nyheter på urdu, vietnamesisk, somali og bosnisk/serbisk/kroatisk i programmet "Migranytt". Programmet "Migrapolis" er et flerkulturelt program som fokuserer på møtet mellom ulike kulturer i Norge.

Som NRK selv peker på, skal døve og hørselshemmede i størst mulig grad kunne benytte seg av NRKs tilbud. NRK opplyser at gjennom Tekst-TV side 777 og åpen teksting av hele program, kunne døve og hørselshemmede følge store deler av tilbudet. 56,8 prosent av NRK Fjernsynets programtilbud var teksten i 2000. "Nyheter på tegnspråk" ble sendt mandag til fredag. For barn ble "Tegntitten" sendt to ganger i måneden, og for ungdom "Tegnokult" en gang i måneden. Dette var et program som tok opp samfunns spørsmål. I tillegg ble "Tegnsett", et månedlig kultur- og informasjonsprogram sendt.

Høsten 2000 åpnet NRK en ny tegnspråktjeneste i digitalt format over satellitt. Tolkingen er også tilgjengelig i kabelnett som har digital overføring. Det var fast tolking av tilbudet mellom 18:00 og 20:00 hverdager, noe mer vekslende i helgene. NRK opplyser at institusjonen er den første kringkaster i Europa som har startet slik tolking ved hjelp av digital overføringsteknikk, og antar å være blant de første på verdensbasis.

Rådet har tidligere oppfattet det som problematisk i forhold til allmennkringkasterforpliktelsene at en stor minoritet som de hørselshemmede systematisk avskjæres fra sentrale deler av TV-tilbudet. Videre har Rådet oppfattet det som et demokratiproblem når store grupper ekskluderes fra samfunnsdebatten ved at de ikke kan følge direkte sendte nyhets- og aktualitetsprogrammer i fjernsyn.

Ved brev av 3. januar 2000 opplyste NRK følgende: *"De fjernsynsstasjoner som i dag klarer å gi et tilbud på direkteteksting, benytter en 'gammeldags' teknologi basert på stenografi. Dette er en kostbar og sårbar måte å arbeide på. For omlag tre år siden bestemte NRK seg for å satse på å utvikle en mer 'moderne' tjeneste, basert på datateknologi. Vi startet et samarbeid med SINTEF i Trondheim, som fikk ansvaret for å utvikle databaser som automatisk skulle 'oversette' norsk talespråk til tekst. Dette arbeidet har tatt lengre tid enn ventet, delvis på grunn av sakens vanskelighet og delvis på grunn av manglende kontinuitet....arbeidet med å utvikle databasen pågår nå for fullt, og jeg er blitt stilt i utsikt en prototyp til utprøving i løpet av inneværende år...Så snart teknologien er brukbar, vil NRK satse på direkteteksting av nyheter, debatt og sport i betydelig omfang."*

Ettersom NRK var inne i en konstruktiv prosess for å styrke tilbudet til denne publikumsgruppen, tok Rådet informasjonen til orientering. Selv om NRK fortsatt ikke har etablert et allment tilgjengelig tilbud om teksting, er Rådet av den oppfatning at NRK satser langsiktig på dette feltet, og i tråd med de teknologiske løsninger som i årene framover vil medføre allmenn tilgang til tilbudet.

b) Representasjon

Studien av debattprogram i 1997 tegnet et bilde av NRK1s debattprogram som dominert av politikere, næringslivsrepresentanter og menn, i motsetning til andre yrkeskategorier, interesseorganisasjoner og kvinner. Rådet har ikke inntrykk av at denne profilen er blitt vesentlig endret i 2000. Likevel vil Rådet på grunnlag av de foregående punktenes indikasjoner på mangfold regne med at også kriteriet om mangfold og variasjon med hensyn til representasjon generelt er tilfredsstillt.

Minoritetsundersøkelsen viste at 23 prosent av innslagene hadde etnisk tema. Utenom noen få enkeltprogram med etnisk representasjon, som "Flekke United", fantes etnisk representasjon i satireprogram som "Nytt på nytt" og "Copacabana". Det var fire innslag om nasjonale etniske minoriteter, alle relatert til samer.

Selv om "politikk/krim/næring" utgjorde den største kategorien etniske saker, var også "kultur/religion/vitenskap" og "livsstil/kuriosa" rimelig godt representert. NRK1 rangerte også høyt i forhold til etniske saker som hovedtema.

Som landets ledende fjernsynskanal, vil Rådet oppfordre NRK1 om å ivareta de nasjonale minoritetenes rettigheter slik disse framgår av formelle dokument på området.

3. Daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturforhold, nasjonalt og internasjonalt

Nyhetsprogram og program om samfunnsspørsmål utgjør samlet 25 prosent av kanalens sendetid. Denne andelen har vært relativt stabil de seneste årene. I 1999 startet "NRK1 MorgenNytt" med nyheter og aktualiteter i 3 timer på hverdager. Om ettermiddagen sendte NRKs distriktskontor samtidig regionale nyheter fra sine områder. Dagen etter kunne alle disse nyhetsprogrammene sees i hele landet. I tillegg til de ordinære nyhetsprogrammene, har tilgangen til debattprogram og dokumentarer hatt en sentral plass, deriblandt innenfor programkategorien kultur. Samlebetegnelsen på disse dokumentarene var "Agenda". Kulturundersøkelsen viser at kanalen har god bredde i sin kulturdekning, og at alle målgrupper tilgodeses.

I 2000 overførte NRK 22 muntlige spørretimer fra Stortinget. Disse sendingene gikk onsdager på NRK1. I tillegg overførte kanalen viktige stortingsdebatter direkte. NRK Storting, NRKs nye digitale radiokanal, overførte i tillegg all virksomhet fra Stortingets talerstol direkte. Høsten 2000 åpnet debattprogrammet "Redaksjon 21" for direkte kontakt med publikum, programskapere og intervjuobjekter gjennom SMS-tjenester, e-post og debattforum på NRKs hjemmesider. Et annet nytt tilbud i 2000 var nyhetstjenester på WAP, NRK24. Dette ga direkte tilgang til NRK1s innenriks-, utenriks- og sportsnyheter.

I 2000 opprettet NRK i tillegg et eget debattforum for sine programmer, "NRK Debatt" på sine nettsider.

Rådet foretok i 1998 en undersøkelse av dekningen av internasjonale forhold i kanalen. Her framgikk det at kravene klart ble innfridd. Det ble likevel pekt på at dekningen av politikk og samfunnsforhold i Norden og Vest-Europa for øvrig med fordel kunne styrkes. Dette fordi en så stor del av norsk politikk og samfunnsliv i økende grad blir direkte påvirket av beslutninger og utviklingstrekk i EU-sammenheng. Rådet kan ikke se at disse forholdene er nevneverdig endret.

4. Styrking av norsk språk, identitet og kultur

a) Språk

Nynorsk målform ble benyttet i 16 prosent av den registrerte sendetiden. Dette representerer en økning på fire prosentpoeng fra året før. Rådet kan på ny konstatere at nynorskbruken i kanalen fortsatt er langt fra målsettingen om 25 prosent.

Minoritetsspråkene har en viss eksponering på NRK1 gjennom programmet "Migranytt". Rådet ville imidlertid finne det naturlig at "Migranytt" hadde nyhetsinnslag også på kvensk.

b) Identitet

NRK1 bidrar vesentlig til en styrking av norsk identitet slik begrepet er definert i Rådets kriterier. Det gjøres ved en rekke bredt samlende program i ulike genre, rikelig med regionale innslag, relativt mange tilbud til ulike minoriteter, samt en relativt omfattende utenriksdekning.

c) Kultur

Rådet vil understreke NRK1s stadig viktigere rolle i norsk kulturliv. Dette gjelder både som formidler av norske kunstneres og kulturarbeideres produksjoner og kompetanse. Også i 2000 sendte NRK1 en rekke dramaserier, både utenlandske og egenproduserte. Flere store nysatsinger innen egenproduksjoner oppnådde gode seertall og fikk anerkjennelse i fagmiljøene.

Som tabellen ovenfor viser, er andelen program innenfor kategorien "Kultur" nå oppe i fire prosent igjen. Rådet pekte i fjor på en nedadgående tendens for kategorien, men registrerer nå en forhåpentlig positiv utvikling. Som nevnt ovenfor viste kulturundersøkelsen at kanalens program om kulturliv både reflekterte bredde og dybde. Det ble imidlertid vist til at NRK1 med fordel kunne inkorporere stoffområder som ikke er å anse som såkalt finkulturelle, og at kanalen bør ta opp mer ikke-etnisk norsk og samisk stoff, samt mer ikke-vestlig stoff.

I 1999 var 60 prosent av kanalens kulturprogram egenproduksjoner. Det ble her engasjert et betydelig antall norske skuespillere, musikere og andre typer artister. Det ble også sendt program fra ulike arrangement, musikkfestivaler og festspill, samt opptak fra norske teateroppsetninger. I tillegg samarbeidet kanalen med eksterne produksjonsmiljø. "Filmredaksjonen", "Bokbadet" og "Kulturuke" presenterte aktuelle tema innen film og litteratur. Programserien "Kunst nå" tok opp ulike tema.

Sentrale underholdningsprogram i 2000 var "Den store klassefesten", "Først og sist" og "Beat for beat". Førstnevnte var det enkeltprogrammet som hadde størst oppslutning på en enkeltvisning i løpet av året (1,4 million seere). I snitt ble NRKs lørdagsunderholdning sett av 918 000 personer.

Rådet finner at kanalen samlet sett klart tilfredsstillende kravet om styrking av norsk kultur.

5. Redaksjonell uavhengighet og medieetikk

Rådet har ikke grunnlag for å betvile at NRK1 arbeider redaksjonelt selvstendig og i overensstemmelse med grunnleggende medieetiske idealer. Rådet har likevel merket seg den debatt som føres vedrørende sponning av fjernsynsprogrammer som lages av eksterne produksjonsselskaper. Vi er kjent med at Pressens Faglige Utvalg skal behandle en konkret sak og vil følge utviklingen.

8.1.2 NRK 2

8.1.2.1 Programprofil

Prosentvis fordeling på programkategorier var i NRK2 som følger:

Programkategori	1997	1998	1999	2000
Undervisning	6,4	8	6	3
Barn og unge	16,3	18	3	3
Underholdning	0,3	2	6	7
Drama	24,5	21	23	33
Kunst, kultur, medier	14,2	11	11	7
Musikk	8,6	7	12	7
Samfunnsspørsmål	11,2	17	7,6	14
Hjem, fritid	1,8	2	4,6	6
Natur, vitenskap	1,3	1	3,4	5
Nyheter	5,4	3	6	5
Religion, livsfilosofi	0,6	1	1	0
Sport	1,8	3	3	2
Dans	0	0	1,2	0
Portretter	0,6	0	0,9	0
Annet	3,2	3	11,1	4
Programinformasjon				4

8.1.2.2 Forholdet til allmennkringkastingskriteriene

1. Dekningsgrad

Rådet uttalte i rapporten for 1998 følgende:

"Rådet har ikke mottatt opplysninger om at dekningsgraden for kanalen har økt fra de 80 prosent som tidligere er angitt som teknisk eller potensiell dekningsgrad. Selv om en er innforstått med at dette har fått politisk godkjenning, vil rådet likevel understreke at prinsippet om full dekning bør gjelde for alle allmennkringkastingskanaler."

NRK2s dekningsgrad, som har økt fra 77 prosent i 1999 til 86 prosent i 2000, representerer et landsgjennomsnitt. I sentrale bystrøk er dekningsgraden oppe i 100 prosent (Oslo-regionen), mens den i Sogn og Fjordane er helt nede i 68 prosent. Andre fylker med lav dekning er Finnmark med 71 prosent, mens Møre og Romsdal, Nordland og Oppland har en dekningsgrad på 74 prosent.

Fjernsynet la om profilen på sine to kanaler fra 1. januar 2000. Hovedhensikten var å styrke kvaliteten på sendeskjemaene i begge kanaler, og å gi mer plass til norskproduserte program i sentral sendetid på NRK1. De mest merkbare omleggingene for publikum var en utvidelse av filmtilbudet på NRK2, flyttingen av nyhetssendingen på NRK2 samt oppstart av et nytt utenriksmagasin "Umag - verden i dag", et politikkmagasin, "Politikk i kveld", og etterhvert også økonomi- og kulturnytt. Disse magasinpostene ble gjenutsendt på NRK1 enten på sen kveldstid eller på formiddagen. Den endringen som medførte direkte bortfall av program i NRK1 var altså flyttingen av den tradisjonsrike mandagsfilmen fra NRK1 til NRK2.

Dette skapte til dels sterke reaksjoner fra de distriktene som ble rammet. Stortingsrepresentant Bastesen tok saken opp i Stortingets spørretime 19. januar 2000. På spørsmål om statsråden syntes det var riktig å foreta de nevnte endringene i programtilbudet til NRK Fjernsynet, svarte daværende kulturminister Haga:

"Beslutninger om hvilke programmer som skal sendes på NRKs kanaler til enhver tid, er redaksjonelle vurderinger som faller inn under den løpende programvirksomheten til NRK. Denne programvirksomheten er det kringkastingssjefen som etter kringkastingsloven har ansvaret for. Det er derfor verken aktuelt eller mulig for departementet å gå inn med pålegg til NRK om hvilke programmer som skal sendes på hvilke kanaler."

Rådet fant grunn til å peke på at det blant annet i St. meld. nr .12 for 1996-97, Kringkasting og dagspresse 1995 m.v. heter:

"Det blir lagt opp til at NRK2 skal ha eit programtilbod som ved såkalla motprogrammering skal utgjere eit alternativ til NRK1. Etableringa av NRK2 vil ikkje medføre vesentlege endringar i programskjemaet til NRK1 som framleis skal vere hovudkanalen til NRK Fjernsynet. NRK2 legg vekt på å tilpasse programskjemaet til dei yngre sjåarane. NRK planlegg å sende viktige program som har premiere på NRK2 i reprise på NRK1 kort tid etter, slik at dei som ikkje kan ta inn NRK2 likevel ikkje mister viktige programtilbod." (s.9)

Det har altså vært lagt til grunn at programskjemaet til NRK1 ikke vil bli vesentlig endret, og at viktige program som først sendes i NRK2 kort tid etter skal sendes i reprise på NRK1. Dette må anses å være forutsetninger for at en under rådende teknisk-økonomiske situasjon aksepterte en dekningsgrad på 80 prosent for NRK2.

Rådet har tidligere pekt på at det utifra NRK1s brede orientering og TV2s kommersielt pregede profil er bruk for en fjernsynskanal som legger spesiell vekt på grundighet i deknningen av samfunnsspørsmål og området kunst/kultur/medier. Generelt mener Rådet fortsatt det er grunn til å verdsette at NRK2 rustes opp når det gjelder kulturformidling og samfunnsprogram.

I 1998 var en tredel av programmene i NRK2 reprints, og oppslutningen om kanalen har vært svært lav. At NRK satser på kanalen som et selvstendig kanalalternativ må ses på som positivt.

Til tross for disse positive aspektene ved omleggingen av fjernsynskanalenes programtilbud, fant Rådet grunn til å understreke at utifra en sentral forutsetning for allmennkringkasting - allmenn tilgang - burde NRK være særlig varsom med å avskjære store publikumsgrupper fra populære tilbud innen kulturformidling og samfunnsorientering. Inntil den teknologiske utviklingen muliggjør allmenn tilgang til NRK2, mente Rådet at NRK utifra et slikt perspektiv burde balansere eget behov for kanalprofilering og publikums behov for tilgang til et bredt spekter av program.

Rådet la generelt til grunn at den enkelte kanal måtte gi et fullverdig allmennkringkastingstilbud, selv om en viss profilering kunne aksepteres. Rådet mente at NRK måtte være særlig varsom med utstrakt programmessig deling mellom de to fjernsynskanalene så lenge dekningsgraden for NRK2 i store deler av landet var svært lav.

Selv om kanalens dekningsgrad er bedret på landsbasis, er det altså fortsatt fylker der tilgangen på kanalen ligger langt under de opprinnelig politisk aksepterte 80 prosent. Rådet finner påny grunn til å minne om at en forutsetning for å akseptere den lave dekningsgraden for NRK2 var at de program som har premiere på NRK2 ble sendt i reprise på NRK1 kort tid etter, slik at de som ikke kan ta inn NRK2 ikke mister "viktige programtilbud". Rådet anser den sterke satsingen på film for å være et slikt viktig programtilbud som i større grad burde gjøres allment tilgjengelig for det norske publikummet, uavhengig av bosted.

Denne problemstillingen ble også reist i kulturminister Ellen Horns mediepolitiske redegjørelse for Stortinget 26. april 2001. Her heter det:

“ Forutsetningen for å etablere NRK2 var at kanalen skulle være en avlastningskanal. NRK2 har etterhvert utviklet seg til å bli en mer selvstendig kanal enn begrepet avlastningskanal tilsier. Kanalen kan i dag mottas av noe under 90 prosent av befolkningen. President, jeg har mottatt svært mange sterke reaksjoner fra alle deler av landet på at NRK har valgt å sende de fleste spillefilmene og barneprogrammene bare i NRK2. NRK må selvsagt ha en meget stor grad av redaksjonell frihet. Men - denne friheten kan ikke benyttes til å overprøve forutsetninger gitt i denne sal. Jeg legger derfor til grunn at inntil digitaliseringen er gjennomført, og NRK2 kan mottas av hele befolkningen, må kanalen være en reell avlastningskanal. Dette betyr at NRK først må sende de mest attraktive programmene i NRK1. Jeg har allerede bedt NRKs styre raskt gjennomgå Stortingets forutsetninger - og vurdere dagens balanse mellom de to kanalene.”

Rådet har merket seg at kulturministeren forutsetter at NRK må sende de mest attraktive programmene i NRK1 først. Rådets anliggende har framfor alt vært å sikre tilgjengeligheten.

2. Variert programmeny for brede og smale publikumsgrupper

2.1. Variert programmeny

a) Genremangfold

NRK2 er i stadig utvikling. Så vidt Rådet kan bedømme, medfører dette stadig større genremessig bredde i kanalens programtilbud.

b) Tematisk mangfold

Rådet pekte i fjor på at reduksjonen i tilbudet til barn og unge var forholdsvis stor. Andelen i 1998 var på 18 prosent, mot 3 prosent i 1999. En nedgang på 15 prosentpoeng. Nivået i 2000 var tilsvarende. Det synes følgelig å være en tendens vi står overfor. Rådet vil her utfordre kanalen, og mener at det også bør være godt rom for kvalitetsproduksjoner for de yngste seerne i denne kanalen.

Fjorårets nedgang i kategorien "Samfunnsspørsmål" viste seg å være midlertidig. Nivået er igjen oppe i 14 prosent.

Rådet registrerer at andelen program innen kategorien "Natur, vitenskap" økte også i 2000, men vil fortsatt peke på at kategorien "Religiøse program" burde hatt et større omfang i kanalen. I 2000 var tilbudet så lavt at det ikke fanges prosentuell.

Kanalen har åpenbart fjernet seg fra den opprinnelige målsettingen om å være "ung og tung". Den stadige økningen av kategorien "Underholdning" forsterker dette inntrykket.

Rådet mener likevel at kanalens tematiske mangfold må anses å være tilfredsstillende.

c) Analytiske, kritiske og fordypende perspektiver

Kategoriene “Drama”, “Musikk” og “Underholdning” utgjør samlet 47 prosent av kanalens samlede sendetid.

Rådet pekte i fjor på at den vide kategorien “Samfunnsspørsmål” burde vært atskillig sterkere representert dersom analytiske, kritiske og fordypende perspektiv skulle antas å være tilstrekkelig ivaretatt. Rådet har merket seg at NRK nå har styrket tilbudet av samfunnsprogram av mer fordypende art, og mener derfor at kravet er tilfredsstillende ivaretatt.

Når det gjelder kulturdekningen, viste kulturundersøkelsen at godt over halvparten av programmene om kulturlivet hadde et kritisk/analytisk perspektiv. NRK2 framstår som den kanalen som prioriterer kultur høyest.

2.2 Brede og smale publikumsgrupper

a) Publikumshenvendelse

NRK2 synes nå klart å bevege seg bort fra den unge og tunge appellen i retning av en mer bredt orientert kanal, det vil si en kanal med sterk vekt på drama og underholdning. Rådet har ovenfor pekt på problemene knyttet til å konsentrere bestemte programkategorier i NRK2 for å redusere tilsvarende i NRK1. Så lenge store publikumsgrupper ikke kan ta inn NRK2, kan rådet vanskelig se at dette er forenlig med allmennkringkastingsforpliktelsene.

Program for barn og unge har en dramatisk nedgang fra 18 prosent av totalen i 1998 til 3 prosent i 2000. Ifølge NRK skyldtes mye av denne nedgangen at “U:”-programmene i 1999 var dokumentarer, og at disse dermed ikke ble regnet som egne program for barn og unge. Når prosentsetningen er den samme i 2000, velger Rådet å se dette som en tendens en forholder seg kritisk til.

Det framgår ikke av NRKs allmennkringkasterregnskap om NRK2 hatt samiske sendinger.

Når det gjelder tilbudet til andre minoriteter, registrerer Rådet at både “Migranytt” og “Migrapolis” sendes i begge fjernsynskanalene.

Generelt finner Rådet kravet om variert publikumshenvendelse tilfredsstillt. Det vises forøvrig til merknadene ovenfor om teksting for hørselshemmede.

b) Representasjon

Minoritetsundersøkelsen viste at NRK2 var den kanalen som hadde høyest andel etniske tema i innslagene. Kanalen hadde god etnisk representasjon over et bredt spekter. Minoritetsstoffet isoleres imidlertid i spesialprogram. Ungdomsprogrammene “Smørøyet” og “U” utmerket seg med en flerkulturell profil. Her var også aktører med annen etnisk opprinnelse aktive i innslagene. Dette representerte et unntak i representasjonen av minoriteter på de undersøkte kanalene.

Det etniske stoffet var jevnt fordelt på ulike programkategorier. NRK2 hadde 67 prosent positive vinklinger av den ikke-vestlige del av verden. I denne kategorien var det også en stor prosent handlekraftige aktører. NRK2 rangerte også på topp i forhold til etnisk som hovedtema.

For øvrig er det Rådets oppfatning at NRK2 klart lever opp til representativitetskriteriet.

3. Daglige nyhetsprogrammer og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål.

Selv om andelen nyhetsprogram har vært relativt stabil de siste årene, representerer 2000 et vendepunkt når det gjelder det generelle fokuset på politikk og samfunnsliv i kanalen. Det timelange nyhetsmagasinet “Nyhetsblikk” som sendes hverdager representerer et svært positivt tilskudd i kanalen, og har ført til at andelen

“Samfunnsspørsmål” har steget fra 7,6 til 14 prosent fra 1999 til 2000. Dette programmet presenterer også kulturnyheter, og er slik med på å styrke også dette området. Kanalen må følgelig sies i langt større grad enn tidligere å innfri sine forpliktelser på dette området.

4. Styrking av norsk språk, identitet og kultur

(a) Språk

Nynorskandelen var i NRK2 i 2000 på 19 prosent. Målsettingen er fortsatt 25 prosent nynorsk.

Ettersom Rådet ikke har mottatt informasjon om bruken av samisk i kanalen, har vi ikke grunnlag for uttalelser på dette området. For øvrige minoritetsspråk vises til merknadene ovenfor.

b) Identitet

Med unntak av de forholdene som er pekt på ovenfor, finner Rådet ikke grunnlag for å betvile at NRK2 bidrar til styrking av norsk identitet. Det er særlig grunn til å peke på det sterke internasjonale perspektivet i kanalen i denne sammenheng. Særlig program for ungdomsgruppen har hatt stor bredde i sin presentasjon av ulike “identiteter”. Kulturprogrammene bidrar også til refleksjon av bredden i norske identiteter.

c) Kultur

Andelen kulturprogram i NRK2 har vært forholdsvis høy. Fra 1997 til 2000 registreres imidlertid en reduksjon fra 14 til 7 prosent. Ettersom kulturnyheter nå er innlemmet i “Nyhetsblikk”, velger Rådet ikke å vektlegge denne nedgangen. Når det gjelder kulturformidling, økte andelen underholdning fra 2 prosent i 1998 til 7 i 2000. Musikktilbudet er igjen nede på 7 prosent, mens andelen drama økte med 10 prosent. Rådet tolker dette som et utslag av den sterke satsingen på NRK2 som filmkanal. Det er særlig grunn til å nevne at NRK2 i beste sendetid lørdag kveld sendte programmet “Hovedscenen”. Mange av programmene var fra musikalske scener, eksempelvis opera- og ballettforestillinger. En nysatsing i 2000 var som nevnt ovenfor egne kultur- og medienyheter i nyhetsmagasinet “Nyhetsblikk”.

Kulturundersøkelsen viste at behandlingen av norsk kulturliv var svært omfattende og god, og at kanalens særlige bidrag til styrkingen av norsk kultur ligger i den spesielle oppmerksomheten de seriøse kunst- og kulturuttrykkene får.

Omleggingen av NRK Fjernsynets profil på de to kanalene medførte som nevnt ovenfor at NRK2 ble “filmkanalen”. Alle dager med unntak av lørdag ble det sendt spillefilmer klokken 21:00. Til sammen sendte kanalen 258 filmer, mens NRK1 sendte 81 filmer. Både med hensyn til genre og opprinnelsesland var bredden i filmtilbudet stor. Hele 22 land var representert, og over halvparten av filmene var fra andre land enn USA. 12 prosent av filmene var norske. Videre hadde hver ukedag sin genreprofil, med veksling mellom nyere populærfilmer, årgangsklassikere, norske nye og gamle filmer og “kult-film” eller smalere filmer. Rådet ser svært positivt på denne utviklingen, men viser til vurderingene ovenfor.

Samlet sett mener Rådet at NRK2 klart bidrar til å styrke norsk kultur.

5. Redaksjonell uavhengighet og medieetikk

Rådet har ikke grunnlag for å betvile at NRK2 arbeider redaksjonelt selvstendig og i overensstemmelse med grunnleggende medieetiske prinsipper.

8.2 TV 2

8.2.1 Programprofil

I fjorårets rapport uttalte Rådet følgende:

“Rådet har årlig bedt TV2 om å utarbeide programstatistikk etter EBU’s klassifikasjonssystem, slik at sammenligningen med NRK lettes, og slik at bildet av programvirksomheten blir mer nyansert. Dette ønsket er fortsatt ikke innfridd. Kulturdepartementet opplyser imidlertid at de “på egnet måte” vil anmode allmennkringkasterne om å benytte ensartet statistikk i henhold til EBU’s klassifisering. Rådet forventer følgelig at sammenlignbar statistikk er tilgjengelig ved utarbeidelsen av neste års rapport.”

Forventningene er nå innfridd. TV2 opererer imidlertid med så vidt detaljerte kategorier, at Rådet avventer en samordning mellom allmennkringkastingskanalene i tilknytning til neste års rapport før nye tabeller for TV2s virksomhet innlemmes. Av denne grunn, og for at statistikken for 2000 skal kunne sammenlignes med foregående driftsår, har vi valgt å presentere data med utgangspunkt i det gamle klassifikasjonsskjemaet.

I TV2s allmennkringkasterregnskap for 2000 presenteres følgende prosentvise oversikt over programtilbudet:

Programkategori	1997	1998	1999	2000
Drama	32,2	31,1	30,5	29,3
Nyheter	8,8	8,2	8,3	9,3
Mennesker og samfunn 1)	15	13,1	12,3	10,8
Komedie	7,1	8,1	9,4	10,1
Show	5,8	6	3,3	5
Sport	6,8	8,1	9,2	9,3
Krim, action, eventyr	11,4	10,3	12,5	10,1
Dokumentar, natur	3,7	5,1	4,9	4,8
Været	2	2,1	2,1	2
Musikk, kultur 2)	2,3	2,8	2,5	1,7
Religion, livsfilosofi 3)	0,4	0,6	0,5	0,6
Barn	3,3	3,2	4,3	6,7
Annet	1,2	1,4	0,2	0,2

- 1) Kategoriens betegnelse forklares slik i årsmeldingen for 1997: “En kombinasjon av det man på engelsk kaller “human interest” og programmer som i bred forstand defineres som samfunnsspørsmål. Programmer som “Holmgang”, “Sentrum” og “God Morgen, Norge!” faller inn under denne kategorien.”
- 2) Kategorien “Musikk, kultur” ser ut for å tilsvare det som i 1998 ble kategorisert utelukkende som “musikk”.
- 3) Kategorien “Religion, livsfilosofi” ser ut for å tilsvare det som i 1998 ble kategorisert som “Religion”

Generelt sett må hovedinntrykket når det gjelder programtilbudet til TV2 sies å være karakterisert ved stor grad av stabilitet. Endringene fra 1999 til 2000 synes marginale, selv om det for noen programkategorier kan pekes på endringer som over tid nok må ses på som klare tendenser. Eksempelvis har sportens andel av tilbudet økt fra 5,8 prosent i 1996 til 9,3 prosent i 2000.

Likedan kan det spores en nedgang i kategorien “Drama”, fra 33 prosent i 1996 til 29,3 prosent i 2000. Også kategorien “Krim, action, eventyr” har hatt en nedgang, fra 12,5 prosent i 1999 til 10,1 prosent i 2000. Andelen fiksjon innenfor lettere genre må likevel fortsatt sies å være høy.

TV2 opplyser at årsaken til at kategorien “Musikk/kultur” går ned fra 1999 til 2000 er at musikkmagasinet “hit 40.no” ble erstattet av ungdomsmagasinet “Sone 2” høsten 2000. Selv om dette programmet inneholder mye populærmusikk, er det ikke kategorisert som musikk- eller kulturprogram.

Den mest markante nedgangen ser en imidlertid innen kategorien “Mennesker og samfunn”. Andelen var her på 17,6 prosent i 1996 mot 10,8 prosent i 2000. Dersom økningen i andelen “Nyheter” fra 1999 til 2000 viser seg å være en tendens, er dette positivt for disse programkategoriens samlede representasjon.

Andelen program for barn var svakt stigende fra 2,8 prosent i 1996 til 4,3 prosent i 1999. 2000 har vært et satsningsår, og andelen er nå oppe i 6,7 prosent.

8.2.2 Forholdet til allmennkringkastingskriteriene

1. Dekningsgrad

TV2s dekningsgrad er på 97 prosent. Distribusjonen er hovedsakelig basert på analogt mottak. I kombinasjon med distribusjon via kabel og satellitt har kanalen gjennom det bakkebaserte sendenetten en dekning på over 90 prosent i alle fylker. I fjorårets rapport ble Finnmark og Sogn og Fjordane nevnt som fylker med særlig lav dekningsprosent - 89 prosent. Disse fylkene har nå en dekningsprosent på henholdsvis 97 og 94. Aust-Agder er i dag det fylket som med en dekningsgrad på 93 prosent ligger dårligst an. Rådet oppfatter dette å være en svært positiv utvikling, og en klar indikasjon på at TV2 tar forpliktelsen om allmenn tilgang til sendingene på alvor.

2. Variert programmeny for brede og smale publikumsgrupper

2.1. Variert programmeny

a) Genremangfold

Rådet har hvert år bemerket at det totale dramatilbudet er så stort at det nødvendigvis begrenser rommet for andre genre, og at genreutvalget i dramakategorien gjerne kunne ha vært utvidet. Selv om drama-genrenes andel av programtilbudet i 2000 ble noe redusert, utgjør disse genrene fortsatt omlag 50 prosent av sendetiden. Rådets generelle vurdering på dette området er følgelig fortsatt gyldig.

Rådet mener likevel at kravet om genremangfold må sies i hovedsak å være tilfredsstillt.

b) Tematisk mangfold

Til tross for en i prinsippet god tematisk bredde i TV2s programtilbud, har Rådet tidligere pekt på at visse stoffområder har hatt en svakere dekning enn ønskelig ut fra allmennkringkasteroppdraget. Særlig har egne program om kunst og kultur, vitenskap/forskning, internasjonale forhold samt program om religion og livssyn vært etterlyst. Videre har det vært vist til at program for barn og unge har vært svært dårlig representert.

TV2 sendte 372 timer barne-tv i 2000, en økning på 130 timer fra 1999, og mer enn en dobling fra 1998. Ingen andre programkategorier har ifølge TV2 vært i nærheten av en tilsvarende økning i timetall. Den prosentvise økningen var som nevnt ovenfor på 6,7. Ifølge TV2 var barne-tv-serien "Snøbarna" den mest ressurskrevende enkeltstående etter "Hotel Cæsar" i 2000. Nye episoder i serien produseres i 2001. Kanalen produserte også 35 episoder av serien "Virre Virre Vapp", og sendte serien "Gelebarna" i samisk versjon i 2000. TV2 opplyser at kanalen nå forhandler om produksjon av en ny norskprodusert barne-tv-serie. Det satses på i overkant av 400 timer barne-tv i 2001.

2000 representerer etter Rådets oppfatning et veiskille i TV2s forhold til den yngste publikumsgruppen. Rådet håper dette representerer en tendens, og at TV2 framover styrker tilbudet til barn i form av genrebredde og perspektiv.

I fjorårets rapport pekte Rådet på at en i forhold til ungdomsgruppen savnet en satsing på program innenfor andre genre enn pop-video og lett drama. Høsten 2000 lanserte TV2 ungdomsprogrammet "Sone 2", et program som skal ta opp tema som interesserer ungdom på deres egne premisser. Programmet sendes mandag til fredag. Fra årsskiftet 2000/2001 har TV2 etablert en egen sendeflate for ungdom på ettermiddagstid, der dette programmet i kombinasjon med innkjøpte serier retter seg spesifikt mot ungdomsgruppen. Rådet håper TV2 fortsatt finner rom for utvikling av analytiske og fordypende program også for ungdomsgruppen.

Som i fjor registrerer Rådet at religion/livssyn vies lite oppmerksomhet i kanalen. Riktignok presenteres program i serien "Søndagsåpent", og de store kristne høytidene markeres spesielt. Nye og mer utradisjonelle perspektiv og tema i tilknytning til de religiøse høytidene må sies å være et trekk i positiv retning. Det er likevel fortsatt grunn til å understreke at TV2s fokus er på den kristne religion og at andre ikke-kristne religioner og livssyn ikke vies den oppmerksomheten utbredelsen i det norske samfunn skulle tilsi.

Sportssendingene har de siste årene fått en stadig større plass i TV2s programflate. Programkategorien utgjorde 5,8 prosent av programtilbudet i 1996. I 2000 var andelen oppe i 9,3 prosent. Økningen representerer en bevisst satsing fra TV2s side, ettersom visning av årets viktigste sportsbegivenheter anses å være blant allmennkringkasterens forpliktelser, noe Rådet også tidligere har pekt på.

Ifølge TV2 har kanalen sikret seg rettigheter til mange store internasjonale mesterskap i årene framover. TV2 ser imidlertid den tiltagende prisøkningen på store sportsbegivenheter som en trussel mot kanalens allmennkringkasterforpliktelser på dette området.

Rådet er innforstått med de økonomiske problemstillingene knyttet til senderrettigheter til attraktive sportsbegivenheter. Rådet ser derfor svært positivt på at TV2 samarbeider med norske og utenlandske kringkastere på dette området. Særlig mener Rådet det er viktig at norske kringkastere finner fram til samarbeidsmønstre som reduserer de totale kostnadene forbundet med denne typen sendinger. Kringkasterne er forpliktet til å sende et vidt spekter av program. Det er derfor viktig at dette også reflekteres i ressursfordelingen. Rådet registrerer i den forbindelse at de store utgiftene forbundet med sportssendingene kan føre til at TV2 må prioritere sine satsinger på sportsfronten enda klarere i tiden framover. I likhet med TV2 er Rådet opptatt av at de viktigste sportsbegivenhetene for fremtida gjøres tilgjengelig for allmennheten, og håper at endringene i EUs fjernsynsdirektiv som tar sikte på å sikre allmennheten tilgang på fjernsynssendinger fra viktige begivenheter blir et effektivt virkemiddel i denne sammenheng.

c) Analytiske, kritiske og fordypende perspektiv

TV2s nyhetssendinger, dokumentar- og debattprogram inneholder klart slike perspektiv. Særlig "Sentrum", senere "Tabloid" og "Holmgang" må sies å være viktige bidrag i en slik retning. Serien "Rikets Sikkerhet" viser at TV2 videreutvikler tilbudet på dette området, og bidrar aktivt til den norske samfunnsdebatten.

Fjorårets kulturundersøkelse viste at innslag fra kulturlivet i liten grad preges av kritiske og fordypende perspektiv, og at kultur i all hovedsak presenteres som nyhet eller som en vare som skal promoveres. Det faktum at TV2 i 2000 begrenser nyheter fra kulturlivet til underholdningsnyheter, mener Rådet er med på å befeste dette inntrykket. Til tross for visse anslag til fordypende kulturformidling, er hovedinntrykket at fokus er på kulturindustrien. TV2 kan med fordel styrke sin aktivitet på dette området.

2.2 Brede og smale publikumsgrupper.

a) Publikumshenvendelse

Rådet har akseptert at en reklamefinansiert kanal først og fremst vil henvende seg til brede publikumsgrupper. Konesjonsvilkår og allmennkringkastingskriteriene som bygger på dem pålegger imidlertid kanalen bestemte forpliktelser også overfor ulike minoritetsgrupper.

Som nevnt ovenfor mener Rådet at 2000 representerer et veiskille når det gjelder TV2s programtilbud til barn. Ungdomsgruppen vies en viss oppmerksomhet, selv om Rådet her mener TV2 med fordel kan fokusere både på større bredde og dybde i tilbudet. Ifølge NRK så 12-19-åringene i gjennomsnitt 22 minutter daglig på NRK1 og 2 minutter på NRK2. TV2 var imidlertid den kanalen de brukte mest tid på - 37 minutter daglig. Selv om det altså ser ut for at TV2s tilbud til ungdom er attraktivt, kan ikke Rådet se at det skulle være noe til hinder for at TV2 satser mer ressurser både på norske produksjoner og større tematisk og genremessig bredde - inklusive program av samfunnsorienterende art.

I fjorårets rapport uttalte Rådet følgende:

"I 1999 ser det ut for at TV2s tilbud til den samiske befolkning er styrket. Fra å kunne skilte med et "Gutta på tur"-program fra Sameland som nærmest eneste eksempel, startet TV2 i august 1999 blant annet daglige sendinger av barne-TV-serien "Gelebarna" på samisk. Selv om det her bare dreier seg om bruk av samisk språk, er dette en god start.

Ellers har TV2 sendt dokumentarserien "Samieatnama vuorkkain" - enkeltstående dokumentarer som tar opp tema knyttet til den samiske kulturen og historien.

Når det gjelder TV2s konsesjonsforpliktelser overfor den samiske minoriteten, er disse relativt klare. Med tilbudene TV2 hadde i 1999 synes det som om kanalen er i ferd med å videreutvikle tilbudet om og til den samiske befolkningen. Dette er viktige skritt i riktig retning. Rådet mener likevel det er rikelig anledning for TV2 særlig til å øke tilbudet av program med samisk teksting.”

“Gelebarna” på samisk ble opprettholdt som tilbud i 2000. Når det gjelder det øvrige tilbudet til den samiske befolkningsgruppe, kan Rådet ikke spore noen nevneverdig utvikling. Rådet støtter TV2s synspunkt om at kanalens viktigste virksomhet i forhold til den samiske minoriteten sannsynligvis er den naturlige plassen kanalen gir samisk kultur, leveste og livsvilkår i sine riksdekkende nyhetssendinger (30 reportasjer i 2000), men det er på det rene at tre samiske dokumentarer utover dette representerer lav fokus. Rådet mener at TV2s aktualitetsprogram burde være utmerkede arenaer for formidling av samiske perspektiv på ulike samfunns spørsmål. Rådet finner heller ikke dokumentert at TV2 har økt tilbudet av program med samisk teksting.

Når det gjelder andre minoriteter viser TV2 til at de vies plass i kanalens nyhets- og aktualitetsprogram på lik linje med og etter de samme kriterier som gjelder for utvelgelse av øvrige reportasje- og debatttema.

De hørselssvekkede utgjør en stor minoritet i Norge. I fjorårets rapport pekte Rådet på at tilbudet til gruppen er for dårlig tatt i betraktning at fjernsynet er denne gruppens eneste kringkastingsmedium.

Etter gjentatte påpekninger av dette forholdet tok Rådet saken opp med TV2 ved brev av 23. november 1999. Rådet peker der på følgende:

“TV2 og NRK er som allmennkringkastere forpliktet til å levere et tilbud til både brede og smale publikumsgrupper. Når en stor minoritet som de hørselshemmede systematisk avskjæres fra å følge store deler av TVtilbudet, er dette klart problematisk i forhold til allmennkringkastingsforpliktelsene. Videre er det et demokratiproblem når store grupper ekskluderes fra samfunnsdebatten ved at de ikke kan følge direkte sendte nyhets- og aktualitetsprogrammer i fjernsyn. Allmennkringkastingsrådet ber derfor om å få opplyst hvilke eventuelle planer TV2 har for å bedre tilbudet av programmer tekstet for hørselshemmede.”

TV2 opplyser i brev av 20. desember 1999 til Rådet at de er innforstått med at de hørselshemmede har behov for teksting utover de utenlandske og samiske programmene som TV2 i dag tekster, og at de særlig ønsker teksting av nyhets- og aktualitetsprogram som i TV2 sendes direkte. TV2 viser til at det i dag ikke finnes teknologi til å direktetekste under sending, men at de er i kontakt med selskapet Nordisk Språkteknologi som arbeider med et “tale til tekst”-prosjekt.

Planene for TV2 er såvidt Rådet forstår på sikt å tekste nyhets- og aktualitetsprogram. Teksting av andre norske produksjoner mener de blir for kostbart i dagens situasjon. TV2 opplyser imidlertid ikke noe om hvilket tidsperspektiv de arbeider ut ifra på dette området. Etter gjentatte henstillinger om å ta denne minoritetsgruppens ønsker til følge, finner ikke Rådet redegjørelsen fra TV2 tilfredsstillende. Vi registrerer at TV2 i større grad enn andre bruker teksting som en del av nyhetspresentasjon. Rådet mener dette er positivt. TV2 må imidlertid forventes å framlegge forpliktende planer som angir tidsperspektiv.

b) Representasjon

Rådet har tidligere pekt på at kulturelle, religiøse og etniske minoriteter vies liten oppmerksomhet i TV2s sendinger. Minoritetsundersøkelsen viste at kun 14 prosent av innslagene i kanalen hadde relasjon til etniske tema. De etniske innslagene finnes hovedsakelig i nyhetene, og 70 prosent av stoffet finnes i kategorien "politikk/krim/næring". To innslag har representasjon av samer. TV 2 hadde hovedsakelig en negativ vinkling på sine ikke-vestlige blikk på verden. Det etniske var imidlertid hovedtema i 44 prosent av de aktuelle innslagene.

Rådet har notert seg anslag til dokumentar om særskilte problemstillinger knyttet til innvandremiljø. Dette gir imidlertid ikke grunnlag for å snakke om en positiv tendens. Rådet mener fortsatt at ulike minoritetsgrupperinger generelt er svakt representert i kanalen.

For øvrig mener Rådet at den høye andelen nyheter og program om samfunnsproblemer generelt bidrar til stor grad av representativitet.

3. Daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturproblemer, nasjonalt og internasjonalt

TV2 har gjennomført en økt satsing på nyheter i 2000. Kanalen sendte ni daglige nyhetssendinger, hvorav 18:30-nyhetene høsten 2000 ble utvidet til en timelang sending med generelle nyheter, økonominyheter, sportsnyheter og underholdningsnyheter. TV2 har også innført direkte sendte debattprogram i beste sendetid fra mandag til torsdag. Rådet ser positivt på en slik utvikling.

I fjorårets rapport etterlyste imidlertid Rådet en bedre dekning av kulturproblemer og internasjonale forhold i nyhets- og aktualitetssendingene. Det ble vist til at den internasjonale dekning var konsentrert geografisk om Nord- Amerika og tematisk omkring populærkultur. TV2 viser til at kanalen i 2000 brukte store ressurser på valgene i USA og Russland samt på de regionale krisene i Midt-Østen og på Balkan. Videre at utenriksavdelingen brukte "betydelige krefter" på reportasjeserier om forholdene i Irak i kjølvannet av FNs sanksjonspolitikk samt om europeisk integrasjon og EUs immigrasjons- og sikkerhetspolitikk. Det kan følgelig synes som om TV2 har styrket det internasjonale fokuset i nyhetssendingene noe. Oppmerksomheten rundt dokumentarprogrammet "Dokument2: Kursk" demonstrerer at TV2 besitter nødvendig kompetanse, og at interessen for internasjonale tema er stor. Som Rådet har lagt til grunn; nasjonal kultur og identitet avhenger av og skapes i møte med internasjonale strømninger. Rådet finner følgelig grunn til på ny å etterlyse større satsing på dette området.

Fjorårets kulturundersøkelse forsterket inntrykket av at film og populærmusikk er det kulturelle fokuset i TV2, og at program om kulturliv i liten utstrekning preges av analytiske og fordypende perspektiv. Rapporten om virksomheten i 2000 bidrar ikke til å endre dette inntrykket.

4. Styrking av norsk språk, identitet og kultur

a) Språk

TV2 ønsker fortsatt ikke å føre målstatistikk på linje med NRK. I fjorårets allmennkringkasterregnskap het det:

"TV2 er av den oppfatning at respekt for de ulike målformene best fremmes ved å la journalistiske og TV-faglige dyktighetskriterier - ikke språkvoter - være avgjørende for hvem som er nyhetsankere og programledere på TV2. I perioder har det medført bokmålsdominans i TV2s nyhetssendinger, i andre perioder har nynorsk vært mest fremtredende. I 1999 fikk TV2s medarbeidere Morten Sandøy og Eli Strand Alf Helleviks mediemålpris for bruken av nynorsk i nyhets- og sportssendingene. Ole Paus fikk riksmålsforbundets lyttepris for TV2-serien "Mitt Lille Land"."

I årets dokument til Rådet heter det videre at TV2 ikke har innført bestemte nynorsk- og bokmålskvoter for sine programledere, men at en er mer opptatt av å skape en språksammensetning som på sikt gjenspeiler et tverrsnitt av befolkningen. TV2-ledelsen er også av den oppfatning at det som er naturlig skaper best grunn for kommunikasjon. TV2s nyhetsreportere får derfor i utstrakt grad bruke sin egen dialekt. Også for 2000 viser TV2 til at deres medarbeidere har mottatt priser for språkb Bruken. I 2000 ble nyhetsanker Siri Lill Mannes tildelt Kringkastingsprisen, av juryen begrunnet med hennes fremragende virke som ambassadør for nynorsken i tv-mediet.

Rådet etterlyser fortsatt målstatistikk, men er på generelt grunnlag av den oppfatning at spredningen på dialekter og målformer er god i TV2. Det kan synes som om TV2s bruk av dialekter særlig i nyhets- og aktualitetsprogram har hatt vitaliserende effekt også på andre kringkastere.

Det er grunn til å understreke at det samiske språkets representasjon generelt må sies å være for lavt i kanalen som helhet, og at andre minoritetsspråk fortsatt ikke får den oppmerksomhet de burde ha.

b) Identitet

52,2 prosent av TV2s sendeflate var i 2000 norsk. Ifølge TV2 bestod programtilbudet i sentral sendetid mellom 18.30 og 21.45 utelukkende av norske program. Med det relativt omfattende tilbudet av norske serier og situasjonskomedier i tillegg til nyhets- og aktualitetsstoffet, må det sies at TV2 på mange måter bidrar til styrking av former for norsk identitet.

To aspekt ved dette er imidlertid fortsatt for svake: Framstillingen av det reelle mangfoldet (etnisk, kulturelt etc.) i Norges befolkning og deknningen av internasjonale forhold. Til tross for nedgang i program fra USA de siste årene, er andelen fortsatt svært høy - 30,1 prosent av det totale programtilbudet. Tar en med at 4,2 prosent er fra Australia og 3,2 prosent fra England, er den anglo-amerikanske kulturen åpenbart overrepresentert.

Rådet har ikke mottatt statistikk som viser hvilke genre de ulike landene er representert med, men Rådets klare inntrykk er at det i all hovedsak dreier seg om fiksjonsstoff, da særlig innen genre som drama, krim, action, eventyr. Forsatt kan de innholdsmessige begrensningene disse seriene representerer neppe sies å gi bred og god innsikt i de aktuelle kulturene.

c) Kultur

Rådet har tidligere pekt på behovet for økt presentasjon av norske kunstnere, kulturbegivenheter og kulturspørsmål. Rådet ser positivt på at TV2 med serien "Arena" i 2000 tilbudte egne kulturprogram, og styrket kulturprofilen i magasin- og aktualitetsprogram som "God morgen, Norge!" og "God kveld, Norge!", "Magasinet" og "hit 40.no". Rådet vil imidlertid etterlyse kulturnyheter. Underholdningsnyhetene representerer et altfor begrenset perspektiv på kulturelle aktiviteter. Satsingen på novellefilm/kortfilm ble ytterligere styrket i 2000, med visning av 12 nye norske filmer samt en rekke danske og svenske filmer. Samarbeidsprosjektet "Naboer", der TV2, NRK og SSF var involvert, medførte sju nye kortfilmer av unge regi-talent på TV2 i 1999 og 2000. Et nytt samarbeid med SSF og filmprodusenten MAIPO vil medføre novellefilmer av unge norske regissører og manusforfattere på TV2 også i 2001. Rådet ser svært positivt på at TV2 slik bidrar til vid distribusjon av filmer innen genre som vanligvis sliter med å nå et stort publikum.

TV2 har også i 2000 stått for produksjon av egne serier, som "Hotel Cæsar", "Familiesagaen De Syv Søstre" og "Karl & co", serier med stor seeroppslutning. Det er også opplyst at TV2 nå i økende grad vil inngå i samproduksjon med kanaler i andre nordiske land. Dette må anses å være en positiv tendens, som både kan være med på å heve kvaliteten på produksjonene og øke den kulturelle samhandlingen mellom de nordiske landene.

Rådet finner likevel grunn til å vise til anbefalingene fra fjorårets kulturundersøkelse, der det konkluderes med at det bør bli mer kultur på TV2, spesielt i beste sendetid, der det i dag er en overvekt av fiksjon. Det kulturtilbudet som finnes må også bli lettere å lokalisere. Det er også ønskelig med flere fordypende og kritiske program på TV2, hvor kulturlivet i større grad blir presentert som eget tema, ikke bare som aktualitet slik det nå gjøres. En større bredde i format samt noen program for mer definerte målgrupper er også ønskelig.

Det er grunn til å nevne at TV2 gjennom visning av norske og internasjonale filmklassikere bidrar positivt til spredning av filmkunst. At TV2 i tillegg til internasjonale storfilmer i stadig økende grad viderefremidler norske kvalitetsfilmer som "Insomnia" og "Budbringeren", sistnevnte med seertall på 450 000, er med på å dokumentere Rådets standpunkt i fjorårets rapport om at kvalitetsfilm også representerer et stort publikumspotensiale.

5. Redaksjonell uavhengighet og medietikk

Rådet har ikke grunnlag for å betvile at TV2 arbeider redaksjonelt selvstendig og i samsvar med grunnleggende medietiske idealer.

9. ALLMENNKRINGKASTINGSTILBUDET SAMLET

NRK Radio

NRK P1

I 2000 styrkes P1s klare profil som en svært allmenn kanal med fokus på nyheter, lett musikk og underholdning. Over 40 prosent av sendetiden var musikk, mens i underkant av 20 prosent var ulike former for underholdning. Rådet finner ikke grunnlag for å betvile at et mangfold av genre er representert i kanalen. Det er imidlertid viktig at en klart bredere målgruppe-innretning ikke skjer på bekostning av genremangfoldet. Det tematiske mangfoldet i P1 er svært stort. Kritiske og analytiske perspektiv ivaretas blant annet ved det relativt store omfanget av nyhets- og aktualitetsprogram.

Når det gjelder bredden i publikumshenvendelsen registrerer Rådet på ny at kanalen ikke tilbyr program for barn. Rådet mener at en bred allmennkanal som P1 burde ha et bredt tilbud til denne gruppen. Tilbudet til den samiske befolkningsgruppen gjennom Sami Radio anses svært godt. Det tilbys imidlertid ikke sendinger på minoritetsspråk over riksnettet. Når det gjelder innslag som omhandler tema knyttet til minoritetsgrupperinger, viste minoritetsundersøkelsen at disse var svært begrensede, og at fokusen hovedsakelig var norske aktører som kommenterte diskriminering og rasisme. Rådet mener at minoriteter må vies den oppmerksomheten formelle dokument og utbredelse i samfunnet skulle tilsi. Spesielt ber Rådet NRK vurdere å utvide tilbudet på kvensk/finsk samt gjøre disse sendingene landsdekkende.

Distriktskontorene bidrar i vesentlig grad til å sikre at et mangfold av norske identiteter representeres i kanalen. Når det gjelder bruken av norsk språk, må nynorskandelen sies å være på et lavt nivå - 15%.

Kulturundersøkelsen viste at musikk innen lettere genre, og i særlig grad med anglo-amerikansk opphav, dominerer i kanalen. For øvrig har kulturprogrammene nå et så lite omfang at de ikke fanges prosentuellt. Generelt mener Rådet at det burde være rom for atskillig større variasjonsbredde i kanalens kulturtilbud. Det er likeledes ønskelig med større bredde i format, samt mer analytisk og fordypende kulturformidling.

NRK P2

P2 ble også klarere profilert i 2000. Musikkprogrammernes andel av programtilbudet økte fra 43 til 47 prosent. Hele 40 prosent var såkalt seriøs musikk. Ettersom kulturundersøkelsen viste at også programmene om kulturlivet hadde hovedfokus på denne typen musikk, finner Rådet på ny grunn til å etterlyse større bredde i den kulturelle oppmerksomheten.

Fjorårets undersøkelse viste også at hele 54 prosent av kulturprogrammene var rettet mot det en kan kalle et nisjepublikum. Mange av kanalens engasjerende og faglig solide program kunne i seg selv gjerne nådd et bredt publikum, men styres utenom de store publikumsgruppene ved kanalens klare målgruppeinnretning. For øvrig kan det stilles spørsmål ved at kanalen i svært liten grad utfordrer det tradisjonelle skillet mellom finkultur og populærkultur.

Den samiske minoriteten ivaretas med nyhetssendinger på samisk alle hverdager. Minoritetsundersøkelsen viste at kanalen var blant de med best etnisk dekning, og at de etniske innslagene var spredt over flere programgenre.

P2 utmerker seg med en svært høy bokmålsandel i sendingene, hele 86%. Nynorskandelen har gått ned 5 prosentpoeng siden 1999. Dette er en svært lav nynorskandel for en kanal som i stor grad er orientert mot norsk kultur- og samfunnsliv.

P2 utmerker seg som kanalen som i størst utstrekning anlegger analytiske, kritiske og fordypende perspektiv i sine sendinger. Kulturundersøkelsen viste at hele 84 prosent av kulturprogrammene var preget av slike innfallsvinkler. Rådet finner imidlertid grunn til å peke på at programkategoriene "Nyheter" og "Samfunnsspørsmål" samlet har blitt redusert med i overkant av 10 prosent siden 1997. Dersom denne tendensen fortsetter, vil dette klart svekke kanalen på sikt.

NRK Petre

Andelen musikk i kanalen har gått ned. Den er i dag på 39 prosent. Den genremessige fordelingen er rimelig god, målgruppeinnretningen tatt i betraktning. Kulturundersøkelsen viste at det er populærmusikken ved siden av film som dominerer dekningen av kulturlivet. I 2000 tilbød kanalen imidlertid kulturprogram både av eksperimentell og analytisk karakter.

Også tilbudet av nyheter og samfunnsprogram er av et rimelig omfang.

Petre bidrar uten tvil til utviklingen av en norsk ungdomsidentitet. Rådet mener derfor det er ønskelig at også musikktilbudet har god spredning med hensyn til opprinnelse, og at ungdom med minoritetsbakgrunn føler seg tiltalt av kanalen. Minoritetsundersøkelsen viste at en svært lav prosent av innslagene behandlet etniske tema. Rådet mener at en ungdomskanal som Petre må påta seg et særlig ansvar for å synliggjøre minoritetsperspektiv og sikre personer med minoritetsbakgrunn representasjon i kanalen.

Nynorskprosenten i Petre var i 2000 på 26%. Rådet håper at dette nivået kan opprettholdes.

Rådet har årlig konstatert at det statistiske materialet om kanalens programvirksomhet er svært mangelfullt. Datagrunnlaget for 2000 er noe bedret. Rådet forventer imidlertid at NRK benytter samme klassifikasjonsskjema som de øvrige kanalene ved rapporteringen for 2001.

P4 Radio Hele Norge

Fjorårets rapport framstilte P4 som den eneste av allmennkringkastingskanalene som på generelt grunnlag ikke kunne sies å innfri sine forpliktelser. I løpet av 2000 etablerte Rådet en konstruktiv dialog med ledelsen i P4, og registrerer nå en markert holdningsendring til kanalens forpliktelser som allmennkringkaster. De programområdene Rådet tidligere har etterlyst, eller pekt på som mangelfulle, har ledelsen nå presentert konkrete planer for.

Rådet registrerer imidlertid bare marginale endringer når det gjelder den prosentvise fordelingen mellom verbalinnslag og musikk/jingler/reklame/programinformasjon. Rådet mener fortsatt andelen verbalinnslag er svært lav i kanalen.

I tillegg til høy andel musikk, viste kulturundersøkelsen at populærmusikk var den klart største temakategorien også i P4s behandling av kulturlivet. Til tross for positive tendenser, mener Rådet fortsatt at P4s kulturdekning kan bli atskillig bredere og dypere.

P4s nyhetssendinger holder etter Rådets oppfatning et godt profesjonelt nivå, og den tematiske bredden må anses tilfredsstillende her. I mye av den øvrige programflaten mener Rådet P4 i større grad burde anlegge kritiske og fordypende perspektiv.

P4 har daglige nyhetssendinger på samisk. Det er grunn til å understreke at andre etniske minoriteter ikke forsøkes nådd som særskilt publikumsgruppe av P4. Rådet ser positivt på at P4 har programplaner for dette området i 2001, men mener også at minoritetsperspektiv i langt større grad kan integreres i den ordinære programvirksomheten.

P4 har nå rettet seg etter Rådets kritikk, og tilbyr daglig program for barn, og bredden i tilbudet er styrket. Også ungdomsgruppen har i 2000 fått et noe utvidet tilbud på kanalen.

Til tross for at P4 har medarbeidere med dialektgrunnlag fra ulike deler av landet, domineres kanalen språklig av Oslo/Akershus. Rådet må på nytt etterlyse reell språkstatistikk fra P4 under henvisning til nynorskens hevd på en rimelig offentlig representasjon.

Utifra et helhetlig perspektiv på kanalen er Rådets vurdering at P4 nå beveger programvirksomheten i positiv retning, og forventer at de nye satsingene vil dokumenteres i kanalens allmennkringkasterregnskap for 2001.

Fjernsynskanale

NRK1

Generelt er genrebredde og det tematiske mangfoldet svært tilfredsstillende i kanalen. NRK1 opprettholder stadig analytiske, kritiske og fordypende perspektiv. Kulturundersøkelsen viste at også denne programkategorien i stor grad behandles utifra analytiske perspektiv.

Kanalen balanserer den brede appellen godt i forhold til det tilbudet som gis til spesifikke grupperinger. Rådet ser eksempelvis svært positivt på måten NRK1 fyller sine forpliktelser overfor barn og unge. Generelt er ulike minoritetsgrupperinger godt ivaretatt i form av regelmessige program. Rådet oppfordrer imidlertid kanalen om å ivareta de nasjonale minoritetenes rettigheter slik disse framgår av formelle dokument på området. Kanalen kan også med fordel integrere minoritetsperspektiv i ordinære kultur- og samfunnsprogram.

De hørselshemmede får fortsatt ikke et tilstrekkelig tilbud fra kanalen. Særlig gjelder dette muligheten for å få med seg nyheter og samfunnsdebatt. NRK arbeider nå med digitale løsninger som på sikt vil gi allmenn tilgang til kanalens tilbud.

Både nasjonalt og regionalt tilbyr NRK1 nyheter og solid, løpende orientering om samfunnsforhold. Rådet pekte i fjor på en god internasjonal dekning, med unntak av visse mangler med hensyn til dekningen av Vest-Europa. Rådet kan ikke se at disse forholdene er nevneverdig endret. Kulturundersøkelsen viste at kanalen har god bredde i kulturdekningen, og at ulike målgrupper tilgodeses. Rådet stiller seg imidlertid kritisk til at spillefilmer med få unntak sendes i NRK2. Inntil NRK2 blir allment tilgjengelig bør en større andel av de populære spillefilmene også gjøres tilgjengelig i NRK1.

NRK1 benytter bokmål i 84% av taletiden. Nynorsk kan følgelig ikke anses tilstrekkelig representert i kanalen.

Rådet finner at kanalen samlet sett klart tilfredsstillende kravet om styrking av norsk kultur. Kanalen kan likevel med fordel innlemme stoffområder som ikke er å anse som finkultur i større grad, og bør ta opp mer ikke-etnisk norsk og samisk stoff i kultursendingene.

NRK2

Til tross for de mange positive aspektene ved omleggingen av NRK2s programprofil, finner Rådet grunn til å understreke at utifra en sentral forutsetning for allmennkringkasting, allmenn tilgang, bør NRK være varsom med å avskjære store publikumsgrupper fra populære tilbud innen kulturformidling og samfunnsorientering. Inntil den teknologiske utviklingen muliggjør allmenn tilgang til NRK2, bør NRK utifra et slikt perspektiv balansere eget behov for kanalprofilering og publikums behov for tilgang til et bredt spekter av programkategorier. Rådet mener NRK må være særlig varsom med utstrakt programmessig deling mellom de to fjernsynskanale så lenge dekningsgraden for NRK2 er lav i store deler av landet.

NRK2 er i stadig utvikling. Så vidt Rådet kan bedømme, medfører dette stadig større genremessig bredde i kanalens programtilbud. Kanalens tilbud til barn og unge er sterkt redusert siden 1998. Rådet mener det bør være godt rom for kvalitetsproduksjoner for de yngste seerne i kanalen. Program om religion og livsfilosofi hadde i 2000 et så begrenset omfang at det ikke ble fanget prosentuelet. En kanal av NRK2s format burde ha et bedre tilbud på dette området.

Rådet har imidlertid merket seg at andelen samfunnsprogram på ny er på et solid nivå.

Rådet finner ikke dokumentert at den samiske minoriteten ivaretas i NRK2s sendinger. Når det gjelder tilbudet til andre minoriteter gjelder tilsvarende som for NRK1. Minoritetsundersøkelsen viste at kanalen representerer disse gruppene godt.

Kulturundersøkelsen viste at behandlingen av norsk kulturliv er svært omfattende og god, og at kanalens særlige bidrag til styrking av norsk kultur ligger i den spesielle oppmerksomheten de seriøse kunst- og kulturuttrykkene får.

TV2

Genremangfoldet i kanalen er hovedsakelig tilfredsstillende, men den totale andelen fiksjonsprogram innen genre som drama, krim, action, eventyr og situasjonskomedier er svært høy, i overkant av 50 prosent. Rådet har hvert år bemerket at det totale dramatilbudet er så stort at det nødvendigvis begrenser rommet for andre genre. Rådet finner nå å måtte konkludere med at TV2 ikke anser den svært høye andelen fiksjon med begrenset genrebredde problematisk i forhold til kanalens pålegg om bredde i programtilbudet.

Den tematiske bredden er i prinsippet god. Visse stoffområder er imidlertid dårligere dekket enn ønskelig utifra allmennkringkasteroppdraget. Dette gjelder særlig kunst/kultur, vitenskap/forskning og religion/livsfilosofi. Det bør nevnes at ikke-kristne religioner og livssyn ikke vies den oppmerksomheten utbredelsen i samfunnet skulle tilsi.

Rådet etterlyste i fjorårets rapport frekvens og bredde i tilbudet til barn og unge. Særlig barnetilbudet har blitt vesentlig styrket i 2000. Selv om kanalen nå tilbyr egenproduserte ungdomsprogram, kan kanalen fortsatt videreutvikle bredden i tilbudet til denne publikumsgruppen.

Rådet registrerte i fjor en viss positiv utvikling i tilbudet til den samiske befolkningen, samtidig med at det ble pekt på at det var rikelig anledning for TV2 særlig til å øke tilbudet av program med samisk teksting. Rådet kan ikke spore noen nevneverdig utvikling av TV2s tilbud til den samiske befolkning. Rådet mener at TV2s aktualitetsprogram burde være utmerkede arenaer for formidling av samiske perspektiv på ulike samfunnsproblemer. Rådet finner heller ikke dokumentert at TV2 har økt tilbudet av program med samisk teksting. Program om og for de ulike innvandremiljøene er svært dårlig representert i kanalen, og bør klart styrkes. Heller ikke nasjonale minoriteters interesser ivaretas av kanalen.

Rådet finner ikke tilbudet til hørselshemmede å være tilfredsstillende, og forventer etter påpeking av forholdet flere år på rad at TV2 nå framlegger forpliktende planer på dette feltet.

Med ni daglige nyhetssendinger og nærmest daglige debattprogram i beste sendetid, må kravet om orientering innen samfunnsproblemer klart sies å være tilfredsstillende. Videre presenteres stoffet i kanalens nyhets- og aktualitetsprogram i stor grad utifra analytiske og fordypende perspektiv.

Rådet ser positivt på at TV2 i 2000 tilbød egne kulturprogram, og at kulturprofilen i enkeltstående magasinprogram som "God Morgen, Norge!" ble styrket. Rådet finner likevel grunn til å vise til anbefalingene fra kulturundersøkelsen, der det ble konkludert med at det bør bli mer kultur på TV2, spesielt i beste sendetid, der det i dag er overvekt av fiksjonsstoff. En større bredde i format samt program for mer definerte målgrupper er også ønskelig.

Med det relativt omfattende tilbudet av norske serier og situasjonskomedier i tillegg til nyhets- og aktualitetsstoffet, må det sies at TV2 på mange måter bidrar til styrking av former for norsk identitet.

Rådet er fortsatt av den oppfatning at spredningen på dialekter og målformer er god i TV2.

Under henvisning til nynorskens hevd på en rimelig offentlig representasjon, forutsetter Rådet likevel at kanalen presenterer språkstatistikk for 2001. Det samiske språkets representasjon må imidlertid sies å være for lavt i kanalen som helhet, og andre minoritetsspråk får fortsatt ikke den oppmerksomheten de burde ha.

LITTERATURLISTE

- Andersen, Michael Bruun, 1996: TV- nyhetene i norske allmennkringkastingskanaler den 27. november 1996, Allmennkringkastingsrådet
- Bakke, Marit, 1996: Kulturdekningen i radio, Allmennkringkastingsrådet
- Bachmann, Hilde og Willbergh, Ilmi, 1997: Debatten er demokratiets salt, Allmennkringkastingsrådet
- Bachmann, Hilde, 1998: Verden i norsk TV, Allmennkringkastingsrådet
- Braathen, Liv, 1999: Kultur i norske allmennkanaler, Allmennkringkastingsrådet
- Communication from the Commission, 2000 – Services of General Interest in Europe
DOC/00/25
- De Europeiske Fælleskabers Ret i Første Instans – Rettens Dom 10. mai 2000 Finansiering av offentlige tv-kanaler – klage- statsstøtte – undladelse af at innlede proceduren i EF-traktatens artikkel 93, stk 2 (nu artikkel 88, stk. 2, EF), annulationssøgsmaal
- Dom fra High Court London, Queens Bench Division, om TVDanmarks sendinger fra VM-kvalifisering Nord-Irland - Danmark C/2000/3109 – Thursday 5th October 2000
- Eide Johansen, Arild og Klasson, Peter 1998: Utlandet i norsk radio, Allmennkringkastingsrådet
- Horn, Ellen, 2000: Mediepolitisk redegjørelse, Kulturdepartementet
- Horn, Ellen, 2001: Mediepolitisk redegjørelse, Kulturdepartementet
- ILO-konvensjonen nr. 169, 1989: Urfolk, International Labour Organisation
- Larsen, Peter, 1996: Kulturdækningen i TV. En pilotundersøgelse, Allmennkringkastingsrådet
- Lahnstein, Anne Enger, 1999: Mediepolitisk redegjørelse, Kulturdepartementet
- Medier i Norden, 2000: Resymé – div. utgaver
- Nordisk råd 2001:502 Rapport om public service verksamheten i de nordiska länderna, Del I - Sammanställning och jämförelse av de nordiska ländernas gällande regleringar och regleringsmetoder avseende public service verksamheten.
- Nordisk råd 2001: Feb Rapport om public service verksamheten i de nordiska länderna, Del II - Redogörelse för utvecklingstendenser på radio- och TV-området, aktuellafrågeställningar för public srvice verksamheten och de nordiska publicservice företagens samarbete.
- NOU 1999:27 Ytringsfrihetskommisjonen, Kulturdepartementet
- Presse-melding fra Kommisjonen, 2000 – Commission approves rules on separation of accounts for public service providers IP/00/763
- Odland, Eigil, 1997: Variasjon i eteren, Allmennkringkastingsrådet
- Oseland, Marius, 2001: Slipp verden inn-jingel på P4, Allmennkringkastingsrådet
- Skogerbø, Eli, 2000: Samiske medier, Innhold, bruk og rammevilkår, Universitetet i Oslo.
- Skretting, Katrine, 1996: Allmennkringkasting for barnepublikummet, Allmennkringkastingsrådet
- St. meld. nr.12 (1996-1997) Kringkasting og dagspresse

St.meld. nr.15 (2000-2001) Nasjonale minoriteter i Noreg

Østbye, Helge, 1996: Allmennkringkasting? Allmennkringkastingsrådet

Tillegg

ALLMENNKRINGKASTINGSRÅDETS RAPPORT FOR 2000

DEL II

7.2 P4 Radio Hele Norge

7.2.2 Forholdet til allmennkringkastingskriteriene

5. Redaksjonell selvstendighet og medieetikk

I Rådets rapport for 2000 heter det:

“Rådet har ikke grunn til å betvile at P4 arbeider redaksjonelt selvstendig og i overensstemmelse med grunnleggende medieetiske idealer.” (s. 57)

Etter at Rådets rapport ble trykt, er Rådet gjort kjent med en dom avsagt i Oslo byrett 31. mai 2001. Utgangspunktet er sak reist av P4 Radio Hele Norge ASA mot Staten v/ Finansdepartementet . Tvisten dreier seg om hvordan man avgiftsmessig skal klassifisere situasjonen som oppstår når en annonsør påtar seg en plikt til å levere en “nærmere individualisert” gjenstand eller tjeneste til bruk som premie i de konkurranser P4 arrangerer i redaksjonell tid. Det sentrale spørsmål i saken er om P4 ved disse transaksjonene i realiteten har kjøpt premiene fra annonsøren ved en byttehandel hvor det som motytelse er levert en avgiftspliktig reklametjeneste. Retten konkluderer med følgende:

“.....at P4 ved sin omtale av annonsør og premie i konkurransene i realiteten har levert en reklametjeneste. Den merprofilering annonsøren får på denne måten har han betalt vederlag for i form av en byttehandel hvor denne påtar seg å stille med premier. Således foreligger det en avgiftspliktig omsetning i henhold til merverdiavgiftsloven §13 annet ledd nr. 8, jf. §3.” (s. 19)

Ettersom det ifølge kringkastingsforskriftene (§3-12) er tillatt å presentere premier så lenge premiepresentasjonen ikke er mer omfattende enn den informasjon som med rimelighet vil være påkrevd for å orientere publikum om premien, er det ikke gitt at P4s praksis i 1994 og 1995 - perioden saken er basert på - var direkte i strid med regelverket for kringkasting. Dette er forhold de aktuelle myndigheter må vurdere. Det Rådet imidlertid har festet seg ved, er opplysninger gjengitt i saken vedrørende P4s avtaler med annonsørene.

Her heter det:

“Avtalene er forholdsvis detaljert når det gjelder beskrivelsen av hvordan konkurransene skal avvikles. Ofte er det avtalt at promotionaktivitetene skal foregå og premiene deles ut samtidig som reklamekampanjen pågår. Det er opplyst hvilke programmer aktiviteten (og dermed omtalen) skal inngå i,

hvilke ukedag, klokkeslett og antall ganger den skal sendes. Spørsmålene lytterne skal besvare er oftest utarbeidet i samarbeid med kunden, men i noen tilfeller er det helt overlatt til kunden å lage spørsmålene. I enkelte av avtalene fremgår det uttrykkelig at prisen kunden skal betale er "eksklusiv premier", og i noen tilfeller har man i denne sammenheng benyttet begrepet "motytelse"." (s. 15)

Retten dokumenterer kommunikasjonen mellom P4 og en annonsør, og konkluderer:

"Etter dette legger retten til grunn som ubestridt at det er reklameeffekten som er den motiverende faktor for at P4s medkontrahenter (annonsørene) stiller premier til disposisjon for konkurransene." (s. 16)

Den praksis som beskrives i Oslo byretts dom av 31. mai 2001 anser Rådet klart å være i strid med allmennkringkasternes krav om redaksjonell selvstendighet, og representerer et alvorlig brudd med rådende medieetiske ideal.

Rådet er ikke kjent med hvilke avtaler P4 har hatt med sine annonsører i 2000, men dommen reiser tvil om P4s redaksjonelle uavhengighet og integritet. Rådet vil på generelt grunnlag benytte anledningen til å understreke at aktivitet tilsvarende det som er omtalt ovenfor anses å være i strid med allmennkringkastingskriteriene.